

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

K. A. S. O. U.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942:29
SOCIALDEPARTEMENTET

SOCIALVÅRDSKOMMITTÉNS

BETÄNKANDE IV:

FÖRSLAG TILL ÄNDRAD

BIDRAGSFÖRSKOTTSLAG

M. M.

S T O C K H O L M

1 9 4 2

Statens offentliga utredningar 1942

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. Beckman. 733 s. Fö. (Till betänkandet höra *dels* en bilaga innehållande personalförteckningar m. m., avsedd endast för tjänstebruk, *dels* ock ett hemligt bihang i tre delar.)
2. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Marcus. 22 s. E.
3. Promemoria rörande bostadsförsörjningen. Av A. Johansson, Beckman. 77 s. S.
4. De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. Beckman. 106 s. S.
5. Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. Marcus. 55 s. Jo.
6. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter angående den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. Heggström. 195 s. H.
7. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. Heggström. 76 s. H.
8. 1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. Marcus. 135 s. Fl.
9. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. Marcus. 191 s. Fl.
10. Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. Norstedt. 164 s. K.
11. Betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan. Heggström. 330 s. E.
12. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. Heggström. 124 s. H.
13. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägstyrelsen. Beckman. 88 s. K.
14. Promemoria angående hyresreglering. Norstedt. 54 s. Ju.
15. Betänkande med förslag till lag om vapenfria värmpfiktiga. Beckman. 108 s. Fö.
16. Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. Heggström. 360 s. Fö.
17. Betänkande med utredning och förslag angående barnmorskeväsendet. Idun. 101 s. 1 karta. S.
18. Beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. Marcus. 128 s. Fl.
19. Betänkande med utredning och förslag angående semester för husmödrar. Norstedt. 96 s. S.
20. Utredning angående värmekostnaden i hyreshus. Idun. 187 s. S.
21. Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. Marcus. 96 s. Fl.
22. Förslag till ny lag om behörighet att utöva läkar-konsten, m. m. Norstedt. 251 s. S.
23. Promemoria med förslag angående registreringen av landets företagare m. m. Marcus. 60 s. H.
24. Betänkande angående bilregistrering m. m. Heggström. 103 s. 12 bil. K.
25. Statsmakerna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 2. Tiden juli 1940—juni 1941. Idun. 504 s. Fo.
26. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsreglemente för de högre kommunala skolorna. Marcus. 96 s. Fl.
27. Stadsplaneutredningen 1942. 1. Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane- och tomtindelningssärenden m. m. Norstedt. 94 s. Ju.
28. Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. Marcus. 56 s. Ju.
29. Socialvårdskommitténs betänkande. 4. Förslag till ändrad bidragsförskottslag m. m. Beckman. 82 s. S.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklestastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 93) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1942:29
SOCIALDEPARTEMENTET

SOCIALVÅRDSKOMMITTÉNS

BETÄNKANDE IV:

FÖRSLAG TILL ÄNDRAD

BIDRAGSFÖRSKOTTSLAG

M. M.

STOCKHOLM 1942
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[928 42]

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET
SOCIETY

SOCIETY

REVISION

FÖRSLAG TILL

BIDRAGSFÖRSKOTTSLAG

M. M.

STOCKHOLM 1912
H. E. BECHMAN & WILHELMSON
123 456

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Skrivelse till Konungen</i>	5
<i>Förslag till författningstext och formulär</i>	7
<i>I. Historik m. m.</i>	25
<i>II. Allmän motivering.</i>	
Allmänt omdöme om bidragsförskottslagen	29
Normalbeloppens storlek	31
Den avdragsfria inkomsten	32
Avdragsregeln	34
Treårsregeln vid flyttning till dyrare ortsgrupp.....	35
Metod för inkomstens beräkning	35
Bidragsförskottsperiod.....	38
Barnavårdsnämndernas återkravsverksamhet	39
Länsstyrelsernas granskning av barnavårdsnämndernas ansökningar om gottgörelse av statsverket	45
Länsstyrelsernas redovisning av bidragsförskotten	47
Ansökningsformulären.....	49
Kostnaderna	50
<i>III. Speciell motivering</i>	51
<i>Bilagor:</i>	
Bilaga 1. Lag den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn	71
» 2. Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 november 1937 med vissa be- stämnelser angående tillämpningen av lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn	76
» 3. P. M. angående bidragsförskotten under år 1940	77

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

Skilnad till Konventionen

Paragraf till förklaringsstad för Konventionen

I. Hittills utgitt

II. Allmän utvärdering

Allmänna ändringar av Konventionens text

Normalologiska texter

Den hydrologiska konventionen

Avtalstexter

Texter som vid tillämpning i andra avseenden

Metod för inkonsekvensberäkningar

Bidrag till konventionen

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

Internationella konventioner om vattenbruk

TILL KONUNGEN.

Kungl. Maj:t har den 17 oktober 1941 anbefallt socialvårdskommittén att verkställa översyn av lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Till socialvårdskommittén ha sedermera från socialdepartementet överlämnats — för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande — dels en av besparingsberedningen upprättad promemoria med yttrande och förslag angående kostnaderna för bidragsförskott dels ock en skrivelse den 8 mars 1940 av länsstyrelsen i Kopparbergs län med hemställan om viss ändring i det för ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott fastställda formuläret.

Härjante har socialstyrelsen till socialvårdskommittén överlämnat en skrivelse den 18 februari 1940 från Sveriges socialvårdsfunktionärens riksförbunds arbetsutskott med anhållan om vissa ändringar i det fastställda formuläret till ansökning om bidragsförskott.

Såsom sekreterare åt kommittén vid fullgörandet av omförmälda uppdrag har assessorn i Svea hovrätt Bertil Unger tjänstgjort.

Efter fullgjort uppdrag får kommittén härmed överlämna betänkande innehållande, jämte motiv, förslag till

1) lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag);
2) kungörelse med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nysnämnda lag;

3) kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.;

4) formulär till ansökningar om bidragsförskott och om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott m. m.

Stockholm den 26 maj 1942.

Underdånigst:

BERNH. ERIKSSON

ERNST BEXELIUS

ALARIK HAGÅRD

KARL J. HÖJER

OLIVIA NORDGREN

EMIL OLSSON

MARTIN SKOGLUND

OTTO WALLÉN

OTTO WANGSON

IVAR ÖSTERSTRÖM

Bertil Unger

Förslag

till

Lag om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag).

1 §.

Barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, där fadern underlåter att betala förfallet belopp, i utsträckning och under villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å underhållsbidraget (*bidragsförskott*).

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader, eller beträffande barn, som bor tillsammans med sin fader.

2 §.

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till den dag, då barnet fyller sexton år.

3 §.

Ansökning om bidragsförskott prövas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder är mantalsskriven då förskottet sökes. Är modern avliden eller icke mantalsskriven för året i fråga, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där modern senast varit mantalsskriven. Finnes icke mantalsskrivningsort som ovan sagts, prövas ansökningen av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

4 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne. Ansökning må göras jämväl av barnavårdsman, därest sådan förordnats för barnet.

Ansökning, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av barnets rätt till bidragsförskott ävensom en av sökanden på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med barnets och moderns förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen skola fogas prästbevis enligt fastställt formulär ävensom i huvudskrift eller styrkt avskrift rättens beslut eller avtal som i 1 § sägs, därest dessa handlingar icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.

Det åligger barnavårdsnämnden att på därom framställd begäran kostnadsfritt tillhandahålla sökanden erforderligt ansökningsformulär ävensom tillse, att nödigt biträde lämnas sökanden vid formulärets ifyllande.

5 §.

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges post-adress är känd eller kan utrönas, omedelbart med allmänna posten till honom avsändas meddelande om ansökningen med föreläggande att, där han har något att anföra i anledning av densamma, inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig. I meddelandet skall tillika lämnas underrättelse om stadgandet i 6 §. Meddelande, som nyss sagts, vare dock ej erforderligt, såvida bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår, ej heller om den underhållsskyldige vistas å utrikes ort.

6 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden från och med månaden före den, under vilken förskottet söktes, samt tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller ock visar sannolika skäl att han skall framgent fullgöra sin underhållsskyldighet.

7 §.

Bidragsförskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet söktes, eller, där den underhållsskyldige häftar i skuld för bidrag som belöper å månaden närmast dessförinnan, från och med sistnämnda månad samt, där ej stadgandet i 2 § andra stycket till annat föranleder, till utgången av det budgetår (den 1 juli—den 30 juni), som löper vid förskottets beviljande.

Att under vissa förhållanden beviljat bidragsförskott innehålles under del av tid, för vilken förskottet beviljats, eller rätten till beviljat bidragsförskott helt upphör före utgången av nämnda tid, därom stadgas i 11 § 2 mom. samt 12 § 1 och 2 mom.

8 §.

1 mom. Där ej efterföljande stadganden till annat föranleda, utgår bidragsförskottet för år räknat med

240 kronor i ortsgrupp 1,	
300 » » »	2 och
360 » » »	3

eller, därest modern har vårdnaden om såväl barnet i fråga som ett eller flera andra till bidragsförskott berättigade barn, med belopp enligt följande tabell:

Antal till bidragsförskott berättigade barn under moderns vårdnad.	Bidragsförskott (för barn räknat).		
	Ortsgrupp 1.	Ortsgrupp 2.	Ortsgrupp 3.
Två	220 kronor	275 kronor	330 kronor
Tre	200 »	250 »	300 »
Fyra eller flera.....	180 »	225 »	270 »

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

2 mom. Överstiger moderns årsinkomst

1 000 kronor i Ortsgrupp 1,

1 250 kronor i Ortsgrupp 2 och

1 500 kronor i Ortsgrupp 3

eller har modern, därest hon är gift och sammanlever med sin man samt denne är underhållsskyldig gentemot barnet, tillsammans med mannen en årsinkomst överstigande

1 400 kronor i Ortsgrupp 1,

1 700 kronor i Ortsgrupp 2 och

2 000 kronor i Ortsgrupp 3,

skall, med undantag för fall som i 9 § 2 mom. sägs, från bidragsförskottet avdragas sex tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Har modern flera till bidragsförskott berättigade barn, minskas dock förskottet blott med så stor del av nämnda avdrag, som enligt fördelning efter huvudtalet belöper på varje barn. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat vare sig till barnbidrag enligt lagen om barnbidrag eller till bidragsförskott, skall det här ovan för vederbörande Ortsgrupp angivna inkomstbeloppet för makar ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

3 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda Ortsgrupp, dit den kommun hänförs, vars barnavårdsnämnd enligt 3 § har att bevilja förskottet.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare Ortsgrupp än moderns mantalsskrivningsort, skall det enligt tillämpliga bestämmelser i 1 och 2 mom. beräknade bidragsförskottet minskas med 50 kronor, därest de båda orterna tillhöra Ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 100 kronor, därest de tillhöra Ortsgrupperna 1 och 3.

4 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre Ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggs pension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till moderns mantalsskrivning inom området eller, där modern icke blivit mantalsskriven, till barnets vistelse inom området, skall

förhöjas med 25 kronor, därest de båda orterna tillhöra ortsgrupperna 1 och 2 eller 2 och 3, samt med 50 kronor, därest de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

5 mom. Överstiger det enligt tillämpliga bestämmelser i 1—4 mom. beräknade bidragsförskottet det belopp, barnets fader jämlikt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, skall bidragsförskottet nedsättas till nämnda belopp.

Har moder under sin vårdnad två eller flera barn, som samtidigt beviljas bidragsförskott, och sker nedsättning, som i första stycket sagts, för något eller några av dem, skall belopp, varmed nedsättning skett, tillgodoräknas det eller de barn, som ej behövt vidkännas sådan nedsättning, med fördelning, därest de äro flera, efter huvudtalet. Därvid må dock icke något av sistnämnda barn erhålla högre belopp än barnet tillkommande underhållsbidrag eller som enligt tillämpliga bestämmelser i 1—4 mom. skulle hava utgått till barnet, därest det icke stått under moderns vårdnad; måste på grund av vad sist sagts nedsättning ske för något eller några barn, skall belopp, varmed nedsättning skett, i sin tur tillgodoräknas övriga barn under tillämpning av ovan angivna grunder.

6 mom. Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma eller, där fråga är om flera barn under moderns vårdnad, förskottens sammanlagda belopp icke skulle uppgå till minst 60 kronor för år räknat.

9 §.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 8 § 2 mom. första stycket skall läggas till grund för beräkandet av bidragsförskott, anses det belopp, för vilket vederbörande blivit taxerad till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt vid den senaste taxeringen före barnavårdsnämndens beslut i ärendet.

2 mom. Uppgår den enligt 1 mom. beräknade inkomsten till belopp, som med tillämpning av bestämmelsen om avdrag i 8 § 2 mom. första stycket skulle föranleda avslag å ansökningsen eller minskning av bidragsförskottet till ett i förhållande till fullt förskott ringa belopp, må barnavårdsnämnden, därest vederbörandes ekonomiska förhållanden så avsevärt försämrats sedan beskattningsåret, att ett sådant avgörande skulle vara uppenbart obilligt, på särskild framställning besluta, att bidragsförskott skall beräknas utan hänsyn till sagda bestämmelse. Sådant beslut skall för att bliva bindande underställas länsstyrelsens prövning och fastställelse. Beslutet skall, jämte till ärendet hörande handlingar, av barnavårdsnämnden ofördröjligen översändas till länsstyrelsen.

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om innehållet av 16 §.

11 §.

1 mom. Beviljat bidragsförskott utbetalas, där ej nedan annorlunda stadgas, månadsvis till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.

Belopp, som i första stycket sägs, vare förverkat, om det ej lyfts inom tre månader efter den månad, under vilken detsamma förfallit till betalning.

2 mom. Beviljat bidragsförskott utbetalas icke för tid, under vilken kostnaderna för barnets vård å anstalt eller för kost och bostad åt barnet helt bestridas av statsmedel.

Under tid då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, utbetalas beviljat bidragsförskott icke till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

3 mom. Beviljat bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, skall minst en gång varje kalenderhalvår utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården. Uppkommer överskott, skall detta redovisas till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne.

4 mom. Har den underhållsskyldige, innan han erhållit meddelande som i 10 § sägs, helt eller delvis erlagt underhållsbidrag belöpande å tid, för vilken bidragsförskott beviljats, skall vid utbetalning av förskottet vad sålunda erlagts först avräknas.

12 §.

1 mom. Sedan faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag till barnet upphört, skall beviljat bidragsförskott ej vidare utgå. Har dessförinnan förskott utbetalats för tid efter det nämnda skyldighet upphört, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

2 mom. Beviljat bidragsförskott skall genom särskilt beslut indragas a) om sökanden åberopat oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras, att uppgiften varit riktig;

b) om, där barnet är fött utom äktenskap eller föräldrarnas äktenskap upplöst genom skilsmässa, föräldrarna sammanflytta;

c) om barnet får bostad tillsammans med sin fader; och

d) om barnet befinnes icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket samt bidragsförskottets indragande icke med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

Beslut om indragning av bidragsförskott meddelas av den barnavårdsnämnd, som beviljat förskottet, samt avser tiden från dagen för beslutet. Har dessförrinnan förskott utbetalats för tid efter sagda dag, må sådant belopp icke återkrävas från mottagaren.

3 mom. Beviljat bidragsförskott må ej jämkas under den tid, för vilken förskottet beviljats.

13 §.

Barnavårdsnämnden har att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo.

14 §.

Rätt till bidragsförskott kan ej överlätas och må förty icke tagas i mät för gäld.

15 §.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot den underhållsskyldige.

16 §.

Sedan den underhållsskyldige erhållit meddelande, som i 10 § sägs, har han att, så länge bidragsförskott utgår, till barnavårdsnämnden erlægga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning. Gentemot barnavårdsnämnden må icke åberopas betalning av underhållsbidrag, som erlagts annorledes än nu sagts.

17 §.

Det åligger barnavårdsnämnden att, där ej den underhållsskyldige efter förmåga återgäldar utgivet bidragsförskott, utan dröjsmål vidtagna erforderliga åtgärder för fordringens indrivande.

När synnerliga skäl därtill föranleda, äger länsstyrelsen på framställning av barnavårdsnämnden eller av den underhållsskyldige besluta, att återkravs-rätten skall eftergivnas.

18 §.

Barnavårdsnämnden äge rätt att utan kostnad för nämnden erhålla polismyndighetens biträde för efterforskande av underhållsskyldig, hos vilken nämnden har fordran på grund av utgivet bidragsförskott, ävensom för verkställande av utredning rörande den underhållsskyldiges förmåga att återgälda förskottet.

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävande av bidragsförskott utkräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må överskjuta bidragsförskottets belopp.

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader för förskott som belöpa å visst budgetår, skall göras före utgången av därnäst följande budgetår. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare. Ansökning avfattas enligt fastställt formulär.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behöflig, har länsstyrelsen att, i den mån bidragsförskotten befunnits beviljade och utbetalade i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag samt barnavårdsnämnden skäligen får anses hava fullgjort vad densamma ålegat i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande, bevilja gottgörelse och utanordna beviljat belopp.

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden sökt gottgörelse av statsverket för visst bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om gottgörelse för utgivna bidragsförskott, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen, dock högst vad nämnden uppburit i gottgörelse av statsverket för förskottet.

23 §.

Har barnets moder ingått äktenskap med annan än barnets fader, skall, därest fadern avlidit, vad i denna lag sägs om fader gälla maken.

Hava makar eller någon av dem adoptivbarn, skall vid tillämpningen av denna lag med barnets fader avses mannen och med barnets moder hustrun.

24 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

25 §.

Klagan över länsstyrelsens beslut i ärende enligt denna lag föres hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöi del av beslutet.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphävas lagen den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn och kungörelsen den 5 november 1937 (nr 924) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av sistnämnda lag.

Har ansökning om bidragsförskott enligt lagen den 18 juni 1937 ingivits men ej hunnit slutbehandlas före nämnda lags upphävande, må förskott beviljas enligt den nya lagen på grundval av den ingivna ansökningen, kompletterad med erforderliga uppgifter.

Har genom beslut enligt lagen den 18 juni 1937 bidragsförskott beviljats för tid efter den, skall sådant förskott utan hinder av sagda lags upphävande utgå med belopp och för period, som genom beslutet fastställts, men skola i övrigt den nya lagens bestämmelser tillämpas beträffande förskottet.

Vad i föregående stycke sagts skall ej utgöra hinder för barnavårdsnämnd att, medan bidragsförskott för visst barn ännu utgår på grund av beslut enligt den upphävda lagen, pröva enligt den nya lagen gjord ansökning om bidragsförskott för samma barn. Befinnes därvid, att bidragsförskott skulle enligt den nya lagen utgå med högre månatligt belopp än det redan utgående bidragsförskottet, skall nämnden förklara beslutet enligt den gamla lagen förfallet, i vad det avser tiden efter löpande månads utgång, samt på grundval av den nya ansökningen bevilja bidragsförskott för tiden från sagda tidpunkt. Har beslutet enligt den gamla lagen meddelats av annan barnavårdsnämnd än den, vilken träffar avgörande som nu sagts, skall den senare nämnden omedelbart underrätta den förra nämnden om att det gamla beslutet förklarats förfallet.

Där i lag eller särskild författning hänvisning skett till den upphävda lagen, skall hänvisningen anses avse den nya lagen, och där hänvisning skett till visst lagrum, som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall sistnämnda bestämmelse i stället tillämpas.

Förslag

till

Kungörelse med vissa bestämmelser angående tillämpningen av bidragsförskottslagen den

1 §.

Sådana meddelanden, som avses i 5 och 10 §§ bidragsförskottslagen, skola ombesörjas av barnavårdsnämndens ordförande eller den nämndens ledamot eller tjänsteman, åt vilken ordföranden uppdragit bestyret härmed.

2 §.

Har bidragsförskott beviljats eller ansökan därom avslagits eller har beslut fattats om indragning av bidragsförskott skall genom ordförandens i barnavårdsnämnden försorg meddelande härom ofördröjligen tillställas sökanden i ärendet samt, där barnavårdsman är förordnad och icke själv är sökande, jämväl denne.

3 §.

Vid ansökning jämlikt 21 § bidragsförskottslagen skall för varje barn, som avses med ansökningen, fogas enligt fastställt formulär avfattad bilaga med nödiga uppgifter och redogörelser för bedömandet av kommunens rätt till gottgörelse av statsverket för det för barnet utgivna bidragsförskottet. Uppgift å barnavårdsnämndens kostnader för bidragsförskotten och tidpunkter för deras utbetalande skall, där den ej åtföljes av behöriga verifikationer, vara till riktigheten styrkt av ordföranden och annan ledamot i nämnden eller, då kassaförvaltare finnes, av denne jämte ytterligare en ledamot. Redogörelser för vederbörandes ekonomiska ställning samt för de åtgärder, som vidtagits för bidragsförskottens återkrävande, jämte härutinnan meddelade utslag eller beslut ävensom, i fall där tvångsmedel mot den underhållsskyldige icke anlitats, för anledningen härtill skola vara till riktigheten styrkta av barnavårdsnämndens ordförande. Finnes verkställande tjänsteman anställd hos nämnden, må denne, där nämnden så beslutar, i stället för nämndens ordförande bestyrka uppgift och redogörelser som ovan sagts.

4 §.

Det åligger barnavårdsnämnd att före den 1 april varje år till länsstyrelsen insända uppgift å dels summan av de utav nämnden under närmast föregående kalenderår utgivna bidragsförskotten dels ock summan av vad underhållsskyldiga under samma kalenderår inbetalat till nämnden såsom ersättning för bidragsförskott, utgivna under sagda kalenderår eller tidigare. Länsstyrelsen har att före närmast följande 1 juli till Kungl. Maj:t inkomma med sammanställning för länet av de sålunda erhållna uppgifterna, ordnade kommunvis.

Denna kungörelse träder i kraft den

Kungörelsen skall tillämpas jämväl i fråga om bidragsförskott, som beviljats jämlikt lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.

3 §.

- 1 mom. Då landsfiskal företager tjänsteresa
- 1) efter länsstyrelsens — : — i arbete m. m.
 - 12) för undersökning eller utredning enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården eller barnavårdslagen den 6 juni 1924 eller bidragsförskottslagen den eller för handräckning enligt någon av förstnämnda båda lagar;
 - 13) för verkställande — : — eller förrättning.

Denna kungörelse träder i kraft den

Förslag till formulär.

I.

Inkom till barnavårdsnämndens ordförande
denAnsökning om bidragsförskott
enligt bidragsförskottslagen den

(Om bidragsförskott sökes för barn med olika fäder, användes en blankett för varje fader)

A. I. *Modern.*

- a) Fullständigt för- och tillnamn samt postadress
- b) Nuvarande yrke eller sysselsättning
- c) Födelsedag och -år
- d) Civilstånd: ogift, gift, änka, frånskild. (Det ej tillämpliga överstrykes.)
- e) För moder, som är eller har varit gift, angives datum för äktenskapets ingående
och för moder, som har varit gift, även datum för äktenskapets upplösning
- f) För gift moder uppgives, huruvida hon sammanlever med sin man
- g) För gift moder, som sammanlever med sin man, angives mannens fullständiga för- och tillnamn samt titel eller yrke ävensom postadress, om denna är annan än moderns
- h) Modern är för innevarande år mantalsskriven i
kommun, under mantalsskrivningsadress
Är modern icke mantalsskriven för innevarande år, uppgives i stället — med angivande av år — den kommun, där hon senast var mantalsskriven
- i) Det för modern vid senaste taxering (år) till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet Hennes mantalsskrivningsadress var då
- j) Om gift moder, som har den rättsliga vårdnaden om något med denna ansökning avsett barn, sammanlever med sin man, uppgives jämväl det för mannen vid senaste taxering (år) till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet
Hans mantalsskrivningsadress var då
- II. Är icke modern förmyndare för barnet, uppgives förmyndarens namn, titel eller yrke samt postadress

B. *Barnen.*

I. Barn, för vilka bidragsförskott sökes:

Barn	1	2
	Fullständigt för- och tillnamn	Födelsedag och -år
1
2
3
O. S. V.

Barn	3	4
	Vistelseort och -kommun samt dag, från och med vilken barnet där vistats	Person, hos vilken barnet vistas
1
2
3
o. s. v.

Barn	5	6		7	
	Den rättsliga vårdnaden tillhör	Barnet adopterat		Barnet omhändertaget av det allmänna	
		Av vem?	Datum för rättsens beslut	I vilket syfte?	När?
1
2
3
o. s. v.

Ann. I kol. 7 angives under »I vilket syfte?» om barnet är omhändertaget för skydds-
uppföstran, samhällsvård eller annan vård å anstalt.

Anstaltens namn:
Barnavårdsnämnd, som beslutat omhändertagandet:

II. Har något av de under I. angivna barnen annan inkomst än av eget arbete? Angiv i så fall inkomstens beskaffenhet (ränta av kapital, underhållsbidrag av annan än fadern etc.) och årliga belopp.

1.
 2.
 3.
- o. s. v.

III. a) Har modern andra till bidragsförskott berättigade barn än de under I. nämnda? Angiv i så fall dessa barns namn, födelsedag och -år samt vem som har den rättsliga vårdnaden om barnen

b) Om modern är gift och sammanlever med sin man samt har den rättsliga vårdnaden om något med denna ansökning avsett barn, upp-
gives det antal barn under 16 år, som makarna hava att försörja och
vilka icke äro berättigade till barnbidrag eller bidragsförskott

C. Fadern.

- I. a) Fullständigt för- och tillnamn samt postadress
- b) Nuvarande yrke eller sysselsättning
- c) Födelsedag och -år samt födelseort
- d) Civilstånd: ogift, gift, änking, frånskild. (Det ej tillämpliga över-
strykes.)
- e) Arbetsgivare

II. Här lämnas uppgift å den handling (de handlingar), på vilken (vilka) faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag grundas. (Dessa handlingar skola i huvudskrift eller styrkt avskrift bifogas, om de icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.)

III. Har fadern betalat underhållsbidrag för innevarande eller nästföregående månad? Angiv i så fall för varje barn det erlagda beloppet och den tid detta avser

1.

2.

3.

O. s. v.

Härmed förklarar jag på heder och samvete, att barnets (barnens) föräldrar icke sammanbo, att barnet (barnen) icke bor tillsammans med sin fader samt att i ansökningen meddelade upplysningar, såvitt jag kunnat utröna, äro med sanningen överensstämmande.

..... den 19.....

Sökandens underskrift

Barnets (barnens) moder, förmyndare, barnavårdsman.
(Det ej tillämpliga överstrykes).

Om barnavårdsmannen är sökande, uppgives hans postadress

Egenhändiga namnteckningen bevittnas av

Namn.

Namn.

Anm. Är sökanden ur stånd att själv avgiva ovanstående förklaring, skall riktigheten av de lämnade upplysningarna här nedan intygas av två trovärdiga, med barnets (barnens) och moderns förhållanden förtroagna personer.

Undertecknade hava noggrant undersökt barnets (barnens) och moderns förhållanden och intyga härmed riktigheten av de i ansökningen lämnade upplysningarna.

..... den 19.....

Namn.

Namn.

Titel eller yrke.

Titel eller yrke.

Adress.

Adress.

Egenhändiga namnteckningarna bevittnas av

Namn.

Namn.

Om sökanden önskar meddela ytterligare upplysningar, torde dessa här nedan införas. Upplysningarna förses med sökandens underskrift. (Därest utrymmet här nedan ej räcker, torde upplysningarna tecknas å särskild bilaga till ansökningen.)

Anvisningar.

Beträffande påföljd av att oriktig uppgift lämnas, stadgas i bidragsförskottslagets 12 § 2 mom. a) följande:

Beviljat bidragsförskott skall indragas, om sökanden återopat oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras, att uppgiften varit riktig.

Anm. till A. För det fall, att bidragsförskott sökes för adoptivbarn, avses här med modern adoptivmodern.

Anm. till A. I. e). Här anges såsom dag för äktenskapets upplösning genom döden mannens dödsdag och för dess upplösning genom skilsmässa datum för rättens utslag, varigenom äktenskapsskillnad meddelats.

Anm. till A. I. j). Rörande »rättslig vårdnad» se nästa anm.

Anm. till B. I. I kolumn 3 anges barnets *stadigvarande* vistelseort. Den rättsliga vårdnaden i kolumn 5 bör noga skiljas från den faktiska vårdnen, vilken kan handhas av annan person än den, som enligt stadgande i lag eller rättens beslut skall handhava den rättsliga vårdnaden.

Anm. till B. III. a). Här medräknas även barn, som äro berättigade till bidragsförskott, men icke uppbära sådant på grund av att bidragsförskott ännu icke beviljats eller sökts.

Anm. till C. För adoptivbarn avses här adoptivfadern.

II.

Formulär 1.

(Ansökning om gottgörelse av statsverket
för utgivna bidragsförskott.)

Till länsstyrelsen i län

Under åberopande av bifogade handlingar får barnavårdsnämnden i
....., jämlikt 21 § bidragsförskottslagen den
....., anhålla om gottgörelse av statsverket med kronor öre för av
nämnden utgivna, å tiden den 1 juli 19.....—den 30 juni 19..... belöpande
bidragsförskott till i nedanstående förteckning upptagna barn.

Samtidigt får nämnden, jämlikt 22 § samma lag, redovisa ett belopp av
..... kronor öre, utgörande statsverket tillkommande del av ersätt-
ning....., som nämnden uppburit av underhållsskyldig... för utgivna bidrags-
förskott, belöpande å tid före den 1 juli 19.....

..... den 19.....

Å barnavårdsnämndens vägnar

Ordförande.

Riktigheten av de i bifogade handlingar lämnade uppgifterna å nämndens
kostnader för bidragsförskott och tidpunkter för deras utbetalande, i den
mån uppgifterna icke styrkts genom de till handlingarna fogade verifikatio-
nerna, intygas

..... den 19.....

Ledamot i barnavårdsnämnden.

Barnavårdsnämndens ordförande,
kassaförvaltare.

Riktigheten av de i bifogade handlingar lämnade uppgifterna rörande
vederbörandes ekonomiska ställning, rörande åtgärder, som vidtagits för
bidragsförskottens återkrävande, jämte härutinnan meddelade utslag eller
beslut samt rörande anledningen, i förekommande fall, till att tvångsmedel
icke anlåtats intygas

..... den 19.....

Barnavårdsnämndens ordförande.

Förteckning

å barn, till vilka barnavårdsnämnden i utgivit å tiden
den 1 juli 19.....—den 30 juni 19..... belöpande bidragsförskott, ävensom å
belopp, varmed nämnden söker gottgörelse av statsverket för dessa bidrags-
förskott.

1	2	3
N:r	Namn	Belopp, varmed gottgörelse av statsverket sökes
1
2
3
O. s. v.

Anvisningar.

Vid ansökningen skola fogas uppgifter enligt formulär 2 för varje barn samt i förekommande fall redovisning enligt formulär 3.

Då fråga är om syskon, bör detta förhållande angivas såväl i ovanstående förteckning som under »Anmärkningar» i formulär 2. Å uppgiftsformulär för syskon behöva för syskonen gemensamma upplysningar allenast lämnas å ett av formulären.

III.

Formulär 2.

(Bilaga till ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott.)

Bilaga till nr
i förteckningen.

1. a) *Barnets* fullständiga namn
- b) Födelsedag och -år
- c) Vid tiden för bidragsförskottets beviljande vistades barnet stadigvarande i kommun, ortsgrupp
2. a) *Moderns* fullständiga namn
- b) Civilstånd: ogift, gift, änka, fränskild. (Det icke tillämpliga överstrykes.)
- c) Yrke eller sysselsättning
- d) Postadress
- e) För det år, under vilket bidragsförskottet söktes, var modern mantalsskriven i kommun, ortsgrupp.....
Var modern icke mantalsskriven för nämnda år, uppgives i stället hennes dessförinnan senaste mantalsskrivningskommun
- f) För gift moder uppgives hennes makes fullständiga namn samt titel eller yrke ävensom postadress, om denna är annan än moderns
3. a) Hade modern vid tiden för bidragsförskottets beviljande den rättsliga vårdnaden om barnet?
- b) Hade modern vid samma tid ytterligare några till bidragsförskott berättigade barn? Hur många? Hur många av dessa stodo under moderns rättsliga vårdnad?
- c) Hade modern och hennes make vid samma tid barn under 16 år, som icke var berättigat till vare sig barnbidrag enligt lagen om barnbidrag eller bidragsförskott? Hur många?
4. Det vid senaste taxering (år) före bidragsförskottets beviljande till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet
 - a) för modern Hennes mantalsskrivningsadress var då
 - b) för hennes make Hans mantalsskrivningsadress var då
5. Barnets vid bidragsförskottets beviljande beräknade årsinkomst (annan inkomst än av eget arbete)
6. Enligt rättens beslut, avtal (det icke tillämpliga överstrykes) den ...
..... 19.... är fadern skyldig utgiva underhållsbidrag med
..... under tiden
7. a) När ingavs ansökan om bidragsförskott?
- b) När beviljades bidragsförskottet?
- c) För vilken tid och med vilket belopp?

8. a) Om faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag upphört före utgången av den tid, för vilken bidragsförskottet beviljats, anges här tidpunkten för upphörandet och anledningen därtill.....
- b) Om bidragsförskottet indragits, anges här dagen för indragningsbeslutet
9. Av bidragsförskott har utgivits:

Datum	Belopp
.....
.....
.....
.....

10. Summa utbetalt bidragsförskott
- Härav har fadern hittills återgäldat
- Nettoutgift
- $\frac{3}{4}$ härav
11. a) *Faderns* fullständiga namn
- Födelsedag och -år
- Civilstånd: gift, gift, änking, fränskild. (Det icke tillämpliga överstrykes.)
- Postadress
- Mantalskrivningsadress
- b) Så fullständig redogörelse som möjligt angående faderns sysselsättning, inkomst (av kapital, fastighet, arbete eller anställning), förmögenhet och försörjningsplikt gentemot andra än barnet ävensom övriga omständigheter, som kunna inverka på bedömandet av hans förmåga att återgälda förskottet:
- c) Redogörelse — med tidsangivning — för vidtagna åtgärder för faderns efterforskande och för förskottets återkrävande av fadern (t. ex. muntliga eller skriftliga krav, införsel i lön, utmätning, arbetsföreläggande) ävensom för åtgärdernas resultat:
- d) Redogörelse, därest tvångsmedel icke anlåtats mot fadern, för anledningen härtill:

Anmärkningar.

.....

Anvisningar.

* Punkterna 2 f), 3 c) och 4 b) besvaras endast, om modern vid tiden för bidragsförskottets beviljande var gift och sammanlevde med sin man samt hade den rättsliga vårdnaden om barnet.

Punkt 4 besvaras icke, om länsstyrelsen fastställt av barnavårdsnämnden fattat beslut om tillämpning av 9 § 2 mom. bidragsförskottslagen. Rörande sådant beslut lämnas uppgift under »Anmärkningar».

Har i anledning av i punkt 11 c) omnämnd åtgärd för bidragsförskottets återkrävande meddelats utslag eller beslut, bör detta i avskrift bifogas ansökningsen.

Under »Anmärkningar» lämnas de ytterligare upplysningar, som i det särskilda fallet kunna vara erforderliga för bedömande av rätten till gottgörelse av statsverket. Om uppgifterna äro ofullständiga, har länsstyrelsen att från barnavårdsnämnden infordra behövlige ytterligare utredning.

IV.

Formulär 3.

(Bilaga till ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott.)

Redovisning

enligt 22 § bidragsförskottslagen den för belopp, som barnavårdsnämnden efter sin senaste ansökning om gottgörelse av statsverket uppburit av underhållsskyldiga såsom ersättning för sådana bidragsförskott, för vilka nämnden erhållit statsbidrag.

1	2	3	4	5
Barnets namn	Nr	Belopp, som barnavårdsnämnden uppburit av underhållsskyldiga	Belopp, varmed gottgörelse av statsverket utgått	Redovisas (³ / ₄ av beloppet i kol. 3, dock högst beloppet i kol. 4)
.....
.....
.....

..... den 19.....

Barnavårdsnämndens ordförande.

Anvisningar.

I kolumn 2 antecknas budgetåret, varå det bidragsförskott belöpt som ersättningen avser, samt det nummer, varunder barnet upptagits i den till ansökningen beträffande bidragsförskott för nämnda budgetår hörande förteckningen, t. ex. 1943/44 nr 5.

I. Historik m. m.

1934 års barnpensioneringssakkunniga framlade den 18 november 1936 betänkande (Statens offentliga utredningar 1936: 47) med förslag till lag om förskottering av underhållsbidrag till barn. Sedan proposition i ämnet avlåtits till 1937 års riksdag (nr 276) samt riksdagen i skrivelse den 5 juni samma år (nr 421) anmält, att riksdagen antagit det i propositionen framlagda lagförslaget, utfärdades den 18 juni 1937 lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn (nr 383). Lagen trädde i kraft den 1 januari 1938. Ändringar ha härefter vidtagits dels genom lag den 17 mars 1939 (nr 67) beträffande 17 § och dels genom lag den 7 mars 1941 (nr 107) beträffande 4, 6, 9 och 21 §§. — Den 5 november 1937 utfärdades Kungl. kungörelse (nr 924) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn. Lagen och kungörelsen bifogas detta betänkande såsom särskilda bilagor (bil. 1 och 2).

Genom kungörelser den 5 november 1937 (nr 925—927) fastställdes formulär dels till prästbevis för ansökning om bidragsförskott, dels till ansökning om bidragsförskott, dels ock till ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott m. m.

Utgifterna för bidragsförskotten bestridas, i den mån ersättning icke kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet. Av nedanstående sammanställning framgår de under budgetåren 1938/1943 beviljade anslagen till ersättning åt barnavårdsnämnderna för bidragsförskott ävensom, för budgetåren 1938/1941, beloppen av i anspråk tagna anslagsmedel:

Budgetår.	Anslag.	Nettoutgifter.
1938/39	2 500 000	92 422
1939/40	4 800 000	2 490 161
1940/41	4 500 000	2 674 140
1941/42	3 000 000	
1942/43	3 000 000	

Riksdagens revisorer ha i sin berättelse för tiden den 1 juli 1939—den 30 juni 1940 underkastat användningen av ovannämnda anslag en granskning (del I, sid. 57 ff.). Revisorerna framhöllo därvid bland annat,

att de blanketter, som äro fastställda för ansökningsförfaranden m. m. enligt lagen, icke vore fullt ändamålsenliga,

att barnavårdsnämnderna i en del kommuner syntes vara alltför släpphänta mot försumliga barnafäder,

att barnavårdsnämnderna i mycket olika utsträckning utnyttjat möjligheterna att få försumliga försörjare efterlysta genom socialstyrelsens försorg,

att de utredningar om barnafädernas vistelseort och förhållanden, som polismyndigheterna verkställt på anmodan av barnavårdsnämnderna, ofta endast betraktats som pro forma åtgärder och ej alltid bedrivits med samma intresse som i de fall, då vederbörande barnavårdsnämnd själv verkställt erforderliga efterforskningar,

att en påfallande ojämnhet konstaterats i tillämpningen av reglerna om barnavårdsnämnds möjlighet att eftergiva utgivna bidragsförskott; samt

att en del länsstyrelser varit väl släpphänta i sina krav på att vederbörande barnavårdsnämnd verkligen försökt att av den försumlige barnafadern återkräva förskotterade belopp.

Revisorerna uttalade följande slutomdöme:

»Av den lämnade redogörelsen framgår, att bidragsförskott hittills utgått i betydligt mindre omfattning än vad som beräknats vid tillskapandet av denna hjälpform. Detta torde emellertid vara ett övergående förhållande, vilket till stor del har sin grund i att en viss tid måste förflyta, innan en ny hjälpform kunnat ingå i det allmänna medvetandet. En starkt bidragande orsak till att bidragsförskotten utgått i så relativt obetydlig omfattning torde även vara att söka i den omständigheten, att en typisk högkonjunktur varit rådande under den tid, som revisorernas granskning omfattat. Det torde därför enligt revisorernas uppfattning kunna antagas, att statsverkets kostnader för bidragsförskott under numera rådande ekonomiska och sociala förhållanden komma att stiga. På grund härav finna revisorerna det vara särskilt önskvärt att regler utformas, vilka åstadkomma en riktig och ändamålsenlig användning av denna värdefulla sociala hjälpform.

Av redogörelsen framgår vidare att brister vidlåda handläggningen från både länsstyrelsernas och barnavårdsnämndernas sida av ärenden angående bidragsförskott. Att så är fallet torde i första hand bero därpå, att närmare föreskrifter angående ifrågavarande myndigheters skyldigheter och befogenheter i förevarande avseende saknas.

Vad länsstyrelserna beträffar torde till en början föreskrifter angående redovisningen av bidragsförskotten vara erforderliga. Viktigare är emellertid att en närmare reglering av länsstyrelsernas befogenheter och skyldigheter beträffande övervakandet av barnavårdsnämndernas verksamhet inom detta område kommer till stånd. Med den nuvarande bristen på föreskrifter synes nämligen länsstyrelsernas befattning med bidragsförskott i många fall inskränka sig till en rent formell granskning av inkomna ansökningar.

Vad därefter angår barnavårdsnämndernas befattning med bidragsförskotten, så visar den av revisorerna förebragta utredningen att allvarliga brister härutinnan på många håll föreligga. Särskilt då det gäller åtgärder för återkrävande av utgivna bidragsförskott samt i fråga om barnavårdsnämndernas befogenhet att eftergiva återkravsrätten måste det betecknas såsom ofrånkomligt att föreskrifter utfärdas för att åstadkomma en bättre ordning.»

Socialstyrelsen och samtliga länsstyrelser avgåvo yttranden i anledning av revisorernas uttalanden (revisorernas berättelse del II, sid. 99 ff.), därvid länsstyrelserna bifogade yttranden av barnavårdsnämnder och länsbarnavårdsförbund.

Riksdagen anförde härefter i skrivelse den 26 juni 1941, nr 405, följande:

»Den av revisorerna i ärendet förebragta utredningen synes giva vid handen, att länsstyrelsernas och barnavårdsnämndernas handläggning av ärenden rörande bidragsförskott icke sker på fullt tillfredsställande sätt. Anledningen härtill torde närmast vara att söka däri, att 1937 års lag om förskottering av underhållsbidrag till barn är behäftad med vissa brister, vilket försvårat tillämpningen av densamma. Det synes riksdagen därför angeläget, att författningen ifråga förtydligas och kompletteras i syfte att åstadkomma en riktig och ändamålsenlig användning av bidragsförskotten och reglering av barnavårdsnämndernas och länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter på förevarande område.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville i syfte att ernå klarare författningsföreskrifter låta föranstalta om översyn av 1937 års lag om förskottering av underhållsbidrag till barn.»

Den 11 juli 1941 anbefalldes Kungl. Maj:t socialstyrelsen att verkställa den översyn av bidragsförskottslagen, varom riksdagen sålunda hemställt, samt att avgiva de förslag, vartill översynen kunde föranleda. Sedan socialstyrelsen i skrivelse den 30 september 1941 anhållit om befrielse från nämnda uppdrag, blev socialvårdskommittén den 17 oktober 1941 anbefalld att verkställa berörda översyn.

I den till socialvårdskommittén överlämnade, av besparingsberedningen upprättade promemorian med yttrande och förslag angående kostnaderna för bidragsförskott har beredningen sammanfattningsvis föreslagit, att följande åtgärder togs under övervägande:

1. Genomförande av 1936 års uppördskommittés förslag i vad det avser skyldighet för arbetsgivare, som anställer annan i sin tjänst, och envar, som till annan upplåter bostad, att därom göra anmälan till utmätningsmannen i orten.

2. Effektivisering av den efterlysningsverksamhet, som för närvarande bedrivs genom socialstyrelsens försorg.

3. Klargörande på lämpligt sätt för polismyndigheterna av vikten av att utredningarna rörande underhållsskyldigas inkomst- och anställningsförhållanden bedrivs med all möjlig skyndsamhet ävensom att de icke inskränkas till ett inhämtande av den underhållsskyldiges egna uppgifter om sina förhållanden.

4. Meddelande av uttrycklig föreskrift om barnavårdsnämnds rätt att kostnadsfritt erhålla biträde av polismyndighet.

5. Åläggande för barnavårdsnämnd i kommun, där underhållsskyldig vistas, att tillhandagå annan barnavårdsnämnd, som förskotterat underhållsbidrag, med upplysningar om den underhållsskyldiges ekonomiska förhållanden och arbetsanställningar.

6. Ändring av lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta på det sätt, att införsel må kunna beviljas jämväl för bidragsbelopp, som förfallit tidigare än ett år — dock ej tidigare än tre år — innan beslutet om införsel meddelas.

7. Beredande av möjlighet för barnavårdsnämnderna att till vederbörande uppördsman för kronoutskylder i orten överlämna indrivning av förskotterade underhållsbidrag.

8. Förenkling av förfarandet vid intagning å arbetshem.

9. Meddelande av skärpta föreskrifter rörande barnavårdsnämndernas skyldighet att verkställa indrivning av förskotterade underhållsbidrag.

10. Ändring av lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn på det sätt, att barnavårdsnämndernas befogenhet att eftergiva återkravs rätt helt indrages eller anförtros länsstyrelserna.

11. Meddelande av föreskrifter till ledning för länsstyrelsernas prövning av barnavårdsnämndernas statsbidragsansökningar, vari även länsstyrelsernas befogenheter gentemot nämnderna klart angivas.

12. Omreglering av kommunernas andel i bidragsförskotten i syfte att förhindra efterlåtenhet mot den enskilde försumlige försörjningspliktige.

13. Meddelande av bestämmelse, att vid införsel barnavårdsnämnds fordran för bidragsförskott skall utgå med förmånsrätt framför annan andel av det totala underhållsbidraget.»

Socialvårdskommittén anhöll i skrivelser den 14 november 1941 till samtliga länsstyrelser att få del av den erfarenhet om lagens verkningar och brister, som framträtt vid behandlingen av förskottsbidragsärenden inom länsstyrelsen. I anledning av denna kommitténs anhållan ha skrivelser i frågan inkommit från i det närmaste samtliga länsstyrelser. På begäran av kommittén ha vidare barnavårdsdirektörerna Gustaf Hedquist i Göteborg och Åke Bylander i Malmö samt sekreteraren i Gävleborgs läns barnavårdsförbund komministern Algot Törnquist upprättat särskilda promemorior i frågan, varjämte Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets direktör, borgmästaren Eric Wahlberg, muntligen framfört vissa synpunkter i ämnet.

På uppdrag av socialvårdskommittén har vidare aktuarien i socialstyrelsen Gustaf Holmstedt med ledning av vissa till 1940 års barnavårdsstatistik från barnavårdsnämnderna i riket inhämtade uppgifter upprättat en promemoria angående bidragsförskotten under år 1940. Denna promemoria bifogas kommitténs betänkande såsom särskild bilaga (bil. 3).

Slutligen har förste aktuarien i pensionsstyrelsen Erik Lindh på kommitténs uppdrag verkställt vissa beräkningar beträffande de ökade kostnader, som kommitténs förslag till höjning av inkomstgränserna och ändrad avdragsregel skulle medföra. Beräkningarna ingå i en av Lindh upprättad promemoria, vilken på grund av sitt omfång icke tryckts i betänkandet men samtidigt överlämnas till socialdepartementet.

II. Allmän motivering.

Allmänt omdöme om bidragsförskottslagen. Såsom allmänt omdöme om bidragsförskottslagen kan uttalas, att den haft många goda verkningar. Till dessa hör framförallt, att ogifta och frånskilda mödrar i knappa ekonomiska omständigheter i stor utsträckning erhållit möjlighet att utan anlitande av fattigvården försörja sina barn. Lagen uppgives även ha haft den verkan, att faderskap till barn utom äktenskap numera fastställas i större omfattning än tidigare varit fallet. Frågan huruvida lagen haft till följd en ökad inbetalning av underhållsbidrag är svårare att med bestämdhet besvara, enär tillförlitligt jämförelsematerial saknas och väl icke heller står att få. Det förefaller dock sannolikt, att indrivningen numera lämnar ett icke oväsentligt bättre resultat än tillförne. Till sist må framhållas, att bidragsförskotten, vilka till större delen utgå av statsmedel, medfört en viss lättnad i kommunernas fattigvårdskostnader.

Erfarenheten av lagens tillämpning har emellertid visat, att den i såväl materiellt som formellt avseende är behäftad med en del svagheter och brister. Några av dessa torde vara ofrånkomliga med hänsyn till hjälpverksamhetens konstruktion såsom ett förskotterande av visst fastställt underhållsbidrag. Här syftas framför allt på det förhållandet, att bidragsförskottet aldrig kan utgå med högre belopp än underhållsbidraget. I de fall, där detta fastställts till ett lågt belopp, inträffar därför — även under normala tider — att bidragsförskottet icke räcker till utan att fattigvård måste utgå vid sidan därav. Ett väsentligt syftemål med denna lagstiftning, att lämna bistånd åt de av densamma omfattade kategorierna barn i annan form än fattigvård, uppnås sålunda icke i de angivna fallen. I stället vållas i dessa fall ökat arbete och besvär genom att två olika samhällsorgan måste anlitas för hjälp åt ett och samma barn. Det är uppenbart, att antalet dylika fall, där fattigvård måste tillgripas vid sidan av bidragsförskott, ökar under en dyrtid som den nu rådande. — Det bör emellertid framhållas, att enligt vad som frånskilda håll uppgivits underhållsbidragen under senare år sällan fastställas till så låga belopp, som förut stundom skett. I viss mån har nog bidragsförskottslagens tillvaro medverkat till denna i och för sig mycket tillfredsställande utveckling. De flesta ansökningar om bidragsförskott bygga likväl alljämt på domar och avtal av äldre datum.

Det kan under dessa förhållanden och då bidragsförskotten i realiteten kommit att i rätt hög grad verka såsom en understödsform diskuteras, om man icke borde ersätta bidragsförskottslagen med en ren understödslag. Gränsen för en sådan lags tillämpningsområde torde emellertid av praktiska

skäl då knappast kunna dragas snävare, än att den finge omfatta — givetvis efter behovsprövning — alla barn till ogifta mödrar och till frånskilda eller därmed jämställda hustrur. En stor fördel vore onekligen, att man på detta sätt finge med även barn med okänd fader. Kommittén kan likväl icke förorda denna utväg. Det kan nämligen med fog göras gällande, att en stor del av de barn, vilka genom en sådan lag skulle få det allmännas hjälp, icke äro sämre ställda än barn i många barnrika familjer, där båda föräldrarna äro arbetsföra. En understödslag av den omfattning som nyss antytts bör i varje fall icke komma i fråga, innan någon hjälpform skapats för barn av sistnämnda kategori.

Det har även föreslagits, att man skulle, eventuellt genom en särskild författning vid sidan av bidragsförskottslagen, skapa möjlighet för barnavårdsnämnderna att av medel utan fattigvårdskaraktär fylla i det belopp, varmed bidragsförskott i vissa fall måste nedsättas med hänsyn till det låga underhållsbidraget. Härigenom skulle emellertid barn, vars fader försummar sin underhållsskyldighet, kunna komma i bättre ställning än barn, vars fader ordentligt betalar honom åvilande underhållsbidrag. Ett sådant förhållande kan icke anses lyckligt. — Man kommer här in på ett område, som i viss mån omfattas även av lagen den 18 juni 1937 om kommunala pensionstillskott m. m. Denna lag torde i flera avseenden vara i behov av omarbetning. Kommittén har dock icke ansett sig kunna upptaga frågan härom i förevarande sammanhang.

Trots att bidragsförskottslagen sålunda till följd av sin konstruktion måste få en i viss mån begränsad räckvidd, har den dock enligt socialvårdskommitténs mening så pass stora förtjänster, att den bör bibehållas i sina grunddrag, åtminstone tills vidare. En omprövning av lagen, särskilt i organisatoriskt hänseende, lär emellertid bli nödvändig i samband med en reformering av socialvårdens organisation i allmänhet. Därvid bör bland annat övervägas, om icke vissa grupper barn, för vilka bidragsförskott nu utgår, lämpligen böra överföras till annan hjälpform, närmast då till barnbidragsverksamheten. Här åsyftas framförallt förskottsberättigade barn med invalida fäder, av vilka de flesta icke kunna tänkas någonsin bli i stånd att återbetala ens någon del av utgivet förskott. Beträffande sådana barn blir bidragsförskottet i själva verket ett år efter år fortlöpande understöd. Det kan i dessa fall med allt fog sägas vara ganska meningslöst att varje år upprepa hela proceduren med konstaterande av betalningsförsummelse, ansökan om bidragsförskott, underrättelser till den underhållsskyldige, åtgärder för återkrav eller i varje fall undersökning om förutsättningarna härför, ansökan till länsstyrelsen om gottgörelse av statsverket och slutligen prövning av länsstyrelsen. Ett överflyttande av denna grupp redan i samband med förevarande revision av bidragsförskottslagen har övervägts av socialvårdskommittén. Emellertid möta härvidlag en del svårigheter av organisatorisk art, vilka lämpligast kunna lösas i samband med socialvårdens allmänna omorganisation. Frågan torde därför tills vidare böra anstå.

I det förslag till ändring av lagen, som kommittén framlägger, ha i de

avgivna yttrandena framkomna erinringar beaktats och föranlett åtskilliga ändringar och förtydliganden av mera formell art. Kommittén har särskilt sökt tillmötesgå det från många håll framförda önskemålet att lagen måtte göras mera överskådlig och enklare att tillämpa, särskilt i fråga om uträkningen av bidragsförskotten. Det har icke kunnat undvikas, att lagtexten i några fall måst givas en annan utformning än motsvarande stadganden i den samtidigt med bidragsförskottslagen tillkomna och i viss mån närbesläktade lagen om barnbidrag. Kommittén har icke ansett sig böra ingå på frågan, huruvida sistnämnda stadganden i vissa avseenden borde underkastas liknande ändringar eller jämkningar. Förutom den mera formella revisionen ha vissa ändringar av materiell betydelse ansetts böra framläggas inom lagstiftningens ram.

I det följande behandlas först några spörsmål av mera principiell betydelse.

Normalbeloppens storlek. Det har från flera håll anmärkts, att normalbeloppen under rådande dyrtid visat sig vara alltför knappt tillmätta. Utan tvivel förhåller det sig också så, att prisnivåns allmänna höjning medfört ökade svårigheter även för en moder, vilkens barn åtnjuter bidragsförskott med normalbeloppet — och sålunda icke behöver vidkännas nedsättning på grund av lågt underhållsbidrag — att med hjälp av förskottet försörja barnet. Någon höjning av normalbeloppen i en eller annan form såsom komensation för de fördyrade levnadskostnaderna vore sålunda i och för sig önskvärd. Emellertid möter detta för närvarande svårigheter, delvis beroende på lagens konstruktion. Beträffande barnbidragen, vilkas normalbelopp äro desamma som bidragsförskottens, har man valt utvägen med särskilda dyrtidstillägg. Ett sådant tillvägagångssätt skulle ha ganska ringa och framför allt ojämn verkan i fråga om bidragsförskotten med hänsyn till dessas begränsning uppåt genom det fastställda underhållsbidragets storlek. Samma olägenhet, ehuru icke lika framträdande, uppkommer vid en allmän höjning av normalbeloppen. I många fall skulle det låga underhållsbidraget förhindra ett tillgodogörande av höjningen. Särskilt betänkligt är, att just de, som redan förut äro sämst ställda, icke finge någon fördel av höjningen. Redan det anförda gör, att kommittén icke anser sig böra förorda någon allmän höjning av normalbeloppen. Härtill kommer emellertid dessutom, att det knappast kan vara lämpligt att, innan en något så när stabiliserad prisnivå föreligger, lagfästa ändrade normalbelopp på grundval av det för tillfället rådande prisläget. Kommittén har även övervägt, huruvida man icke skulle kunna bryta ut bestämmelserna om normalbeloppen ur själva lagen och låta dem ingå i en särskild författning, som lättare kunde ändras tid efter annan, men funnit ett sådant förfaringsätt mindre lämpligt. Ofta förekommande ändringar av beloppen skulle för övrigt medföra vissa svårigheter i den praktiska tillämpningen av lagen.

Redan vid lagens tillkomst riktades kritik mot den stadgade regeln, att normalbeloppet för barn, som är under moderns vårdnad, blir lägre för barn

räknat ju större barnantalet är, och förslag har nu åter framställts om dess slopande. I propositionen förklarade departementschefen, att det av kostnadsskäl knappast låte tänka sig, att det för ett barn föreslagna normalbeloppet skulle utgå för varje barn, samt att ett slopande av regeln därför måste föra med sig en sänkning av det föreslagna normalbeloppet för ett barn, något som vore mindre önskvärt. Att även under nuvarande förhållanden regeln bibehållande är att föredraga framför en sänkning av normalbidraget för ett barn, är uppenbart. Det förefaller emellertid, som om den kostnadsökning regeln slopande skulle medföra knappast behövde bli så stor, att den under normala förhållanden skulle behöva kompenseras med en sänkning av det gällande normalbidraget för ett barn. — Kommittén har övervägt ett från flera håll framfört förslag, att regeln i varje fall skulle slopas beträffande barn, som väl stode under moderns rättsliga vårdnad men stadigvarande vistades hos annan. Det är onekligen riktigt, att vissa sakliga skäl tala för detta förslag. Emellertid torde det ofta ställa sig svårt att i praktiken avgöra, om ett barn stadigvarande vistas hos annan än modern. Det vore även risk för att modern skulle föranledas att skilja barnet från sig för att få högre bidragsförskott. Kommittén finner sig därför icke böra upptaga förslaget. — Å andra sidan har föreslagits, att reduktionsregeln skulle tillämpas även beträffande de barn, som icke stå under moderns rättsliga vårdnad. Såsom skäl härför har uppgivits, att det förekommer att modern, stundom påverkad av vederbörande kommuns förtroendemän, söker få vårdnaden om sina barn överflyttad på annan person för att få högre bidragsförskott för barnen. Kommittén känner sig dock icke övertygad om att ett dylikt förfarande, vilket för sitt fullföljande kräver domstols medverkan, förekommer i sådan utsträckning, att det utgör tillräckligt motiv för den föreslagna ändringen, vilken säkerligen i de flesta fall skulle helt opåkallat verka försämrande för de berörda barnen.

Den avdragsfria inkomsten. Det torde vara ofrånkomligt, att de i lagen angivna beloppen för avdragsfri inkomst böra höjas ganska väsentligt. Även för mer normala ekonomiska förhållanden synas de vara väl knappt tilltagna. Redan av detta skäl är en förhöjning motiverad. De ökade arbetslönerna, sedda i samband med de än mer höjda levnadskostnaderna, utgöra ytterligare ett skäl för att en revision av bestämmelserna härutinnan nu kommer till stånd.

Socialvårdskommittén har i skrivelse den 16 september 1941 till chefen för socialdepartementet, av samma skäl som nyss anförts, hemställt om höjning av motsvarande belopp enligt lagen om barnbidrag. Därvid har föreslagits, att dessa belopp, vilka f. n. äro desamma som beloppen för avdragsfri inkomst enligt bidragsförskottslagen, måtte för ensamstående försörjare höjas med 25 % eller till resp. 750, 1 000 och 1 250 kronor och för gift försörjare bestämmas 20 % högre än sistnämnda belopp eller sålunda till resp. 900, 1 200 och 1 500 kronor. Kommitténs hemställan har vunnit anslutning från Kungl.

Maj:ts sida, i det genom en den 24 april 1942 framlagd proposition, nr 232 föreslagits, att den avdragsfria inkomsten måtte fastställas till de av kommittén förordade beloppen.

När det gäller att bestämma gränsen för avdragsfri inkomst enligt bidragsförskottslagen, lär man icke kunna stanna vid samma belopp som de för lagen om barnbidrag föreslagna. Vad först beträffar ensamstående moder, måste hänsyn tagas till att det här till stor del rör sig om kvinnliga yrkesutövare med lön huvudsakligen i form av naturaförmåner. Uppskattas dessa förmåner, såsom sker vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, till ett relativt högt belopp, utestängas i stor utsträckning denna kategori kvinnor från möjlighet att erhålla bidragsförskott. Väl har man i gällande lagstiftning sökt avhjälpa ett sådant förhållande genom att införa en särskild regel om värdering av naturaförmåner. Denna regel har emellertid i praktiken ofta visat sig besvärlig att tillämpa. Den innebär också på sätt och vis en orättvisa i förhållandet mellan dem som åtnjuta och dem som icke åtnjuta naturaförmåner. Det synes därför lyckligast, om man kunde helt slopa denna regel och i stället göra en ytterligare höjning av den avdragsfria inkomsten.

Rent formellt skulle väl därigenom ogifta mödrar och fränskilda eller därmed jämställda hustrur få en gynnsammare ställning än den änkor intagå enligt lagen om barnbidrag. Denna gynnsammare ställning skulle emellertid i själva verket i stort sett vara endast skenbar, vilket förhållande sammanhänger därmed, att uppskattningen av ankans årsinkomst sker efter de i lagen om folkpensionering angivna grunderna. Såsom hennes årsinkomst anses sålunda vad hon skäligen kan antagas komma att tillsvidare årligen åtnjuta. Här finnes sålunda — i motsats till vad som är förhållandet enligt bidragsförskottslagen, där taxeringen av redan uppburen inkomst är helt avgörande — i allmänhet utrymme för en skälighetsbedömning, vilken i de flesta fall helt naturligt torde verka därhän att ankans antagna blivande årsinkomst uppskattas relativt sett ganska lågt. Det må även framhållas, att värderingen av naturaförmåner jämlikt folkpensioneringslagen sker efter särskilt fastställda regler, enligt vilka sådana förmåner åsättas förhållandevis låga värden. En högre avdragsfri inkomst i fråga om bidragsförskottslagen kan slutligen motiveras därmed, att det här principiellt icke är fråga om understöd i egentlig mening utan om förskott, som återkräves av den underhållsskyldige. De praktiska olägenheter, som kunna uppstå genom förekomsten av olika inkomstgränser i de båda lagarna, förefalla ej att vara så betydande, att de böra få hindra en i och för sig lämplig avvägning av avdragsfria inkomsten i förevarande fall. Med stöd av det anförda föreslår kommittén, att den avdragsfria inkomsten beträffande ensamstående moder höjes till resp. 1 000 kronor, 1 250 kronor och 1 500 kronor.

Även beträffande makar lär den avdragsfria inkomsten böra sättas högre än de belopp, som av kommittén föreslagits för motsvarande fall i lagen om barnbidrag, och höjningen torde här böra göras relativt sett större än den höjning som, enligt vad nyss sagts, av kommittén föreslås för ensamstående

moder. Det är nämligen att märka, att när det gäller lagen om barnbidrag den inkomst, som utgöres av invalids folkpension, icke skall avdragas. Någon motsvarande lättnad lämnas icke enligt bidragsförskottslagen. Även ur befolkningspolitisk synpunkt är det önskvärt, att den avdragsfria inkomsten är jämförelsevis hög, då modern ingått äktenskap med en arbetsför man. En alltför låg inkomstgräns är nämligen ägnad att motverka sådana i och för sig önskvärda äktenskaps ingående. Det har från flera håll uppgivits, att bidragsförskottslagen redan i viss mån haft en mindre lycklig inverkan i angivna hänseende. Slutligen må påpekas, att i bidragsförskottsfallen mannen icke är fader till barnet ifråga, något som däremot oftast är händelsen i de fall, där barnbidrag utgår till barn, vars moder är gift med arbetsförmögen man. Mannens underhållsskyldighet gentemot barnet måste anses vara av en i viss mån annan och högre valör i de fall, där mannen är fader till barnet. — Med hänsyn till det anförda föreslår kommittén, att avdragsfria inkomsten beträffande makar höjes till resp. 1 400 kronor, 1 700 kronor och 2 000 kronor.

I anslutning till förslagen om höjning av avdragsfria inkomsten föreslår kommittén, att den nu gällande bestämmelsen om särskild värdering av naturaförmåner helt slopas. Genomföras de föreslagna höjningarna, synes nämligen taxeringen av naturaförmåner för ovan omtalade kategori kvinnor icke längre utgöra hinder för dessa att i erforderlig utsträckning kunna komma i åtnjutande av bidragsförskott för sina barn.

Avdragsregeln. Enligt bidragsförskottslagen skall förskottet minskas med $\frac{7}{10}$ av årsinkomsten, i vad den överstiger avdragsfria inkomsten. Motsvarande regel gäller enligt lagen om barnbidrag. I socialvårdskommitténs ovan nämnda skrivelse den 16 september 1941 föreslogs beträffande barnbidragen av kommittén, som ansåg att avdragsregeln borde mildras beträffande lägre inkomstbelopp, en ändring därhän, att avdrag skulle ske med $\frac{5}{10}$ av överskjutande beloppet, i den mån det icke överstege 400 kronor, med $\frac{6}{10}$ i den mån beloppet överstege 400 men icke 800 kronor och med $\frac{7}{10}$ i den mån det överstege 800 kronor. I förut omtalade, den 24 april 1942 framlagda proposition har föreslagits en fast avdragsfaktor, dock nedsatt från gällande $\frac{7}{10}$ till $\frac{6}{10}$. Kommittén är visserligen av den uppfattningen, att det materiellt sett bästa resultatet skulle kunna vinnas genom en regel, enligt vilken avdragsfaktorn bestämdes relativt låg beträffande inkomstbelopp närmast över avdragsfria inkomsten för att därefter på visst sätt höjas alltefter inkomstbeloppets ökning. Därigenom skulle man möjliggöra större hjälp åt de sämst ställda utan att samtidigt alltför mycket höja den inkomstgräns, vars underskridande berättigar till bidragsförskott. Det är dock otvivelaktigt, att en varierande avdragsfaktor i fråga om bidragsförskott skulle vålla barnavårdsnämnderna svårigheter i tillämpningen. Med hänsyn härtill och då, som nyss anförts, Kungl. Maj:t föreslagit en fast avdragsfaktor beträffande barnbidragen, anser sig kommittén böra föreslå, att jämväl beträffande bidragsförskotten väljes en fast avdragsfaktor. Denna synes då lämpligen böra fastställas till samma kvot som för barnbidragen eller alltså till $\frac{6}{10}$.

Treårsregeln vid flyttning till dyrare ortsgrupp. Enligt bestämmelse i 4 § 2 mom. första stycket bidragsförskottslagen skall moder eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgrupp, hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan bidragsförskott må utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag. Bestämmelsen har uppenbarligen — i likhet med motsvarande bestämmelser i andra författningar — tillkommit för att motverka, att dyrortsgrupperingen skulle föranleda flyttning till dyrare ortsgrupp. Emellertid torde bestämmelsens betydelse i angivna hänseende vara ytterst ringa för de fall, som omfattas av bidragsförskottslagen. Man läser sålunda knappast behöva befara, att dess slopande skulle medföra ökad flyttning till dyrare ortsgrupp. Det är å andra sidan obestriddigt, att bestämmelsens tillämpning för dem, som flytta till sådan ortsgrupp av fullt lojala skäl — och detta gäller ju den långt övervägande delen — oftast får en mycket obillig verkan. Visserligen finnes en undantagsbestämmelse, men denna kan icke gärna tillgripas för alla de fall, varom här blir fråga. För bestämmelsens slopande läser även tala det redan i tidigare sammanhang åberopade förhållandet, att det här i princip icke är fråga om ett understöd utan om ett förskott, som beviljas för en jämförelsevis kort period åt gången. Socialvårdskommittén föreslår därför, att bestämmelsen om viss tids tillhörighet till dyrare ortsgrupp innan de för denna gällande reglerna få tillämpas, måtte helt utgå.

Metod för inkomstens beräkning. Den gällande metoden för inkomstens beräkning, enligt vilken såsom inkomst skall anses det för vederbörande senast till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet, har utsatts för mycken kritik. Dess nackdelar ligga också i öppen dag. Vid den tidpunkt, då ansökan om bidragsförskott prövas, har avsevärd tid — minst omkring $\frac{1}{2}$ år och upp till nära $1\frac{1}{2}$ år — förflutit sedan utgången av det år, under vilket den inkomst uppburits som legat till grund för senaste taxeringen. Under denna tid kunna givetvis betydande förändringar, såväl till det sämre som till det bättre, ha inträffat i vederbörandes ekonomiska läge. Till sådana förändringar kan nu hänsyn icke tagas vid prövning av förskottsansökningen. Följden kan tydligen bli, å ena sidan, att ansökningen måste avslås, trots att ett påtagligt nödläge föreligger, och å andra sidan, att bidragsförskott måste beviljas, ehuru något behov därav uppenbarligen icke förefinnes. I båda riktningarna kan sålunda den använda metoden leda till ytterst otillfredsställande resultat.

Metoden har emellertid även sina klara fördelar. Den är framför allt mycket enkel i tillämpningen. Härigenom underlättas barnavårdsnämndernas arbete och därmed även länsstyrelsernas, ty besvär över själva beräkningen av inkomsten behöva sällan förekomma och granskningen av kommunernas ansökningar om statsbidrag blir i vad gäller denna punkt jämförelsevis litet arbetskrävande.

I barnpensioneringssakkunnigas betänkande föreslogs, att inkomsten skulle

uppskattas enligt de grunder, som angåves i 7 § första—tredje styckena lagen om folkpensionering. Huvudregeln i nämnda lagrum innebär, att såsom årsinkomst skall anses all den inkomst, som vederbörande skäligen kan antagas komma att tills vidare årligen åtnjuta. I det genom propositionen i ämnet framlagda lagförslaget upptogs emellertid den nu gällande metoden. Till stöd härför åberopades i propositionen önskvärldheten av att erhålla en så enkel metod som möjligt.

När det gäller barnbidrag enligt lagen om barnbidrag sker däremot inkomstberäkningen, såsom tidigare nämnts, efter de i lagen om folkpensionering angivna grunderna. Fastställandet av årsinkomsten göres av pensionsnämnderna, vilkas beslut underställas pensionsstyrelsen.

Det synes kommittén knappast kunna råda någon tvekan därom, att den av barnpensioneringssakkunniga föreslagna metoden för inkomstens beräkning är den ur principiell synpunkt riktigaste. Dess införande under nuvarande organisation av socialvården skulle emellertid medföra så betydande olägenheter, att kommittén icke anser sig kunna förorda detta. Till en början kan nämnas det otillfredsställande däri, att samma slags inkomstuppskattning skulle verkställas av olika organ för barnbidrag och för bidragsförskott, samt att prövningen även i högre instans skulle komma att ligga hos olika organ. Befaras kan, att tillämpningen bleve ganska ojämn. Det är vidare av vikt att uppmärksamma, att barnavårdsnämndernas beslut — i motsats till pensionsnämndernas — omedelbart leda till utbetalningar och bliva föremål för prövning först senare, när statsbidrag sökes. Sannolikt skulle barnavårdsnämnderna — med hänsyn till risken att icke utfå begärt statsbidrag — komma att intaga en alltför restriktiv hållning vid inkomstens beräkning. Möjligen kunde man tänka sig den utvägen, att samtliga beslut rörande inkomstuppskattning skulle underställas vederbörande länsstyrelse. Ett dylikt allmänt underställningsförfarande skulle emellertid alltför mycket belasta länsstyrelserna. Dessutom måste det nog sägas, att icke heller länsstyrelserna äro särskilt väl lämpade att pröva dylika frågor.

Ett införande av den avsedda metoden synes sålunda förutsätta ändring beträffande de instanser, som skola handhava bidragsförskottsärendena. Att nu företaga någon ändring härutinnan kan kommittén emellertid icke föreslå, då det icke finnes några för denna uppgift lämpliga kommunala organ och tillskapande av nya organ för ändamålet icke kan vara lämpligt. Kommittén finner detta förhållande beklagligt men har sett sig ur stånd att, trots ingående överväganden, komma till något annat resultat. Frågan får därför närmare övervägas, sedan kommittén slutfört den utredning om socialvårdens blivande organisation, varmed kommittén är sysselsatt.

Med hänsyn till det anförda finner sig kommittén böra förorda, att den nu gällande metoden för inkomstens beräkning tills vidare bibehålles såsom huvudregel. Dess ogynnsamma verkningar torde emellertid i ej obetydlig grad lindras genom den ändring beträffande bidragsförskottsperioden som kommittén föreslår. Denna fråga kommer att närmare behandlas i ett senare

sammanhang. Kommittén har vidare — för att möjliggöra för barnavårdsnämnderna att undvika vissa särskilt stötande resultat, vartill den gällande metoden kan leda — föreslagit ett stadgande om undantag från huvudregeln. Detta stadgande tager sikte på fall, där vederbörandes ekonomiska förhållanden avsevärt försämrats sedan beskattningsåret, d. v. s. den tid, som omfattas av taxeringen ifråga. För att undantagsbestämmelsen skall vara tillämplig måste — förutom att försämringen är avsevärd — två förutsättningar vara uppfyllda. För det första skall saken ligga så till, att en tillämpning av huvudregeln skulle, på grund av avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket av kommittéförslaget (motsvarande 4 § 1 mom. fjärde stycket bidragsförskottslagen), föranleda antingen helt avslag å ansökningen eller också minskning av förskottet till ett i förhållande till fullt bidragsförskott ringa belopp. Att utsträcka undantagsbestämmelsens tillämplighetsområde ännu längre är enligt kommitténs förmenande redan av praktiska skäl icke lämpligt. Om man åter inskränkte bestämmelsen till att endast omfatta fall, där huvudregeln skulle ge helt avslag såsom resultat, skulle detta faktiskt medföra uteslutning av en del fall, där huvudregelns tillämpning — ehuru endast medförande kraftig minskning av förskottet — finge anses ge mera stötande resultat än vissa av de fall, där dess tillämpning skulle medföra avslag å ansökningen. Den andra förutsättningen för undantagsbestämmelsens tillämpning är, att försämringen av de ekonomiska förhållandena är sådan att det skulle te sig uppenbart obilligt att i det föreliggande fallet tillämpa huvudregeln. Äro de angivna förutsättningarna uppfyllda, må barnavårdsnämnden besluta, att bidragsförskottet skall beräknas utan hänsyn till avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket.

Undantagsbestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i fall, där vederbörandes ekonomiska läge vid tiden för ansökningens prövning och under någon, ej alltför kort tid framåt får anses sådant att, om detta läge rått under beskattningsåret, något avdrag icke skulle komma i fråga. Bestämmelsen skall tillämpas endast efter särskild framställning. Det ligger i sakens natur, att den som vill åberopa bestämmelsen har att förebringa av nämnden begärd utredning om vederbörandes aktuella ekonomiska förhållanden.

Av det anförda framgår, att barnavårdsnämnderna — när det gäller avgörandet, om undantagsbestämmelsen är tillämplig — få företaga flera olika skälighetsbedömningar. Detta förhållande kan nog ur vissa synpunkter betraktas såsom en svaghet men torde icke kunna undvikas, om en undantagsbestämmelse i den föreslagna riktningen överhuvud taget skall införas. För att motverka en alltför släpphänt tillämpning av bestämmelsen med ty åtföljande ökade kostnader för det allmänna ävensom med hänsyn till önskvärldheten av att få fram en något så när enhetlig praxis föreslås av kommittén, att barnavårdsnämnds beslut, att bidragsförskott skall beräknas utan hänsyn till avdragsregeln i 8 § 2 mom. första stycket, skall underställas vederbörande länsstyrelse för prövning och fastställelse. Beslutet jämte till ärendet hörande handlingar skola av barnavårdsnämnden ofördröjligen översändas till länsstyrelsen. Det är givetvis av

största vikt, att länsstyrelsens beslut i anledning av underställningen meddelas så snabbt som möjligt.

Kommittén har även övervägt att föreslå ett stadgande om undantag från huvudregeln i andra riktningen, d. v. s. där förbättring inträtt i vederbörandes ekonomiska läge sedan beskattningsåret. Ett dylikt stadgande skulle då formuleras ungefärligen så, att därest vederbörandes ekonomiska ställning befunnes vara sådan att bidragsförskott uppenbarligen icke vore av behovet påkallat, ansökan om förskott skulle avslås, även om beloppet av den senast taxerade inkomsten icke i och för sig skulle utgöra hinder för beviljande av förskott. För avgörande av frågan, när behov av bidragsförskott skall anses föreligga, har man emellertid knappast annan ledning än som framgår av de i bidragsförskottslagen givna reglerna för minskning av förskottet på grund av inkomst. Barnavårdsnämnderna skulle därför bli nödsakade att i varje särskilt fall göra en uppskattning av den aktuella inkomsten för att kunna undersöka, i vad mån densamma, beräknad för helt år, skulle enligt dessa regler medföra rätt till förskott. Härigenom införes emellertid på en bakväg för ett stort antal fall den metod för inkomstuppskattning, som — ehuru i och för sig den principiellt riktigaste — kommittén på tidigare anförda grunder icke ansett sig kunna förorda till införande under nuvarande organisation av socialvården. Härtill kommer, att ett stadgande av antydd beskaffenhet synes framtvunga en föreskrift om skyldighet för samtliga sökanden av bidragsförskott att lämna uppgifter om vederbörandes aktuella ekonomiska ställning. Barnavårdsnämnderna måste nämligen ha tillgång till sådana uppgifter för att kunna avgöra, om stadgandet är tillämpligt eller ej. Detta skulle för det långt övervägande antalet fall vålla mycket besvär och arbete alldeles i onödan. Med anledning av vad nu sagts har kommittén funnit sig icke böra föreslå något stadgande om undantag från huvudregeln i nu förevarande hänseende. Det förhållandet, att förskottet principiellt sett icke är ett understöd utan ett förskotterande av barnets fordran hos den underhållsskyldige gör också, att anmärkningen om det stötande i att bidragsförskott kan utgå, utan att behov därav föreligger, i viss mån förlorar i vikt.

Bidragsförskottsperiod. Enligt 9 § första stycket bidragsförskottslagen beviljas i regel bidragsförskott varje gång för ett år, räknat tidigast från och med andra månaden före den, under vilken förskottet söktes. Bidragsförskotten kunna sålunda såväl börja som sluta att löpa vid vilken tidpunkt som helst under året. Från åtskilliga håll har man understrukit önskvärdheten av att i görligaste mån få en enhetlig bidragsförskottsperiod. Med hänsyn till att förutsättningarna för erhållande av förskott kunna inträda när som helst under året, kan man tydligen icke gärna i lagen fastställa någon bestämd begynnelse-dag. Däremot låter det sig naturligtvis göra att bestämma en slutdag, då alla beviljade bidragsförskott skola upphöra att utgå. Härigenom får man i själva verket också för det stora flertalet fall — de i vilka förskottet

utgår år efter år — också en bestämd begynnelse-dag. Det nya förskottet tager nämligen i dessa fall vid, där det gamla slutar.

Från några håll har föreslagits, att bidragsförskott skall beviljas för kalenderår eller återstående del därav, från andra åter, att man i stället skall välja budgetåret den 1 juli—den 30 juni såsom enhetsperiod. Genom en övergång till något av dessa system anser man sig vinna ökad ordning i och bättre översikt över förskottsverksamheten. Vidare skulle ernås den fördelen, att ett och samma bidragsförskottsärende icke behövde redovisas mer än en gång till länsstyrelsen. Valdes budgetåret finge givetvis, för att det sist sagda skall vara riktigt, ändring ske även beträffande den tid, som ansökning om statsbidrag skall omfatta.

Mot båda systemen talar det förhållandet, att den första bidragsförskottsperioden — återstoden av året — ofta kan bli mycket kort. Detta skulle medföra, att en andra ansökan måste göras tätt efter den första, något som måste sägas vålla ökat besvär och arbete såväl för sökanden som vederbörande barnavårdsnämnd. En annan nackdel synes vara, att den stora massan av ansökningar kommer praktiskt taget på en gång, något som ur arbetssynpunkt måste vara olägligt, om icke för alla så dock för många barnavårdsnämnder. En fördröjning av ärendenas avgörande torde därigenom lätt kunna bli följden.

Vid jämförelse mellan kalenderår och budgetår synes det senare erbjuda fördelar framför det förra i två viktiga hänseenden. Dels finge man för det stora flertalet fall en jämförelsevis färsk inkomstuppgift att bygga på, eftersom taxeringslängden skall vara justerad i länen senast den 15 maj och i Stockholm senast den 15 juni, och dels är frågan om rätt mantalsskrivningsort — utom i de relativt fåtaliga fall där besvär anföras — i början av juli fullt klar, vilket ofta icke är fallet i början av januari.

Ett kalenderårssystem har å sin sida den icke oväsentliga fördelen, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidragsförskottet, förblir mantalsskrivningskommun för modern under hela perioden.

Vid övervägande av de olika skälen för och emot en övergång till enhetlig period för bidragsförskotten har kommittén kommit till den uppfattningen, att en sådan övergång är att förorda. I valet mellan kalenderår och budgetår har kommittén stannat för det sistnämnda. Anledningen härtill är framför allt det omnämnda förhållandet, att man här — i motsats till vad som skulle gälla om kalenderåret valdes — i regel får en jämförelsevis sen inkomstuppgift att bygga på. I samband med den nu föreslagna ändringen har även föreslagits därav motiverade ändringar i bestämmelserna i 21 § rörande det år, ansökning om gottgörelse av statsverket för kostnader för utgivna förskott skall avse, och den tidpunkt, då ansökning senast skall göras.

Barnavårdsnämndernas återkravsverksamhet. Det har från olika håll anmärkts, att barnavårdsnämndernas verksamhet för utgivna bidragsförskotts återkrävande av de underhållsskyldiga bruste i effektivitet. Som bevis härför har man framför allt pekat på det förhållandet, att en så stor del av bidrags-

förskotten icke indrivnas. Socialvårdskommittén kan emellertid icke underlåta att framhålla, att det i och för sig knappast är så anmärkningsvärt att resultatet av indrivningen siffermässigt visat sig tämligen dåligt. Man får nämligen icke glömma, att förskotteringen i ganska stor utsträckning nödvändiggjorts icke av försummelse i egentlig mening från den underhållsskyldiges sida utan av hans oförmåga att fullgöra underhållsskyldigheten. En stor del av de underhållsskyldiga befinner sig i sådana omständigheter, att återbetalning helt enkelt ej kan ifrågakomma. Man behöver endast såsom exempel härpå nämna sådana ingalunda fåtaligt representerade grupper som invalider, av fattigvården försörjda, sinnessjuka och fångar. Belysande i detta avseende är en i Göteborgs stads barnavårdsnämnds årsberättelse för 1940 intagen uppställning, i vilken samtliga de personer, som under året brustit i sin skyldighet att återbetala bidragsförskott, uppdelats i särskilda kategorier allt efter anledningen till försummelsen. Enligt denna uppställning ha av de försumliga 11.5 % haft minskad arbetsinkomst på grund av sjuklighet eller hög ålder, 5 % varit försvunna, 5 % åtnjutit fattigvårdsunderstöd, 4 % åtnjutit folkpension, 4 % utgjorts av alkoholister, 3 % varit intagna å sinnessjukhus, 3 % varit intagna i fängelse, 2 % varit intagna å arbetshem, 2 % utgjorts av vagabonder, 1 % varit intagna å försörjningsanstalt, 1 % varit intagna å annat sjukhus än sinnessjukhus och 0.5 % utgjorts av tattare.

Med det anförda vill kommittén naturligtvis ej göra gällande annat än att indrivningen med all säkerhet bör kunna lämna bättre resultat. Kommittén vill endast varna för en överskattning av möjligheterna att här uttaga avsevärt större belopp än nu sker.

De brister som föreligga kunna bero antingen därpå, att barnavårdsnämnderna icke till fullo utnyttja de möjligheter lagen bjuder för framtvingande av underhållsskyldighetens fullgörande, eller också därpå, att dessa möjligheter äro otillräckliga. Vad det förre beträffar, förhåller det sig otvivelaktigt så, att en del nämnder visat försumlighet i utnyttjandet av förefintliga möjligheter. Till icke ringa del torde emellertid detta förhållande ha berott på bristande orientering om hur dessa för dem nya ärenden borde handläggas. I flera av de yttranden rörande bidragsförskottslagen, vilka inkommit till kommittén från länsstyrelserna, har också uppgivits, att under de sista åren en viss förbättring inträtt i fråga om barnavårdsnämndernas sätt att bedriva återkravsverksamheten. Det är väl att förmoda, att denna förbättring kommer att fortsätta, allt eftersom nämnderna vinna ökad erfarenhet och vana vid verksamheten. Den vägledning de få i samband med länsstyrelsernas granskning av ansökningarna om statsbidrag har givetvis också sin stora betydelse.

Det har föreslagits, att till befrämjande av ett mera nitiskt uppträdande från barnavårdsnämndernas sida i fråga om återkravsverksamheten detaljerade föreskrifter borde meddelas rörande de åtgärder, som böra av dem vidtagas. Socialvårdskommittén finner det för sin del knappast lämpligt eller ens praktiskt möjligt att lagfästa sådana föreskrifter. Härför äro de fall, som möta, av alltför varierande beskaffenhet. Vilka åtgärder barnavårdsnäm-

derna ha att företaga, får väl också anses vara i princip ganska klart. De skola göra sig underrättade om den underhållsskyldiges ekonomiska förhållanden och, där det ej framgår att han saknar möjlighet att till någon del återbetala förskottet, vidtaga den för det särskilda fallet bäst lämpade tvångsåtgärden mot honom. Härutinnan skiljer sig verksamheten icke från den som tidigare bedrivits — och allt fortfarande i viss utsträckning bedrivs — av mödrar och barnavårdsmän. I själva verket är det nog också främst i ett annat avseende, som ovisshet råder. Här syftas på frågan, huru ofta en barnavårdsnämnd — för att ej riskera att gå miste om statsbidrag — skall behöva föranstalta om förnyade undersökningar och åtgärder beträffande en underhållsskyldig, mot vilken ingripande tidigare visat sig gagnlöst eller resultatlöst. Även här synes det emellertid ogörligt att i lagen lämna några närmare direktiv. Fallen äro alltför olikartade. En viss, av vederbörande länsstyrelse godtagen praxis, åtminstone i fråga om de så att säga mera normala fallen, torde dock tämligen snart utbilda sig. En olägenhet kan ligga däri, att denna praxis möjligen utvecklar sig olika inom de skilda länen. Måhända kunde det vara till fördel, om de tjänstemän inom länsstyrelserna, som närmast svara för granskningen av ansökningarna om statsbidrag, bereddes tillfälle att sammanträffa för att överlägga om denna fråga jämte andra med granskningen sammanhängande spörsmål.

Om socialvårdskommittén sålunda med hänsyn till det ovan sagda icke kan förorda lagfästandet av några detaljerade regler rörande återkravsverksamhetens bedrivande, vill dock kommittén föreslå införandet av en allmän bestämmelse, enligt vilken barnavårdsnämnd åläggas att, där ej den underhållsskyldige efter förmåga återgäldar utgivet bidragsförskott, utan dröjsmål vidtaga erforderliga åtgärder för fordringens indrivande. Detta lär väl gälla även utan uttrycklig lagföreskrift, men förekomsten av en sådan torde dock kunna vara av viss nytta.

Rörande tillämpningen av den i 17 § bidragsförskottslagen intagna bestämmelsen, att barnavårdsnämnd må under vissa angivna förhållanden eftergiva rätten att av den underhållsskyldige återkräva lämnat bidragsförskott, har rätt mycken tveksamhet bland såväl barnavårdsnämnder som länsstyrelser. Tillämpningen synes också ha varit synnerligen ojämn. Somliga nämnder tillgripa bestämmelsen i ganska stor utsträckning, andra utnyttja den icke alls. Från många håll har begärts en närmare reglering av dess tillämplighetsområde. Från några håll har föreslagits, att bestämmelsen måtte helt slopas eller att rätten att tillämpa densamma måtte överföras å länsstyrelserna. Socialvårdskommittén är för sin del av den uppfattningen, att man även i fortsättningen bör ha en bestämmelse om eftergiftsrätt, men att den bör tillämpas mycket restriktivt. Sålunda bör icke något särskilt beslut om eftergift meddelas enbart av den anledningen, att den underhållsskyldige genom återbetalning av bidragsförskottet eller del därav skulle komma att sakna nödiga medel för försörjning av sig och de sina. I sådana fall förfares lämpligast så, att — där ej heller arbetsföreläggande bör ifråga-

komma — med tvångsåtgärder får tills vidare anstå utan att något formellt beslut därom fattas. I lag fastställd eftergiftsrätt behöves snarare för vissa fall, där den underhållsskyldige icke kan antagas komma att genom återbetalning sakna nödiga medel. Finnes icke någon lagbestämmelse om eftergiftsrätt, blir nämligen barnavårdsnämnden tvungen att i sådana fall under alla förhållanden tillgripa tvångsåtgärder. Någon gång kan emellertid detta visa sig ur social synpunkt olyckligt eller ur mera personlig synpunkt uppenbart obilligt. Såsom exempel kan nämnas det fall, där fadern till ett utomäktenskapligt barn har egen familj, vars sammanhållning uppenbarligen skulle äventyras om förskottet uttoges av honom. Med tanke på fall av angiven art synes det vara tillrådligt att ej helt avskära möjligheten till uttryckligt beslut om eftergift. En närmare bestämning av fallen i lagtexten möter svårigheter med hänsyn till deras mycket olikartade beskaffenhet. Socialvårdskommittén föreslår därför ett allmänt avfattat stadgande av innehåll, att eftergift må kunna beviljas, när synnerliga skäl därtill föranleda. Kommittén vill emellertid understryka, att det här är fråga om undantagsfall, och att bestämmelsen därför, såsom tidigare framhållits, bör tillämpas restriktivt. Det torde sålunda säga sig självt, att det icke är meningen att eftergift skall beviljas endast därför att den underhållsskyldige bildat egen familj. Det synes lämpligast, att de avsedda besluten om eftergift meddelas av länsstyrelsen efter framställning för varje särskilt fall av vederbörande barnavårdsnämnd eller den underhållsskyldige. Ett av länsstyrelsen fattat beslut om eftergift innebär, att den underhållsskyldige blivit för all framtid befriad från återbetalningsskyldighet med avseende å det utgivna förskott, framställningen om eftergift avsett.

Socialvårdskommittén övergår härefter till att behandla en del förslag till ändringar av vissa gällande lagstadganden och införandet av nya sådana, alla med syfte att befrämja återkravsverksamhetens effektivitet. Besparingsberedningen har, såsom ovan omförmälts, härutinnan framställt en hel rad förslag av sinsemellan ganska olikartad beskaffenhet.

Vad först angår förslaget att höja den andel, en fjärdedel, varmed kommunerna nu ha att deltaga i utgifterna för förskottsverksamheten, torde denna fråga böra anstå till blivande prövning av fördelningen av kostnaderna för socialvården över huvudtaget.

Kommittén ställer sig tveksam till förslaget att överföra indrivningen på vederbörande uppbördsmän för kronoutskylder. Förslag härom framlades redan i yttrande över barnpensionerings-sakkunnigas betänkande rörande förevarande lagstiftning men upptogs icke av departementschefen. Vad som bland annat talar mot detta förslag är det förhållandet, att bidragsförskottet ofta utgör endast en del av underhållsbidraget. För närvarande torde i stor utsträckning barnavårdsnämnden på uppdrag av barnets målsman samtidigt kräva även på den återstående delen av underhållsbidraget. Man kan emellertid knappast tänka sig, att indrivningen av denna del skulle få överlämnas till uppbördsmannen. Då borde nämligen detsamma gälla indrivning av underhållsbidrag till barn över huvudtaget, och så långt lär man under inga för-

hållanden kunna gå. Följden skulle sålunda förmodligen bli, att de underhållsskyldiga i betydligt större omfattning än nu bleve krävda från två olika håll på delar av samma underhållsbidrag. Ett sådant förhållande vore knappast tillfredställande.

Ett införande av bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare, som anställer annan i sin tjänst, och för envar, som till annan upplåter bostad, att därom göra anmälan till utmätningsmannen i orten, skulle otvivelaktigt vara till gagn för barnavårdsnämndernas återkravsverksamhet. Vinsten skulle dock icke bliva så stor, att den i och för sig kan motivera genomförandet av denna mycket vittomfattande lagstiftning. Huruvida en sådan lagstiftning bör ske med hänsyn till andra rättsområden, är en fråga, som kommittén ej kunnat taga ställning till.

Genom en förenkling av förfarandet vid intagning å arbetshem samt en revision av bestämmelserna för den efterlysningsverksamhet, som f. n. bedrivs genom socialstyrelsens försorg, skulle måhända någon förbättring kunna ernås beträffande indrivningsresultatet. Även dessa frågor torde emellertid böra föras fram till sin lösning i andra sammanhang. Ett förslag till revision av bestämmelserna för nyssnämnda efterlysningsverksamhet har nyligen framlagts av socialstyrelsen.

Viss tvekan synes råda i frågan, huruvida barnavårdsnämnd har rätt att för återkravsverksamhetens bedrivande erhålla kostnadsfritt biträde av polismyndighet för underhållsskyldigs efterforskande och hörande. I de flesta län torde sådant biträde lämnas, i andra däremot icke. Någon direkt lagbestämmelse i saken finnes ej. Eftersom barnavårdsnämndernas ifrågavarande verksamhet på sätt och vis kan sägas ha övertagits från barnavårdsmännen, vilka enligt särskilda stadganden i lagarna om barn i och utom äktenskap äga rätt till polismyndighets biträde i nyssnämnt hänseende, förefaller det naturligt att tillerkänna barnavårdsnämnderna en liknande rätt. I kommitténs förslag har intagits en bestämmelse härutinnan, vilken med hänsyn till framställda önskemål givits en något vidare avfattning än motsvarande stadgande i oförmälda lagar. I samband därmed föreslås — i syfte att tillförsäkra polisman gottgörelse av statsmedel för vissa resekostnader m. m. i anledning av begärt biträde i ifrågavarande hänseende — ett tillägg till Kungl. kungörelsen den 24 november 1932 angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.

Beträffande de utredningar, som genom polismyndigheternas försorg verkställas rörande underhållsskyldigas inkomst- och anställningsförhållanden, har anmärkts, att de ofta inskränka sig till ett återgivande av den underhållsskyldiges egna uppgifter ävensom att de ofta icke bedrivs med önskvärd skyndsamhet. Då det otvivelaktigt är av stor vikt för barnavårdsnämndernas återkravsverksamhet såväl att utredningarna slutföras snarast möjligt som att de lämna ett objektivt underlag för bedömandet av frågan om den underhållsskyldiges betalningsförmåga, synes det lämpligt, att ett cirkulär bleve utfärdat till polismyndigheterna med erinran härom.

Besparingsberedningen har vidare föreslagit införandet av en bestämmelse, varigenom det ålades barnavårdsnämnd i kommun, där underhållsskyldig vistas, att tillhandagå annan barnavårdsnämnd, som förskotterat underhållsbidrag, med upplysningar om den underhållsskyldige. Besparingsberedningen har därvid påpekat, att barnavårdsnämnderna visserligen enligt ett allmänt hållet stadgande i 16 § barnavårdslagen böra bistå varandra, men att samarbetet det oaktat vore ganska bristfälligt, varför det syntes angeläget att genom särskilt tillägg föreskriva skyldighet som nyss sagts.

Socialvårdskommittén vill även för sin del understryka vikten av att barnavårdsnämnderna intimt samarbeta i dessa frågor. I detta sammanhang må påpekas, att en barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskott, ofta kan få värdefulla upplysningar rörande den underhållsskyldige av annan barnavårdsnämnd, som ett tidigare år utgivit bidragsförskott för samma barn. Stundom kunna flera nämnder samtidigt ha fordringar för utgivna bidragsförskott hos samme underhållsskyldige. I sådant fall synes åtskilligt arbete kunna sparas genom utbyte av upplysningar nämnderna emellan. Kommittén ställer sig dock tveksam till lämpligheten av att lämna specificerade föreskrifter om barnavårdsnämndernas plikt att bistå varandra och anser för sin del, att det ovannämnda allmänna stadgandet bör vara tillfyllest.

Från skilda håll har föreslagits ändringar i och tillägg till införsellagen. Denna lag är för närvarande i vissa delar föremål för översyn inom justitiedepartementet, och de frågor, som förslagen avse, komma därvid under prövning. Socialvårdskommittén vill emellertid i detta sammanhang i korthet beröra några av de frågor, som ansetts vara av särskilt intresse för barnavårdsnämndernas verksamhet med återkrav för utgivna bidragsförskott.

Vad som härvidlag framför allt vållat svårigheter har varit fördelningen av medel, som medelst införsel uttagits av den underhållsskyldige. Införsellagens bestämmelser äro i denna del mycket knapphändiga och lämna ingen ledning för lösandet av de speciella problem, som uppstått genom bidragsförskottslagens tillkomst. I ett avseende har dock ledning vunnits genom praxis, i det att genom avgöranden i högsta instans fastslagits, att belopp, som till förmån för underhållsberättigat barn under viss månad uttages genom införsel, i första hand skall gälla såsom betalning av underhållsbidrag för samma tid. Denna regel torde numera allmänt följas, och den lär komma att uttryckligen lagfästas i samband med den oförmälda revisionen av införsellagen. I samband därmed böra tydligen klara föreskrifter meddelas även rörande frågan, hur ett eventuellt överskott — där alltså beloppet av de under en månad innehållna medlen överstiger underhållsbidraget för samma tid — skall med avseende å tiden avräknas å övriga till betalning förfallna bidrag. Ovisshet har även rått — och synes alltjämt råda — i ett annat hänseende, nämligen rörande införselmedels rätta fördelning mellan barnet och barnavårdsnämnd i de fall, då deras fordringar avse samma tid. Frågan är, huruvida nämndens fordran skall i första hand täckas, eller om det genom införsel uttagna beloppet skall proportionellt fördelas mellan barnet och nämnden i

förhållande till storleken av varderas fordran. Regeringsrätten har i ett år 1940 meddelat utslag uttalat sig för det senare alternativet. Det oaktat torde i praktiken fortfarande det förra alternativet stundom tillämpas. Socialvårdskommittén anser det böra närmare övervägas, om icke barnavårdsnämnd i fall som nu avses borde få i första hand täcka sin fordran. Eftersom nämndens fordran tillkommit genom förskottering av en del av underhållsbidraget, synes det ur vissa synpunkter ganska skäligt, om nämndens fordran finge företräde framför barnets fordran på resterande del av bidraget. Eljest uppkommer för övrigt det ganska egendomliga förhållandet, att barnavårdsnämnds möjlighet att återfå utgivet förskott i många fall blir beroende av underhållsbidragets storlek. Ju högre underhållsbidrag, desto större blir i dessa fall förlusten för det allmänna. Även vissa praktiska skäl tala för den nu antydda regeln.

Under alla omständigheter är det uppenbart, att noggranna föreskrifter rörande införselmedlens fördelning i nu avsedda fall äro erforderliga. Huruvida de böra ingå i själva införsellagen eller intagas i bidragsförskottslagen är ett spörsmål, som lämpligen bör lösas i samband med översynen av förstnämnda lag.

Här må inskjutas några ord om ett närstående spörsmål, nämligen frågan om fördelningen mellan barn och barnavårdsnämnd av medel, som den underhållsskyldige frivilligt inbetalar till nämnden. Även här saknas fasta regler. Det lämpligaste torde vara, att där den underhållsskyldige icke angivit vem medlen skola tillkomma, fördelningen får följa samma regler, som bli gällande beträffande medel uttagna genom införsel.

Enligt 6 § införsellagen må införsel ej beviljas till gäldande av bidragsbelopp, som förfallit till betalning tidigare än ett år, innan beslutet meddelas, och enligt 8 § samma lag gäller — med visst undantag, som här saknar betydelse — att beslut om införsel ej vidare skall äga tillämpning, sedan underhållsskyldigheten upphört. I båda dessa hänseenden har föreslagits ändring för det fall, att införseln beviljats för bidragsförskott, nämligen beträffande 6 § så, att tidsgränsen bleve utsträckt, och beträffande 8 § så, att införselbeslutet skulle kunna tillämpas även efter det underhållsskyldigheten upphört. Det är otvivelaktigt, att de föreslagna ändringarna skulle kunna i åtskilliga fall bidraga till ett bättre resultat av indrivningen. Socialvårdskommittén finner det dock ur principiell synpunkt något tveksamt, huruvida man bör giva barnavårdsnämnden — som ju i fråga om förskottet anses inträda i barnets rätt till underhållsbidrag och på grund därav också får åtnjuta det företräde som lagen i vissa avseenden skänker fordran på underhållsbidrag — en bättre ställning än barnet självt skulle ha haft, om förskott icke utgått. Huruvida ändring kan vara befogad även i fråga om barnets egen ställning i angivna hänseenden är ett spörsmål, varpå kommittén icke anser sig böra här ingå.

Länsstyrelsernas granskning av barnavårdsnämndernas ansökningar om gottgörelse av statsverket. Beträffande omfattningen av länsstyrelsernas skyldigheter och befogenheter i samband med granskningen av ansökningarna

om statsbidrag har på några håll tvekan försports. Bidragsförskottslagens mening torde dock säkerligen vara, att länsstyrelserna ha att underkasta ansökningarna en allsidig prövning av såväl formell som materiell art. Det bör sålunda kontrolleras, att bidragsförskotten blivit beviljade och utbetalade i enlighet med bidragsförskottslagens föreskrifter — därvid länsstyrelsen dock givetvis saknar anledning framställa anmärkning om att bidragsförskott utgått med för lågt belopp — ävensom att barnavårdsnämnderna fullgjort vad som skäligen kan fordras i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande av de underhållsskyldiga. Några detaljerade regler om granskningen synas ej böra lagfästas. Däremot föreslår kommittén införandet av en allmän bestämmelse av nyss antytt innehåll.

Det har på sina håll anmärkts såsom i viss mån obilligt, att barnavårdsnämnd icke kan få gottgörelse av statsverket, då bidragsförskott utbetalats efter det tidigare åtnjuten rätt till förskott upphört. I åtskilliga fall får nämningen barnavårdsnämnden — utan egen försummelse — ej förrän långt efteråt kännedom om omständighet, som medfört att rätten till förskott upphört. Anmärkningen kan ej fränkännas ett visst berättigande. Det torde dock av praktiska skäl vara nödvändigt att bibehålla den restriktiva regel, som nu tillämpas. Att i det enskilda fallet avgöra, om barnavårdsnämnden visat försumlighet i nu ifrågavarande hänseende eller ej, skulle säkerligen komma att visa sig mycket svårt. Vetskapen om att denna regel tillämpas föranleder nog också i en del fall barnavårdsnämnderna att hålla närmare kontakt med barnet och modern än eljest skulle varit händelsen, något som naturligtvis i och för sig måste anses lyckligt. — Det torde vara uppenbart, att barnavårdsnämnd i sådana fall, där nämnden i enlighet med lagens föreskrift utbetalat förskott för viss månad men rätten till förskott genom en oförutsebar händelses inträffande sedermera upphört innan månadens utgång, icke bör få vidkännas något avdrag. På samma sätt bör — för den händelse förskott utbetalats på grund av interimistiskt beslut ifråga om underhållsbidraget men fadern genom senare beslut med retroaktiv verkan befrias från underhållsskyldigheten — nämnden få gottgörelse av statsmedel på vanligt sätt för vad nämnden i laga ordning utgivit.

Även om barnavårdsnämnden formellt sett kan sägas ha visat försumlighet genom att ej företaga viss åtgärd för återkravet, synes full gottgörelse böra utgå, därest nämnden efteråt kan visa, att något belopp icke kunnat uttagas ens om åtgärden vidtagits. Försumligheten har då saknat relevans. Kan nämnden visa, att endast ett visst mindre belopp skulle ha kunnat uttagas — något som väl i praktiken torde bli svårt att utreda — bör gottgörelsen från statsverket beräknas på skillnaden mellan bidragsförskottet och vad som till följd av försummelsen icke blivit uttaget av den underhållsskyldige.

Från några håll har man efterlyst bestämmelser med syfte att åstadkomma statlig kontroll över barnavårdsnämndernas fortsatta återkravsverksamhet i fråga om förskott, för vilka statsbidrag redan uppburits. Fråga är emellertid, huruvida icke dylika kontrollbestämmelser, om de skola göras verkligt effek-

tiva, måste utformas så att de skulle vålla såväl länsstyrelser som barnavårdsnämnder mer arbete och kostnader än saken är värd.

Länsstyrelsernas redovisning av bidragsförskotten. Riksdagens revisorer ha i sitt ovan återgivna slutomdöme om bidragsförskottsverksamheten uttalat, att föreskrifter angående länsstyrelsernas redovisning av bidragsförskotten vore erforderliga. Därmed torde revisorerna närmast ha syftat på frågan, vilka handlingar som böra bifogas de till riksräkenskapsverket insända anordningarna om utbetalande av gottgörelse till barnavårdsnämnderna. Revisorerna ha i sina uttalanden i denna fråga påpekat, att medan vissa länsstyrelser bifogade endast protokoll som utvisade de till barnavårdsnämnderna, för alla barn sammanlagt eller för varje särskilt barn, utbetalade beloppen, andra nämnder bifogade jämväl samtliga av nämnderna insända ansökningshandlingar. I de i anledning av revisorernas uttalanden avgivna yttrandena har ett flertal länsstyrelser framhållit, att det vore synnerligen värdefullt att för granskningen inom länsstyrelsen av ansökning för visst år där ha tillgång även till tidigare års ansökningshandlingar. Med hänsyn till detta förhållande ifrågasätter socialvårdskommittén, huruvida det icke vore mest ändamålsenligt att ansökningshandlingarna som regel kvarligga hos länsstyrelserna för att översändas till riksräkenskapsverket endast efter särskild rekvisition därifrån. Härvid förutsattes, att handlingarna hos länsstyrelserna förvaras så att några praktiska svårigheter för ett senare översändande av visst års handlingar icke uppkomma. Det förefaller emellertid kommittén, som om några särskilda författningsföreskrifter för frågans lösning efter nu antydda linjer knappast vore erforderliga, eftersom riksräkenskapsverket torde kunna meddela länsstyrelserna i vad mån inskränkning kan göras i skyldigheten att vid anordningars redovisande till riksräkenskapsverket bilägga till grund för desamma liggande handlingar.

Riksdagens revisorer ha jämväl något berört frågan om bokförandet i länsstyrelsens räkenskaper av ersättningsbelopp, som enligt 22 § bidragsförskottslagen skola redovisas av barnavårdsnämnderna. Därest sådana belopp inlevererats till länsstyrelsen, torde de alltid bokföras såsom inkomst å anslaget. Emellertid har det även förekommit, att barnavårdsnämnder, med hänsyn till att det samtidigt sökta statsbidraget överstiger ersättningsbeloppen, icke inlevererat dessa senare utan betraktar dem såsom ett förskott å statsbidraget. I sådana fall torde länsstyrelserna förfara olika, i det somliga ändock bokföra ersättningsbeloppen såsom inkomst å anslaget, medan andra behandla dessa endast såsom avdragsposter vid utbetalningarna, med påföljd att de icke komma till synes å inkomstsidan. Bokföringsmässigt sett torde det vara likgiltigt, vilketdera förfaringsättet som väljes. Statens nettoutgift å anslaget kan lätt erhållas med båda systemen. En annan sak är, att det förefaller lämpligast att ersättningsbeloppen inlevereras till länsstyrelserna och icke användas såsom förskott å statsbidraget.

Även om de i 22 § bidragsförskottslagen avsedda ersättningsbeloppen komma till synes genom att upptagas såsom inkomster å anslaget i länsstyrelsernas räkenskaper, får man emellertid icke därigenom någon uppfattning om vad som sammanlagt ersatts av de underhållsskyldiga. Det är nämligen att märka, att vad som redan innan ansökningen om statsbidrag göres återbetalats å de bidragsförskott, som avses med ansökningen, endast föranleda minskning av det belopp, varmed statsbidrag sökes, och sålunda icke komma att upptagas såsom inkomster i länsstyrelsernas räkenskaper. Härtill kommer dessutom, att de bidragsförskott, vilka helt ersatts redan innan statsbidragsansökningen göres, överhuvudtaget icke framgå av ansökningen. Det skulle onekligen vara av visst intresse att få fram fortlöpande uppgifter om hur mycket som utgivits i bidragsförskott under visst år och hur mycket av dessa bidragsförskott som ersatts av de underhållsskyldiga. Med hänsyn till att återbetalning kan ske flera år efter det förskottet utgick — teoretiskt sett hur sent som helst — kan dock en någorlunda exakt uppgift i ifrågasvarande hänseende icke bli tillgänglig förrän efter flera års förlopp, något som givetvis förringar värdet av densamma.

Man torde emellertid på en annan väg kunna nå fram till en kontinuerlig överblick över bidragsförskottsverksamheten, nämligen genom att sammanställa uppgifter rörande dels vad som utgivits i bidragsförskott under visst år dels ock vad som under samma år återbetalats av de underhållsskyldiga för förskott, utgivna under nämnda eller tidigare år. Genom en sådan sammanställning får man visserligen icke fram, hur stor procent av de under visst år utgivna förskotten som återbetalats, eftersom de under samma år influtna ersättningsbeloppen till stor del avse förskott, utgivna under tidigare år. För praktiskt bruk torde dock siffrorna få anses tillfyllest. Genom att göra en beräkning grundad på flera år i följd kan man också i rätt hög grad utjämna de fluktuationer, som uppstå genom att de utgivna bidragsförskottens slutsumma varierar år för år.

Med hänvisning till det anförda föreslår kommittén, att i tillämpningskungörelsen införas föreskrifter om viss uppgiftsskyldighet för barnavårdsnämnder och länsstyrelser. Enligt förslaget skall barnavårdsnämnd före den 1 april varje år till länsstyrelsen insända uppgift å dels summan av de utav nämnden under senast tilländagångna kalenderår utgivna bidragsförskotten dels ock summan av vad de underhållsskyldiga under samma kalenderår inbetalat till nämnden såsom ersättning för förskott, utgivna under sagda kalenderår eller tidigare. (Förskottsbelopp som, ehuru belöpande på ifrågasvarande kalenderår, icke kommit att utbetalas förrän efter årets utgång, avses sålunda skola upptagas först i nästa års uppgift.) Länsstyrelsen har därefter att före den 1 juli till Kungl. Maj:t inkomma med en sammanställning för länet av de från nämnderna erhållna uppgifterna, ordnade kommunvis. Att här valts kalenderår och icke budgetår beror helt på praktiska synpunkter.

I samband med införandet av dessa föreskrifter föreslås slopande av den

uppgiftsskyldighet, som åligger länsstyrelserna enligt 3 § i den gällande tillämpningskungörelsen. De uppgifter, som där avses, torde ha visat sig sakna något egentligt praktiskt värde.

Ansökningsformulären. Mot de fastställda formulären till ansökningar om bidragsförskott och om gottgörelse av statsverket för utgivna förskott jämte bilagor ha ett stort antal anmärkningar framförts i skilda avseenden. Under hänsynstagande till såväl dessa anmärkningar som till de av kommittén föreslagna ändringarna i bidragsförskottslagen har kommittén omarbetat formulären. I fråga om formulär till ansökningar om bidragsförskott ha de nu förekommande två särskilda formulären, ett för ogifta kvinnor och ett för gifta kvinnor, sammanarbetats till ett enda formulär. Formuläret för den till ansökning om statsbidrag hörande bilagan rörande varje enskilt barn har gjorts mera omfattande än vad nu gäller. Avsikten därmed har varit att i görligaste mån genom ansökningshandlingarna ge länsstyrelserna erforderligt underlag för bedömandet av kommunernas rätt till gottgörelse av statsverket för utgivet bidragsförskott. Om formuläret redan i samband med beviljandet ifylles i de delar så är möjligt, synes det icke böra välla barnavårdsnämnderna alltför stort besvär. Tvärtom torde ett sådant tillvägagångssätt vara till gagn för nämnderna såsom en viss kontroll på att ärendet blivit riktigt behandlat.

Vissa frågor, t. ex. om faderns födelsedatum, yrke eller postadress, kunna naturligtvis stundom vara omöjliga att besvara för förskottssökanden eller för sökanden tillgängliga trovärdiga personer. I sådant fall kan ju anteckning härom ske efter frågan eller under »Anmärkningar».

I en till socialvårdskommittén överlämnad skrivelse från Sveriges socialvårdsfunktionärens riksförbunds arbetsutskott har förordats ett förslag till formulär för ansökning om bidragsförskott, enligt vilket ett och samma blankettexemplar skulle kunna användas under en följd av år för barn av samma moder. En del av de vid första ansökningen å blanketten införda uppgifterna skulle då icke behöva upprepas vid senare års ansökningar. Användningen av en sådan blankett skulle onekligen i vissa avseenden erbjuda fördelar. Kommittén är dock av den uppfattningen, att den föreslagna blanketten på många håll skulle visa sig alltför komplicerad för barnavårdsnämnderna. Att dessa själva skulle få bestämma, vilken blankett som skall användas, synes knappast tillrädligt, eftersom enhetlighet på detta område bör eftersträvas. Kommittén kan förty icke biträda förslaget. Det må antecknas, att Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, som beretts tillfälle att yttra sig över framställningen, avstyrkt bifall till densamma.

Eventuellt erforderliga föreskrifter angående avfattningen av formulären för ansökning om statsbidrag under övergångsåren, då sådan ansökning kan omfatta både bidragsförskott, som beviljats enligt den gamla lagen, och förskott, som beviljats enligt den nya lagen, torde lämpligen formuleras först i samband med att de nya formulärens uppställning blir slutligt fastställd.

Kostnaderna. De ökade kostnaderna i anledning av den föreslagna höjningen av den avdragsfria inkomsten och ändringen i avdragsregeln äro, såsom framhålles av Lindh i hans förut omförmälda promemoria, synnerligen vanskliga att uppskatta. Åtskilliga på frågan inverkan de faktorer äro nämligen ovissa och det statistiska material, som kan läggas till grund för beräkningarna, är mycket ofullständigt. Lindh har, under framhållande att man knappast kan uppnå annat än att söka härleda vissa gränser inom vilka ökningen kan förväntas stanna, nått fram till det resultatet, att man, därest kommitténs förslag genomfördes, finge räkna med en kostnad för bidragsförskotten av 3·72 miljoner kronor på landsbygden och 3·71 miljoner kronor i städerna eller sålunda sammanlagt 7·43 miljoner kronor. År 1940 var kostnaden, bortsett från återbetalningar från de underhållsskyldigas sida, på landsbygden 3·01 miljoner kronor och i städerna 2·72 miljoner kronor eller sålunda sammanlagt 5·73 miljoner kronor. I förhållande till 1940 års siffror skulle alltså ökningen av bruttokostnaderna uppgå till 1·7 miljoner kronor. Ökningen av nettokostnaderna, d. v. s. efter avdrag av återbetalningar, har av Lindh beräknats uppgå till 1·23 miljoner kronor för hela riket. Av detta belopp skulle då statsverket få vidkännas $\frac{3}{4}$ eller omkring 0·92 miljoner kronor och kommunerna $\frac{1}{4}$ eller omkring 0·31 miljoner kronor. Det resultat vartill Lindh kommit anger en kostnadsökning, som synes vara antaglig, och den beräknade summan bör kunna läggas till grund för anslagsberäkning.

III. Speciell motivering.

Bidragförskottslagens paragrafordning följes i huvudsak i kommitténs förslag. Dock ha bestämmelserna rörande ansökningsförfarandet och om den tid, för vilken förskott skall beviljas (6—8 §§ och 9 § 1 stycket bidragförskottslagen), flyttats framför bestämmelserna om uträknandet av förskottets belopp (4 § bidragförskottslagen). Genom denna omflyttning kommer det grundläggande stadgandet om den tidsperiod, för vilken bidragförskott skall beviljas, före detaljbestämmelserna om uträknandet av förskottsbeloppet, något som synes vara till fördel bland annat för överskådligheten.

Rubriken.

Det föreslagna tillägget — inom parentes — av ordet bidragförskottslag avser att även officiellt giva lagen den lätthanterligare benämning, som redan allmänt begagnas i praktiken.

1 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 1 § första stycket bidragförskottslagen. Någon jämkning har skett i syfte att tydligare få fram, att den genom betalningsförsummelse med avseende å viss bidragspost uppkomna rätten till bidragförskott av allmänna medel innefattar rätt icke blott att utfå denna post utan även att i fortsättningen, med begränsning enligt särskilda stadganden, få bidragsposterna förskotterade, allt eftersom de förfalla.

Från något håll har föreslagits, att ordet »rättens» måtte utbytas mot orden »svensk domstols». Detta synes dock icke erforderligt, enär det får anses ligga i sakens natur, att med rätten här avses allenast svensk domstol. Samma uttryckssätt användes i andra författningar. Däremot synes det kunna diskuteras, huruvida det icke vore skäl att — när det gäller barn som äro svenska medborgare — genom särskild författning med svensk domstols beslut i nu förevarande hänseende likställa beslut av vissa myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge. Som jämförelse kan åberopas lagen den 29 maj 1931 om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge, enligt vilken lag beslut om underhållsbidrag, meddelade i något av dessa länder, under vissa förutsättningar kunna omedelbart verkställas här i riket. Då emellertid något önskemål om en dylik utvidgning icke framställdes och kommittén saknar kännedom om det praktiska behovet därav, har kommittén icke velat framkomma med något förslag härutinnan.

Av domstol meddelat interimistiskt beslut om underhållsbidrag åt barn,

såväl i som utom äktenskap, får verkställas utan hinder av att det icke vunnit laga kraft. Detsamma gäller domstols icke lagakraftvunna slutliga utslag i mål om underhållsbidrag åt barn utom äktenskap, såvida ej rätten annorlunda förordnar. I nu nämnda fall kan tydligen även bidragsförskott beviljas utan hinder av att beslutet eller utslaget icke vunnit laga kraft. Viss tveksamhet har däremot försports i frågan, huruvida bidragsförskott kan beviljas på grundval av domstols icke lagakraftvunna slutliga utslag i mål om underhåll åt barn i äktenskap ävensom på grundval av likartat utslag i underhållsmål angående barn utom äktenskap för det fall att rätten förordnat att utslaget icke får omedelbart verkställas. Det synes emellertid uppenbart, att bidragsförskott i dylika fall icke bör beviljas, eftersom fadern, innan verkställbart beslut föreligger, icke kan sägas ha gjort sig skyldig till någon betalningsförsummelse i lagens mening. Införsel kan ju heller icke erhållas på grundval av utslag, som här avses. Särskilda bestämmelser i ämnet torde vara överflödiga.

Enligt 1 § andra stycket bidragsförskottslagen skall vad i första stycket stadgats icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader. Bestämmelsen har oförändrad intagits i kommittéförslagets 1 § andra stycket. Därtill har emellertid i förslaget fogats en ny bestämmelse, enligt vilken vad i första stycket stadgats ej heller skall äga tillämpning beträffande barn, som bor tillsammans med sin fader. Här åsyftas givetvis de fall, där icke även modern bor tillsammans med fadern. Att bidragsförskott icke bör utgå, då barnet vistas hos fadern och får sin huvudsakliga försörjning av denne, synes uppenbart. Detta har också fastslagits i ett avgörande i högsta instans. Det torde dock ytterst sällan förekomma, att bidragsförskott sökes i sådana fall. Oftare förekommande och mera vanskliga att avgöra äro däremot de fall, då bidragsförskott sökes för barn, som vistas hos t. ex. farföräldrarna tillsammans med fadern, utan att denne kan sägas i högre grad — i varje fall direkt — bidra till barnets försörjning. Särskilt inträffar detta i fråga om hemmasöner på landsbygden. Det har från flera håll anmärkts såsom ett alltmera förekommande missbruk av bidragsförskottsverksamheten, att farföräldrar, vilka tidigare aldrig gjort anspråk på någon särskild ersättning för att de haft barnet hos sig, nu föranstalta om att bidragsförskott sökes, i den förvissningen att förskottet icke kan uttagas av barnafadern, enär denne icke erhåller införselbar lön för sitt arbete på gården. Det synes kommittén bäst överensstämma med lagens syfte, att bidragsförskott icke beviljas i fall som nu sagts. Det är möjligt, att fall kunna förekomma, då bidragsförskott skäligen borde utgå, ehuru barnet vistas hos fadern. Då det emellertid torde ställa sig omöjligt att i lagen avgränsa dessa fall och desamma lära vara mycket fåtaliga i förhållande till antalet fall, i vilka bidragsförskott icke skäligen bör utgå, har kommittén stannat för den i förslaget intagna allmängiltiga bestämmelsen. Någon risk för att densamma skulle i nämnvärd utsträckning föranleda fäder, vilka bo tillsammans med barnet, att skilja barnet från sig, torde knappast föreligga.

2 §.

Paragrafens första stycke överensstämmer med 2 § första stycket bidragsförskottslagen.

Andra stycket motsvarar 2 § andra stycket bidragsförskottslagen. Enligt sistnämnda lagrum utgår bidragsförskott icke för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år. I 14 § andra stycket bidragsförskottslagen stadgas, att bidragsförskott ej vidare skall utgå, sedan underhållsskyldigheten upphört. Denna bestämmelse, vilken ju är en följd av hjälpformens konstruktion såsom en förskottering av underhållsbidrag som fadern är pliktig utgiva, motsvaras av en bestämmelse av samma innebörd i kommittéförslaget. Skall det genom dom eller avtal fastställda underhållsbidraget utgå till dess barnet fyller sexton år — ett mycket vanligt förhållande — skall bidragsförskott sålunda icke beviljas för längre tid än till den dag barnet uppnår nämnda ålder. I ett mycket stort antal fall ha emellertid barnavårdsnämnder feltolkat omförmälda bestämmelser så, att de, i fall som nyss sagts, beviljat förskott till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år. Till förhindrande av varje möjlighet till feltolkning av bestämmelsen om slutdag i dessa fall har kommittén föreslagit, att förskott icke må utgå för längre tid än till den dag, då barnet fyller sexton år. Därmed vinnes även den fördelen, att man får en enhetlig regel för båda kategorierna barn, d. v. s. de, vilkas rätt till underhållsbidrag upphör då de fylla sexton år, och de, vilka tillförsäkrats underhållsbidrag även för senare ålder.

3 §.

Paragrafen motsvarar 3 § bidragsförskottslagen. Enligt den av kommittén föreslagna lydelsen utsäges emellertid uttryckligen, att, därest modern lever och över huvudtaget är mantalsskriven, det avgörande för frågan om behörig barnavårdsnämnd är, i vilken kommun hon är mantalsskriven vid den tidpunkt då ansökning om bidragsförskott göres. Även om besvär anförts över moderns mantalsskrivning i viss kommun och genom lagakraftvunnet utslag fastslås, att hon bort mantalsskrivas i annan kommun, bör därför ansökan, som gjorts innan lagakraftägande utslag föreligger, prövas av barnavårdsnämnden i förstnämnda kommun. Bestämmelsen torde vara nödvändig till förhindrande av att barnavårdsnämnd avsiktligt fördröjer ärendets avgörande i fall, där det kan tänkas att moderns mantalsskrivning i kommunen kan komma att bli upphävd. Motsvarande gäller för övrigt sådana fall, då modern i slutet av ett kalenderår söker förskott i den kommun där hon är mantalsskriven för nämnda år, ehuru hon måhända redan blivit för nästa år mantalsskriven i annan kommun. Också här är det nämnden i den förra kommunen, som skall bevilja förskottet, även om beslutet ej fattas förrän efter årsskiftet. Bestämmelsen innebär i huvudsak endast ett lagfästande av praxis, sådan den kommit till uttryck i olika rättsfall. Paragrafen har även i övrigt omformulerats något, i syfte att förhindra vissa feltolkningar, vilka stundom förekommit i tillämp-

ningen. Det må anmärkas, att fall, där moder till förskottsberättigat barn varken har eller har haft mantalsskrivningsort, torde vara ytterligt sällsynta.

Det har föreslagits, att förskottsutbetalande kommun tillägges rätt att, om modern varit eller bort vara mantalsskriven i annan kommun under någon del av den tid under vilken förskottet utgått, erhålla sina nettoutgifter för denna del av tiden ersatta av sistnämnda kommun. Även om vissa skäl ur rättvisesynpunkt kunna tala för införandet av en sådan regressregel, synes den dock böra undvikas med hänsyn till de praktiska olägenheter, den skulle föra med sig. Ur vissa andra synpunkter är det för övrigt också onekligen mest tilltalande, att den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljar förskottet, ansvarar för hela kommunandelen av kostnaderna.

4 §.

Paragrafens tre första stycken äro likalydande med 6 § bidragsförskottslagen. Från flera håll har förordats, att även barnavårdsnämnd, som omhändertagit barnet och haft utgift för detsamma, gäves behörighet att söka bidragsförskott för barnet. Såsom skäl har åberopats, att det förekommit fall, där modern inom sin vistelsekommun påverkats att ej söka förskott, enär detta skulle medföra att hon finge hemortsrätt i vistelsekommunen. Även om sådana — i och för sig förkastliga — manipulationer någon gång kunna förekomma, synes det dock icke lämpligt att utsträcka behörigheten att söka bidragsförskott längre än enligt gällande lag.

Sista stycket i paragrafen är helt nytt. Någon närmare motivering torde vara överflödig. Det långt övervägande antalet barnavårdsnämnder lära väl redan nu tillämpa vad där utsäges. Det har emellertid förekommit, att barnavårdsnämnder ställt sig avvisande i nu ifrågakomna hänseenden, varför bestämmelsen synes vara av behovet påkallad.

5 §.

Paragrafen motsvarar 7 § bidragsförskottslagen. Mot det sistnämnda stadgandet har från flera håll anmärkts, att dess avfattning blivit alltför sträng. Särskilt har framhållits det meningslösa i att år efter år sända meddelande om ansökningen till underhållsskyldig, om vilken man — på grund av hans invaliditet eller dylikt — på förhand vet, att han saknar varje möjlighet att betala. Kommittén delar uppfattningen, att stadgandet bör uppmjukas, och har i sådant hänseende föreslagit, att meddelande om ansökningen ej skall behöva avsändas i sådana fall, där bidragsförskott utgått för barnet under löpande kalenderår. Härmed åsyftas framför allt att från huvudregeln undantaga det stora antal fall, där förskottet utgår praktiskt taget oavbrutet år efter år. Vidare har kommittén på förekommen anledning föreslagit, att meddelande ej skall vara erforderligt, därest den underhållsskyldige vistas å utrikes ort. Den förklaringsstid, som måste utsättas om meddelande sändes, kan nämligen i dylika fall i allmänhet icke sättas så kort, som av andra skäl är önskvärt. Någon egentlig rättsförlust lider ju den underhållsskyldige icke genom att ej

erhålla meddelande om ansökningen. Vidare har — förutom en mindre jämkning av formuleringen — föreslagits det tillägget, att meddelandet skall innehålla underrättelse om stadgandet i 6 §. Sistnämnda stadgande, som motsvarar 8 § bidragsförskottslagen, innehåller redogörelse för vad den underhållsskyldige skall prestera för att det sökta förskottet ej skall beviljas.

6 §.

Paragrafen motsvarar, som nyss sagts, 8 § bidragsförskottslagen. Enligt sistnämnda lagrum må bidragsförskott ej beviljas, om den underhållsskyldige — bland annat — gäldar samtliga till betalning förfallna bidragsposter. Då den underhållsskyldige ofta resterar för betydande belopp, stundom för flera år tillbaka i tiden, torde det ofta vara en praktisk omöjlighet för honom att fylla kravet. Och även om han skulle kunna gälda tidigare förfallna belopp, lärer nog utsikten att under en tid framåt få betala underhållsbidragen (eller del därav) till barnavårdsnämnden i stället för till barnets målsman knappast synas honom så oläglig, att den i och för sig föranleder honom att gälda de tidigare posterna. Skall stadgandet över huvudtaget få någon praktisk betydelse, måste det därför uppmjukas betydligt. Kommittén har föreslagit, att bidragsförskott ej må beviljas, om den underhållsskyldige erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden från och med månaden före den, under vilken förskottet söktes, samt dessutom givetvis, på sätt paragrafen ytterligare stadgar, ställer viss pant eller borgen eller ock visar sannolika skäl för att han skall framgent fullgöra sin underhållsskyldighet. Sistnämnda föreskrift lärer utgöra ett tillräckligt hinder mot att den underhållsskyldige skall söka utnyttja den föreslagna lagändringen till att i upprepade fall dröja med betalningen av underhållsbidrag till dess han får meddelande om att bidragsförskott söktes.

7 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 9 § första stycket bidragsförskottslagen. Angående den föreslagna ändringen, att bidragsförskott skall beviljas till utgången av löpande budgetår, med undantag för det fall att barnet dessförinnan fyller sexton år, hänvisas till den allmänna motiveringen.

Enligt kommitténs förslag kan förskott icke utgå för längre tid tillbaka än en månad — mot nu gällande två månader — före den månad, under vilken förskottet sökes. Den föreslagna tiden synes fullt tillräcklig. Anledningen till den förordade ändringen är bland annat, att det stundom visat sig ofördelaktigt ur indrivningssynpunkt, att modern dröjt över två månader med sin ansökan och barnavårdsnämnden till följd därav ej fått taga hand om indrivningen, förrän tre månadsbelopp redan förfallit till betalning.

Av den föreslagna formuleringen torde framgå dels att barnet har rätt att — om angivna förutsättningar äro uppfyllda — erhålla bidragsförskott retroaktivt och att det sålunda icke är fråga blott om en möjlighet för barnavårdsnämnden att efter eget skön tillämpa retroaktivregeln, dels ock att förskott skall beviljas, såvida den underhållsskyldige häftar i skuld för någon av de

månader — sålunda ej nödvändigt den löpande — som i och för sig kunna omfattas av beslutet om bidragsförskott. I båda dessa hänseenden har den nuvarande formuleringen visat sig vålla tveksamhet. Att i sådana fall, där den underhållsskyldige erlagt underhållsbidragen för löpande och närmast föregående månad, bidragsförskott icke må sökas på grund av betalningsförsummelse med avseende å underhållsbidrag, som förfallit dessförinnan, läser icke behöva direkt utsägas.

Det har synts kommittén lämpligt att i ett andra stycke av paragrafen göra hänvisning till 11 § 2 mom. och 12 § 1 och 2 mom., enligt vilka lagrum rätten till beviljat bidragsförskott under vissa förhållanden kan, för viss tid eller helt, avbrytas redan före utgången av den tid, för vilken förskottet beviljats.

8 §.

Paragrafen motsvarar 4 § bidragsförskottslagen. De önskemål om enklare och klarare bestämmelser, som från många håll framställts, ha särskilt tagit sikte på reglerna i sistnämnda paragraf. Kommittén har sökt att genom de föreslagna ändringarna i görligaste mån tillmötesgå önskemålen. Att reglerna icke i alla avseenden kunnat göras så enkla, som ur tillämpningssynpunkt vore önskvärt, beror på de givna utgångspunkterna. Vad som synes i icke oväsentlig grad ha bidragit till uppkomsten av svårigheter vid uträkningen är det förhållandet, att bidragsförskottet, då det gäller flera barn under moderns vårdnad, enligt bidragsförskottslagen bestämmes till ett gemensamt belopp för dem. Härigenom får man i lagen att göra med tre olika begrepp, nämligen bidragsförskott för ensamt barn (varmed i detta avseende kan likställas bidragsförskott för ett vart av flera barn, som icke stå under moderns vårdnad), gemensamt bidragsförskott för flera barn under moderns vårdnad samt slutligen den på det enskilda barnet belöpande andelen av nämnda gemensamma bidragsförskott. Det har visat sig svårt att i lagtexten konsekvent hålla isär dessa begrepp, vilket i sin tur vållat svårigheter i tillämpningen. Enligt kommitténs förslag bestämmes alltid bidragsförskottet till visst belopp för varje enskilt barn. Något för flera barn gemensamt bidragsförskott förekommer sålunda ej. Ett dylikt förfaringsätt förefaller även principiellt riktigare, eftersom det är det enskilda barnets underhållsbidrag, som skall förskottteras, helt eller delvis. Den reducering av förskottet, för barn räknat, som ansetts motiverad då modern har vårdnaden om flera barn, kan naturligtvis lika väl verkställas enligt det av kommittén föreslagna systemet.

Reglerna i denna paragraf avse uträkningen av förskottsbeloppet *för helt år räknat*. Även om bidragsförskott beviljas för annan tidsperiod, måste nämligen alltid ett tänkt årsbelopp först uträknas. Beloppet av det bidragsförskott, som skall beviljas, erhåller man genom att dividera årsbeloppet med 12 och därefter multiplicera det erhållna månadsbeloppet med det antal månader, som omfattas av bidragsförskottet.

Första momentet motsvarar 4 § 1 mom. första och tredje styckena bidragsförskottslagen. I anslutning till den nyss omförmälda principiella ändringen

i fråga om bestämmandet av förskottsbelopp i fall, där modern har vårdnaden om flera förskottsberättigade barn, har kommittén föreslagit ändring av normalbeloppens storlek i två olika avseenden. Den ena ändringen innebär en höjning av normalbeloppet för barn räknat i de fall, där modern har vårdnaden om två barn, från nu gällande 210 kronor, 262 kronor 50 öre och 315 kronor (= hälften av resp. 420 kronor, 525 kronor och 630 kronor) till resp. 220 kronor, 275 kronor och 330 kronor. Såsom skäl för denna ändring kan åberopas önskemålet att få en jämnare skala för nedsättningen av normalbeloppet allt efter ökat barnantal. I t. ex. ortsgrupp 1 utgör i ifrågavarande fall normalbeloppet enligt gällande lag, för barn räknat, 240 kronor då barnet är ensamt, 210 kronor då barnantalet är två, 200 kronor då antalet är tre och 180 kronor då antalet är fyra. Den ökning av de utgivna förskottsbeloppens summa, som föranledes av den föreslagna höjningen, blir mycket obetydlig. Den andra föreslagna ändringen beträffande normalbeloppens storlek innebär, att minimigräns införes i fråga om barn under moderns vårdnad. Denna gräns har satts vid ett belopp av 180 kronor i ortsgrupp 1, 225 kronor i ortsgrupp 2 och 270 kronor i ortsgrupp 3 samt medför sålunda — eftersom dessa belopp utgör normalbelopp i de fall där antalet barn är fyra — att någon ytterligare reduktion icke sker då barnantalet överstiger fyra. Den av kommittén valda utformningen av ifrågavarande bestämmelser nödvändiggör på sätt och vis en minimigräns. Däremot kan det ju diskuteras, var denna skall sättas. Det synes emellertid kommittén, som om starka materiella skäl tala för att ej underskrida de nyss angivna beloppen. I själva verket torde den föreslagna ändringen få jämförelsevis liten praktisk betydelse. Det torde nämligen vara ganska sällsynt, att ogift moder eller fränskild (eller därmed i förevarande hänseende likställd) hustru har flera än fyra förskottsberättigade barn.

Med uttrycket »till bidragsförskott berättigade barn» omfattas även sådana till förskott berättigade barn, för vilka ansökan om förskott icke gjorts. Uppgift om antalet förskottsberättigade barn synes böra lämnas av sökanden. Någon plikt för barnavårdsnämnden att — om ej särskild anledning därtill förekommer — kontrollera uppgiftens riktighet föreligger givetvis icke.

Andra momentet första stycket motsvarar 4 § 1 mom. fjärde stycket bidragsförskottslagen. Angående gränserna för avdragsfri inkomst och avdragsregelns utformning hänvisas till den allmänna motiveringen.

Vid tillämpningen av bidragsförskottslagens bestämmelser i sistnämnda lagrum har tveksamhet uppstått, huruvida, då modern vore hemskild eller på grund av söndring levde åtskild från sin make, hänsyn skulle tagas till makens inkomster. Lagens ordalydelse tyder närmast på att så skulle ske. I flera bidragsförskottsärenden, som kommit under prövning i högsta instans, har emellertid förklarats, att i dylika fall endast moderns inkomster skola komma i betraktande. Att detta materiellt sett är det mest tillfredsställande, lärer väl vara otvivelaktigt. Enligt kommitténs förslag skall hänsyn tagas till mannens inkomst endast om makarna sammanleva. Sammanleva de icke, skall sålunda endast moderns inkomst komma i betraktande. Huruvida sär-

levnaden beror på söndring i äktenskapet eller icke, saknar enligt kommitténs förslag i och för sig betydelse i detta sammanhang, ehuru det självfallet är sällsynt att det icke föreligger söndring, då makarna icke sammanleva. Där- emot är att märka, att, då det gäller makars gemensamma barn, någon lag- stadgad skyldighet för mannen att under äktenskapets bestånd utgiva under- hållsbidrag till barnet icke föreligger, där icke makarna antingen vunnit hem- skillnad eller leva åtskilda på grund av söndring. Härav följer enligt 1 §, att bidragsförskott överhuvudtaget icke kan beviljas, om i sistnämnda fall sär- levnaden beror av annan orsak än söndring. Att avgöra, huruvida makar sammanleva i den mening här avses, torde i regel icke komma att be- reda barnavårdsnämnderna några svårigheter. Det är uppenbart, att ett vistande på skilda orter icke i och för sig skall anses innebära, att makarna ej sammanleva. Uttrycket »sammanlever med sin man» förekommer för övrigt även annorstädes, t. ex. i 3 § första stycket Kungl. förordningen den 11 juni 1937 om moderskapspenning.

Har gift moder under sin vårdnad barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, är mannen — enligt lagen den 11 juni 1920 om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn — pliktig att jämte hustrun efter sin förmåga bidra till barnets underhåll. Sådan underhållsskyldighet åvilar däremot icke man- nen beträffande barn, varom modern icke har vårdnaden. Då bidragsförskott sökes för barn av sistnämnda kategori, måste man emellertid enligt bidrags- förskottslagens ordalydelse taga hänsyn även till mannens inkomst. Detta synes innebära en oformlighet. Kommittén har därför föreslagit en formulering, enligt vilken hänsyn icke skall tagas till mannens inkomst, om han icke är underhållsskyldig gentemot barnet. Är det fråga om två barn, av vilka modern har vårdnaden om det ena och annan person om det andra, skall så- lunda, vid beräkandet av förskottens belopp, hänsyn tagas till båda makarnas inkomst, när det gäller det förra barnet, men endast till moderns inkomst be- träffande det senare.

Av bidragsförskottslagen framgår icke, huru man — då det är fråga om flera barn, av vilka något eller några icke stå under moderns vårdnad — skall gå till väga vid minskning av bidragsförskott på grund av moderns jämte hennes eventuella makes inkomst. Det vanligaste läret vara att minska sum- man av bidragsförskotten med den del av den överskjutande inkomsten, som skall avdragas, varefter behållningen fördelas mellan barnen. (Hänsyn måste vid fördelningen tagas till sådana omständigheter, som kunna föranleda olikhet barnen sinsemellan med avseende å det på varje barn belöpande förskottet. Ut- räkningen kan ibland bli ganska besvärlig.) Detta synes vara det materiellt rik- tiggaste. Enligt kommitténs förslag, där avdrag skall ske med sex tiondelar av överstigande beloppet samt varje barns bidragsförskott beräknas för sig, skall städse, då en moder har flera till bidragsförskott berättigade barn, det ifråga- varande barnets förskott minskas med så stor del av nämnda avdrag, som enligt fördelning efter huvudtalet belöper på varje barn, d. v. s. med hälften av avdraget, om antalet barn är två, tredjedelen därav, om antalet är tre, o. s. v.

Resultatet blir tydligen, bortsett från den ändrade avdragsprocenten, det samma som enligt det nu vanliga förfaringssättet.

Andra momentet andra stycket överensstämmer med 5 § 2 mom. bidragsförskottslagen. Eftersom stadgandet i fråga rör själva uträkningen av förskottets belopp, synes dess rätta plats vara i förevarande paragraf.

Tredje momentet första stycket motsvarar 4 § 2 mom. första stycket bidragsförskottslagen. Angående slopandet av flyttningsregeln hänvisas till den allmänna motiveringen. Omformuleringen av stycket i övrigt har gjorts i anslutning till omformuleringen av 3 §. Även här är det sålunda tidpunkten för ansökningen, som är avgörande.

I bidragsförskottslagen finnes en särskild föreskrift om ortsgruppsbestämning för det fall, att modern varken har eller har haft mantalsskrivningsort men under sin vårdnad har två eller flera barn, vilka vistas å skilda orter, hänfödda till olika ortsgrupper. Förskottet skall enligt denna bestämmelse räknas efter den billigaste av dessa ortsgrupper. Enligt kommitténs förslag behöves ingen särregel för detta fall, som för övrigt torde vara ytterligt sällsynt i verkligheten.

Tredje momentet andra stycket motsvarar 4 § 2 mom. andra stycket bidragsförskottslagen. Sistnämnda stadgande har vållat mycket stora svårigheter i tillämpningen och tolkats på skilda sätt. Det vanligaste läser hava varit att göra avdrag med skillnaden mellan normalbeloppet — eller, där förskottet skall bestämmas gemensamt för flera barn under moderns vårdnad, barnets andel av normalbeloppet — i den högre ortsgruppen och motsvarande belopp i den lägre ortsgruppen. Tillämpas denna metod på de av kommittén föreslagna normalbeloppen, blir skillnadsbeloppet, då det gäller orter inom grupperna 1 och 2 eller 2 och 3, 60 kronor eller, om modern har vårdnaden om två, tre eller flera barn, resp. 55 kronor, 50 kronor och 45 kronor. Hör moderns mantalsskrivningsort till ortsgrupp 3 och barnets vistelseort till ortsgrupp 1, blir skillnadsbeloppet dubbelt så stort, eller resp. 120 kronor, 110 kronor, 100 kronor och 90 kronor. Till förenkling av uträkningen har kommittén för ifrågavarande fall föreslagit ett fast avdrag med 50 kronor, om de båda orterna tillhöra ortsgrupp 1 och 2 eller 2 och 3, och med 100 kronor om de tillhöra ortsgrupperna 1 och 3.

Fjärde momentet motsvarar 4 § 3 mom. första stycket bidragsförskottslagen. Sistnämnda lagrum erbjuder vissa tolkningssvårigheter. Sålunda är det icke fullt klart, om lagrummet skall — med avseende å barnets vistelseort — tillämpas även på sådana fall, som avses i 4 § 2 mom. andra stycket bidragsförskottslagen (motsvarande 8 § 3 mom. andra stycket i kommitténs förslag). Ehuru ordalagen närmast tyda på att så skall ske, torde detta dock icke vara meningen. Enligt kommitténs förslag skall stadgandet icke vara tillämpligt på ifrågavarande fall. Vidare kan det vara föremål för tvekan, huruvida med ordet »belopp» i uttrycken »det belopp, vartill bidragsförskottet skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen» och »det belopp, vartill bidragsförskottet uppgår i den lägre

ortsgruppen», avses de i 4 § 1 mom. första stycket bidragsförskottslagen angivna normalbeloppen eller i stället de belopp, som kvarstå, sedan tillämpliga normalbelopp minskats med hänsyn till den i det enskilda fallet föreliggande inkomsten. Ehuru det senare alternativet ur materiell synpunkt måhända får anses såsom det mest tillfredsställande, har dock kommittén, för att i görligaste mån förenkla uträkningen av bidragsförskottet, principiellt byggt sitt förslag på det förra alternativet, därvid kommittén likväl föreslagit fasta tilläggsbelopp.

Enligt 4 § 3 mom. andra stycket bidragsförskottslagen skall vad i 2 mom. första stycket sista punkten stadgas angående bidragsförskott ävensom vad i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering stadgas angående pensionsförhöjning äga motsvarande tillämpning å förhöjning, som nu avses. Hänvisningen till det förra lagrummet, vilket innehåller den s. k. flyttningsregeln, bör tydligen icke medtagas i kommitténs förslag, eftersom själva flyttningsregeln föreslagits skola utgå. I nyssnämnda lagrum i lagen om folkpensionering stadgas, att pensionsförhöjning utbetalas av kommunen, som äger att av statsmedel utfå ersättning med hälften av vad för ändamålet utgivits. Resultatet skulle sålunda för bidragsförskottslagens del bli, att kommunandelen i kostnaderna för den del av förskottet, som utgör förhöjning, uppgår till hälften, medan kommunandelen i kostnaderna för återstående del av förskottet uppgår till en fjärdedel. En sådan uppdelning läser emellertid av praktiska skäl vara omöjlig, särskilt med hänsyn till att bidragsförskotten ju ofta delvis återbetalas av vederbörande underhållsskyldige, varefter det är svårt att avgöra, hur mycket av återstoden som skall anses belöpa å förhöjningen. Skall bestämmelsen om rätt för Konungen att meddela här avsett förordnande bibehållas — den torde ha utnyttjats i mycket ringa utsträckning — synes det därför vara nödvändigt att låta kostnaderna för förhöjningen fördelas på stat och kommun enligt samma regler som gälla för bidragsförskotten i övrigt. Med hänsyn härtill har kommittén i sitt förslag icke upptagit hänvisningen till lagen om folkpensionering.

Femte momentet första stycket motsvarar 4 § 4 mom. första stycket bidragsförskottslagen. Någon saklig skillnad föreligger icke.

Femte momentet andra stycket motsvarar den år 1941 införda bestämmelsen i andra stycket av 4 § 1 mom. bidragsförskottslagen. Bestämmelsen har underkastats en formell omarbetning och kompletterats i vissa punkter, där den nuvarande formuleringen enligt kommitténs förmenande icke är fullt uttömmande. Kommittén vill ej underlåta att framhålla, att bestämmelsen rent formellt sett icke går så väl samman med den av kommittén föreslagna uppläggningsen med beslut om särskilt bidragsförskott för varje enskilt barn ävensom att uträkningen av bidragsförskottens belopp med tillämpning av bestämmelsen i fråga i vissa fall kan bli ganska besvärlig.

Sjätte momentet motsvarar 4 § 4 mom. tredje stycket bidragsförskottslagen. Omarbetningen har skett allenast i förtydligande syfte.

9 §.

Första momentet motsvarar 5 § 1 mom. första punkten bidragsförskottslagen. Taxeringsnämndens beslut rörande taxeringen får anses föreligga först när dess beslut är justerat. Tveksamhet har kommit till synes, huruvida enligt gällande lag ansökningsdagen eller dagen för barnavårdsnämndens beslut i ärendet är den utgångspunkt, från vilken man har att bedöma vilket som är det senast taxerade beloppet. För de flesta fall saknar frågan betydelse, men det kan naturligtvis i något fall inträffa, att taxeringslängden justeras under tiden mellan ansökningsdagen och den dag, då barnavårdsnämnden fattar sitt beslut. Eftersom man ju vill komma i tiden så nära den aktuella inkomsten som möjligt, synes det riktigaste vara att utgå från dagen för barnavårdsnämndens beslut. För att undanröja all ovisshet om lagens tolkning i denna punkt har kommittén föreslagit en mindre jämkning av lagtexten. — Att någon inkomst icke skall beräknas för person, som är avliden vid tiden för barnavårdsnämndens beslut, synes ligga i sakens natur, varför någon särskild bestämmelse härom lärer vara obehöflig.

Beträffande *andra momentet* hänvisas till allmänna motiveringen.

10 §.

Paragrafen överensstämmer med 10 § bidragsförskottslagen.

11 §.

I denna paragraf ha samlats alla bestämmelser rörande utbetalning av beviljat bidragsförskott.

Första momentet motsvarar 11 § bidragsförskottslagen, dock med den inskränkning, att momentet enbart berör bidragsförskott som skola utbetalas till enskild person. — Viss tveksamhet har försports, huruvida det åligger barnets målsman att avhämta bidragsförskottet eller om tvärtom nämnden är skyldig att översända beloppet, och närmare föreskrifter härom ha efterlysts. Enligt kommitténs mening är det mindre lämpligt att i lagen stadfästa regler härutinnan, då det bästa resultatet torde ernås genom att nämnderna få ordna utbetalningen såsom efter de särskilda förhållandena är mest praktiskt. Kommittén förutsätter dock härvidlag, att förskottsbeloppet alltid sändes till vederbörande, då denne har sin bostad å annan ort.

Andra momentet omfattar fall, då beviljat bidragsförskott skall innehållas under viss tid. Hit har i första stycket först och främst hänförts fall, då kostnaderna för barnets vård å anstalt helt bestridas av statsmedel. Häri innefattas även de i 9 § andra stycket bidragsförskottslagen upptagna fall, där barnet intages å allmän uppfostringsanstalt eller — om så verkligen någon gång skulle inträffa — å straffanstalt. Fördelen med en dylik allmän bestämmelse ligger däri, att man icke behöver göra något tillägg till lagen för den händelse nya fall av statlig anstaltsvård uppkomma. Under bestämmelsen ha emellertid även hänförts fall, där kostnaderna för kost och bostad helt bestridas av statsmedel. Hit kunna räknas t. ex. sådana nomadskolbarn, vilkas inkvartering för skolgångens fullgörande helt bekostas av

staten. Väl täckas icke utgifterna för barnen helt därigenom, att inkvarteringen är fri, men de överskjutande utgifterna torde vara så pass små, att något egentligt behov av bidragsförskott under denna tid i regel ej kan anses föreligga.

Andra stycket överensstämmer med 9 § tredje stycket bidragsförskottslagen.

Det är att märka, att i de fall som behandlas i detta moment rätten till bidragsförskottet icke upphör helt — vilket är händelsen då förskottet indrages enligt 12 § 2 mom. — utan att förskottet fortsätter att utgå, då den situation, som föranlett innehållandet, upphör.

Tredje momentet motsvarar 9 § fjärde stycket bidragsförskottslagen. I fråga om de bidragsförskott, som avses i detta moment, har från åtskilliga håll förordats en uppmjukning av den nu gällande föreskriften om utbetalning månadsvis ävensom av förverkandebestämmelsen. Det har därvid särskilt anmärkts, att de täta utbetalningarna av ofta mycket små månadsbelopp vålla de kommunala organen, såväl de sändande som de mottagande, mycket besvär utan att erbjuda någon däremot svarande fördel. Kommittén har med anledning av de framställda önskemålen föreslagit, att bidragsförskott i fall som här avses skall utbetalas minst en gång varje kalenderhalvår. Utbetalningen torde stundom kunna ske i form av kreditering av mottagarens konto hos utbetalaren. Någon bestämmelse om förverkande synes ej böra gälla för dessa fall. Det kan inträffa — ehuru förmodligen mera sällan — att vårdkostnaden understiger bidragsförskottet. Något stadgande om hur i så fall skall förfaras med överskottet finnes icke i bidragsförskottslagen och tveksamhet har försports i frågan. Det riktiga läser väl vara, att det överskjutande beloppet redovisas till barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne. Föreskrift härom har intagits i kommitténs förslag. Närmare bestämmelser om redovisningen synas icke vara erforderliga.

Fjärde momentet motsvarar 4 § 4 mom. andra stycket bidragsförskottslagen och innebär allenast en formell jämkning av sistnämnda stadgande.

12 §.

Första momentet motsvarar 14 § andra stycket bidragsförskottslagen. Har bidragsförskott för viss månad redan utbetalats, då omständighet inträffar, på grund varav faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag upphör, borde strängt taget den del av månadsbeloppet återbetalas, som belöper å tiden därefter. Detta skulle emellertid ofta te sig obilligt, åtminstone då förskottet utbetalats till enskild person, och skulle i fall av sistnämnda slag därtill säkerligen möta praktiska svårigheter. Kommittén har därför föreslagit en tillägsbestämmelse av innebörd att återkrav från mottagaren i sådana fall ej skall ske. Att stadga undantag för de fall, där förskottet utbetalats till offentligt organ, har ej syntts lämpligt. Då barnafadern naturligtvis ej heller kan krävas på ifrågavarande belopp, blir följderna, att stat och kommun få helt svara för denna kostnad. Det rör sig dock här om mycket små belopp.

Skulle förskottet för den löpande månaden ännu icke ha utbetalts, då skyldigheten att utgiva underhållsbidrag upphör, skall givetvis avdrag ske för tiden därefter. — Förevarande moment får anses tillämpligt även för det fall, att barnet antagits såsom adoptivbarn. Vål kan det tänkas, att den naturlige fadern framdeles åter kan bli skyldig bidraga till barnets underhåll. Hans underhållsskyldighet har emellertid i varje fall upphört tills vidare.

I *andra momentet* ha samlats de fall, där särskilt beslut skall fattas om indragning av beviljat bidragsförskott. *Punkt a)* upptager det fall, då sökanden åberopat oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras, att uppgiften varit riktig. Motsvarande bestämmelse återfinnes i 13 § bidragsförskottslagen. Det i sistnämnda lagrum intagna stadgandet om förskottets indragande i visst fall av avhändande av egendom synes sakna varje praktisk betydelse och har därför icke medtagits i kommitténs förslag. I samband därmed har slopats den sist i samma lagrum intagna föreskriften om bestämmande av viss tid, efter vars förlopp omständighet, som föranlett indragningsbeslut, icke skall utgöra hinder mot bifall till ansökning om förskott. *Punkterna b) och c)* stå i samband med bestämmelserna i 1 § andra stycket, vilka närmast röra förhållandena vid förskottets beviljande. Det har syntts ur praktiska synpunkter lämpligast, att den beviljade förskottsrätten i dessa fall ej upphör förrän efter särskilt beslut om förskottets indragande. Det är att märka, att faderns bidragsskyldighet i varje fall formellt består även efter sammanflyttningen. Sammanflytta föräldrar, som varit hemskilda eller levat åtskilda på grund av söndring, upphör däremot faderns skyldighet att utgiva underhållsbidrag redan i och med att makarna åter flytta samman. Ett sådant fall kommer därför under första momentet. *Punkt d)* överensstämmer med 12 § bidragsförskottslagen.

Enligt 14 § första stycket bidragsförskottslagen skall bidragsförskott upphöra att utgå, om den underhållsskyldige betalar förfallna underhållsbidrag samt ställer pant eller borgen som i 8 § bidragsförskottslagen sägs eller visar sannolika skäl, att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet. Stadgandet har icke upptagits i kommitténs förslag. Det har nämligen syntts kommittén icke vara oskäligt, att underhållsskyldig, som genom sin betalningsförsummelse föranlett beviljande av bidragsförskott, får finna sig i att under den relativt korta tid, för vilken beslutet gäller, inbetala förskottsbeloppen till barnavårdsnämnden. Stadgandet torde för övrigt i sin gällande lydelse ha tillämpats ytterligt sällan, om ens någonsin.

Beslut om indragning av bidragsförskott bör naturligtvis meddelas av den barnavårdsnämnd, som beviljat förskottet. Till undvikande av varje missförstånd har bestämmelse härom intagits i förslaget. Enligt förslaget avser beslut om indragning av beviljat bidragsförskott tiden från dagen för beslutet. Liksom beträffande 1 mom. föreslås en tilläggsbestämmelse, enligt vilken återkrav mot mottagaren ej skall ske i fråga om redan utbetalat förskott, belöpande å tid efter indragningsbeslutet. Här har dock barnavårdsnämnden återkravsrätt gentemot fadern för hela det utbetalade beloppet.

I 1 och 2 mom. ha behandlats de fall, där beviljat bidragsförskott helt upphör att utgå före förskottsperiodens slut. Under denna period kunna emellertid även inträffa omständigheter, som skulle kunna tänkas böra föranleda jämkning av beviljat förskott i endera riktningen. Hit höra bland andra sådana fall, där vederbörandes ekonomiska förhållanden antingen förbättrats eller försämrats sedan tiden för förskottets beviljande. Enär enligt kommitténs förslag en under tiden mellan beskattningsåret och tidpunkten för prövningen av förskottsansökan inträdd förbättring av den ekonomiska ställningen saknar betydelse, då det gäller frågan, om eller med vilket belopp förskott skall utgå, synes ej heller förbättring, som inträffat under löpande förskottsperiod, böra föranleda upphörande eller jämkning av utgående förskott.

När det gäller försämring av de ekonomiska förhållandena under förskottsperioden ställer sig saken något annorlunda, eftersom kommitténs förslag genom undantagsbestämmelsen i 9 § 2 mom. i viss mån beaktar försämring, som inträtt redan vid tiden för prövningen av förskottsansökningen. Vissa skäl tala onekligen för att i konsekvens härmed taga hänsyn även till försämring, som inträffar under förskottsperioden. Det är emellertid att befara, att barnavårdsnämnderna, om en bestämmelse infördes om jämkning uppåt av beviljat förskott i ifrågavarande fall, skulle bli alltför belastade med arbete, särskilt som avgörandet av dessa ärenden ofta skulle visa sig både svårt och ömtåligt. För konsekvensens skull bleve det förmodligen nödvändigt stadga, att beslut, varigenom förskott jämkats uppåt, skulle underställas länsstyrelsens prövning. Även länsstyrelsernas arbetsbörda skulle sålunda ökas. Kommittén finner med hänsyn till det sagda, att jämkning av beviljat förskott i anledning av försämring av vederbörandes ekonomiska ställning icke bör tillåtas.

Det händer ej så sällan, att, sedan förskott beviljats för ett eller flera barn under moderns vårdnad, ytterligare ett sådant barn befinner berättigat till förskott, eller ock att, sedan bidragsförskott beviljats för flera barn under moderns vårdnad, rätten till förskott upphör för något av dem. Till följd av reduktionsregeln skulle — därest nyprövning ägde rum — normalbeloppen för barn räknat uppgå till lägre belopp än tidigare i förra fallet och till högre belopp än tidigare i senare fallet. Det är emellertid ingalunda säkert, att bidragsförskottet för det enskilda barnet bleve lägre i förra fallet och högre i det senare. Har nämligen modern och, om hon är gift, hennes man så stora inkomster, att bidragsförskottet skall minskas med hänsyn härtill, innebär tillkomsten av ett nytt förskottsberättigat barn, att avdraget för barn räknat blir mindre än tidigare, medan å andra sidan ett barns bortfallande innebär, att avdraget för barn räknat blir större än tidigare.

I bidragsförskottslagen finnas inga regler rörande förfaringssättet i nu angivna fall. Med hänsyn till att enligt lagen bidragsförskottet, då det är fråga om flera barn under moderns vårdnad, skall bestämmas till ett gemensamt belopp för dessa barn, har man emellertid varit tvungen att i dessa fall under

alla förhållanden göra en omräkning av det beviljade förskottet under löpande period. Det har då varit naturligt, att man vid omräkningen, såvitt möjligt, utgått från det nya läget. Åtskilliga svårlösta problem kunna emellertid därvid uppstå, särskilt om — då nytt barn tillkommit — den barnavårdsnämnd, som beviljat det tidigare utgående förskottet, icke är behörig pröva ansökningen om förskott för det nya barnet.

Eftersom något för flera barn gemensamt bidragsförskott icke förekommer enligt kommitténs förslag, föreligger det icke någon så att säga lagteknisk nödvändighet att i de ifrågavarande fallen ändra på tidigare beslut om bidragsförskott. Man kan helt bedöma frågan efter vad som kan anses mest ändamålsenligt. Om man strävar efter att uppnå största möjliga matematiska rättvisa, är det tydligt, att man i dessa fall bör tillåta jämkning och förty införa bestämmelser härom. Sådana bestämmelser måste — bland annat med hänsyn till de nyss angivna fall, där modern bytt mantalsskrivningsort sedan bidragsförskott beviljades för det eller de tidigare barnen — bliva ganska omfattande. Kommittén är emellertid för sin del av den uppfattningen, att det är väl så viktigt att lagen icke göres alltför invecklad. De jämkningar, som det här skulle kunna bli fråga om, torde i det stora flertalet fall komma att visa sig tämligen obetydliga. Det är att märka, att såsom av det ovan sagda framgår regeln om reducering med hänsyn till ökat antal barn och regeln om avdrag på grund av vederbörandes inkomst i viss mån motverka varandra. Särskilt om endast den sistnämnda regeln kommer i fråga kunna dock vissa fall tänkas, där jämkningen skulle bli relativt stor. Den faktiska betydelsen härav förminskas dock därigenom, att jämkningen endast har verkan för återstoden av det löpande budgetåret, d. v. s. i många fall för endast en jämförelsevis kort period. Slutligen kan framhållas, att det här i grund och botten icke är fråga om annat än en inträdd förändring i moderns och, om hon är gift, hennes mans förmåga att försörja visst eller vissa barn, för vilka förskott redan utgår. Om man icke tillåter jämkning i anledning av ändring i vederbörandes inkomster under löpande förskottsperiod, synes man därför principiellt icke heller böra tillåta jämkning i de nu förevarande fallen. Någon risk för att en moder med flera samtidigt förskottsberättigade barn skulle, i avsikt att erhålla ett sammanlagt högre förskottsbelopp, söka förskott för ett barn i sänder, torde knappast föreligga. Först och främst må framhållas, att om modern — eller hennes man — har inkomst av beskaffenhet att föranleda minskning av förskottet, ett dylikt förfarande ofta skulle leda till rakt motsatt resultat. Men även i de fall, där en vinst faktiskt skulle uppstå, är det ej troligt, att modern komme att försöka denna väg. Man må betänka, att hon i regel torde vara i behov av att få förskotten för alla barnen snarast möjligt. Inför man därtill i formuläret till ansökning om bidragsförskott till sökandens besvarande en fråga, hur många till förskott berättigade barn modern har, får ju barnavårdsnämnden — om sökanden överhuvudtaget känner till saken — genom svaret reda på, om det finnes ytterligare sådana barn, och kan taga hänsyn härtill i sitt beslut om förskott. Skulle sökanden

lämna felaktig uppgift i detta hänseende, utsätter sig sökanden under vissa förhållanden för risk, att beviljat förskott indrages. Eventuellt kan även straffansvar följa. Med hänsyn till det anförda har kommittén kommit till den uppfattningen, att jämkning icke bör tillåtas i de nu ifrågavarande fallen. Att detta för barnavårdsnämndernas del skulle innebära en stor lättnad i arbetet med bidragsförskotten torde vara otvivelaktigt.

Den omständigheten, att tillkomsten av ett nytt förskottsberättigat barn sålunda icke medför rätt till jämkning av förskott, som redan utgår för annat barn av samma moder, kan onekligen i vissa fall, där avdraget på grund av inkomst är mycket högt, innebära, att summan av barnens bidragsförskott blir icke oväsentligt lägre, därest förskotten beviljas vid skilda tillfällen än om de beviljas i ett sammanhang. Till avhjälpande av detta resultat kunde man möjligen tänka sig att införa en regel, enligt vilken, därest avdrag på grund av moderns — eller hennes mans — inkomst skett vid beräkandet av bidragsförskott för något eller några av hennes barn, sådant avdrag icke skulle ske vid ett senare beviljande av förskott för ytterligare barn av samma moder. En sådan regel är emellertid mycket svår att genomföra i praktiken, bland annat med hänsyn till det tidigare anmärkta förhållandet, att det kan vara olika barnavårdsnämnder som beviljat förskotten. Det måste också enligt kommitténs mening vara så värdefullt att ha en enhetlig regel beträffande beräkningen av avdragen på grund av inkomst, att undantag från denna regel ej böra medgivas utan alldeles tvingande skäl. Sådana skäl anser kommittén icke föreligga här.

Slutligen böra nämnas de fall, där det fastställda underhållsbidraget under löpande förskottsperiod jämkas, uppåt eller nedåt. Vad först beträffar det senare fallet, kan det med visst fog anses, att en nedsättning av underhållsbidraget bör ha som följd, att — där bidragsförskottet utgår med högre belopp än det vartill underhållsbidraget nedsatts — förskottet omedelbart nedsättes till sistnämnda belopp. Eljest kommer ju förskottet i fortsättningen att utgå med högre belopp än det som barnavårdsnämnden är berättigad återkräva av den underhållsskyldige. Ett införande av en regel om jämkning möter emellertid bland annat den svårigheten, att det knappast går att utan alltför omfattande bestämmelser skapa någon garanti för att barnavårdsnämnden får vetskap om nedsättningen av underhållsbidraget. Med hänsyn härtill och då de fall, där underhållsbidrag nedsättes till så lågt belopp, att utgående bidragsförskott skulle behöva sänkas, torde vara ytterst sällsynta, har kommittén icke föreslagit någon regel om jämkning i anledning av nedsättning av underhållsbidraget. — Vad beträffar de fall, där underhållsbidraget höjes, kan också skäl anföras för att jämkning av utgående bidragsförskott bör få ske, nämligen om förskottet vid beviljandet måst nedsättas med hänsyn till det tidigare låga underhållsbidraget. Man har ju all anledning antaga, att modern i sådant fall snarast möjligt skulle anmäla höjning av underhållsbidraget för barnavårdsnämnden. Även här möta emellertid vissa svårigheter, då det gäller att införa en regel om jämkning. Saken kan nämligen ligga så

till, att det belopp, varmed förskottet för barnet i fråga nedsatts, helt eller delvis tillgodoräknats andra barn till samma moder. Skulle så ha skett, bör naturligtvis dessa barns förskott minskas. Ibland skulle det sålunda kunna inträffa, att summan av barnens förskott bleve densamma som förut. Den enkla jämningsregel, som vore tillfyllest om det endast gällde ett barn, måste med hänsyn till det sagda kompletteras med ganska invecklade bestämmelser. Särskilt om det icke är samma barnavårdsnämnd, som beviljat förskott för barnet i fråga och för de övriga barnen kunna komplicerade situationer uppkomma. Kommittén anser sig därför icke heller för detta fall böra föreslå någon regel om jämkning av beviljat förskott. Det må tilläggas, att barnet i regel knappast kan tänkas lida någon nämnvärd skada till följd av att jämkning ej tillåtes. I de fall, där underhållsbidrag jämkas uppåt, lär nämligen i allmänhet fadern ha sådana inkomster, att barnet har goda utsikter att kunna av honom utfå belopp, åtminstone motsvarande gällande normalbelopp för bidragsförskott.

Såsom framgår av det anförda, har kommittén icke ansett sig böra för något av de behandlade fallen föreslå, att jämkning skall få äga rum under löpande förskottsperiod. Ej heller i övrigt har kommittén funnit anledning föreslå rätt till jämkning. Kommittén har i stället föreslagit, att i *tredje momentet* av 12 § införes en uttrycklig bestämmelse om att beviljat bidragsförskott icke må jämkas. Strängt taget är måhända en sådan bestämmelse överflödig med den uppläggningsförslaget fått, då jämkning här ej gärna kan ske utan att direkt stadgande därom kan åberopas. Kommittén har dock ansett, att bestämmelsen är värdefull ur upplysningssynpunkt.

Det må tilläggas, att om modern förklarar sig avstå från att taga i anspråk beviljad rätt till bidragsförskott, ny ansökan om förskott icke bör beviljas före utgången av den tid, för vilken förskott tidigare beviljats, därest det framgår att avsikten med avståendet varit att kringgå stadgandet om att jämkning ej får ske under löpande förskottsperiod.

13—14 §§.

Paragraferna överensstämma med 15—16 §§ bidragsförskottslagen.

15—16 §§.

15 § överensstämmer med 17 § första stycket bidragsförskottslagen och 16 § med 18 § samma lag.

17—18 §§.

Rörande dessa paragrafer hänvisas till den allmänna motiveringen.

19—20 §§.

Paragraferna överensstämma med 19—20 §§ bidragsförskottslagen.

21 §.

Paragrafen motsvarar 21 § bidragsförskottslagen. Enligt första stycket andra punkten sistnämnda paragraf skall ansökning, avseende barnavårdsnämndens kostnader under visst kalenderår, göras före utgången av kalender-

året näst efter det, då förskottet utgivits. Tvekan har uppstått, huruvida den omständigheten, att på t. ex. december månad belöpande förskott av någon anledning ej utbetalats förrän under påföljande januari, skolat beträffande detta förskottsbelopp föranleda förlängning av ansökningstiden med ett år. Enligt kommitténs uppfattning bör det avgörande vara, å vilket år förskottet belöper. Med anledning härav har en något ändrad formulering av stadgandet föreslagits. I samband därmed ha vidtagits några ändringar, som föranletts av övergången till budgetår såsom förskottsperiod.

Kommittén har vidare föreslagit införandet i 21 § av en bestämmelse, enligt vilken ansökning om statsbidrag skall, i likhet med vad redan nu stadgats rörande ansökning om bidragsförskott, avfattas enligt fastställt formulär.

De i den gällande paragrafens andra och tredje stycken intagna detaljföreskrifterna synas vara av sådan beskaffenhet, att de lämpligen böra, i vissa delar omarbetade, överflyttas till tillämpningskungörelsen.

Rörande tillägget till paragrafens sista stycke hänvisas till den allmänna motiveringen.

22 §.

Paragrafen motsvarar 22 § bidragsförskottslagen. De föreslagna ändringarna ha föranletts därav, att i sistnämnda paragraf icke stadgats, huru det skall förfaras med belopp, som barnavårdsnämnden uppburit av den underhållsskyldige efter det nämnden sökt gottgörelse av statsverket men före gottgörelsens utbetalande. Även dessa medel böra naturligtvis redovisas i samma utsträckning som de, vilka inflyta efter det nämnden mottagit gottgörelsen. Man kunde naturligtvis tänka sig den utvägen att nämnden omedelbart så att säga kompletterade sin under prövning liggande ansökning med uppgift om inbetalningen. Det förefaller emellertid mera praktiskt att med dessa medel förfares på samma sätt som med de medel, vilka inflyta efter det gottgörelsen utbetalats. Bestämmelse härom har upptagits i kommitténs förslag. Paragrafen har även kompletterats med ett stadgande, enligt vilket barnavårdsnämnden behöver redovisa högst vad nämnden av statsverket uppburit i gottgörelse för det ifrågakomma förskottet. Detta med tanke på de fall, då länsstyrelsen icke alls eller endast till viss del beviljat av nämnden begärd gottgörelse.

23 §.

Paragrafen överensstämmer med 23 § bidragsförskottslagen.

24 §.

Paragrafen motsvarar 24 § bidragsförskottslagen. En mindre jämkning har gjorts med hänsyn till att enligt kommitténs förslag barnavårdsnämnderna ej längre skola meddela beslut rörande eftergift av rätten att återkräva utgivet förskott.

25—26 §§.

Dessa paragrafer överensstämma med 25—26 §§ bidragsförskottslagen.

Övergångsbestämmelser.

Har ansökning om bidragsförskott ingivits men icke hunnit bliva slutbehandlad före den gamla lagens upphävande, må enligt förslaget förskott beviljas enligt den nya lagen på grundval av den ingivna ansökningen, eventuellt kompletterad med erforderliga ytterligare uppgifter.

Tidigare beviljade bidragsförskott, som ännu icke utlöpt då den nya lagen träder i kraft, torde i princip böra utan hinder av den äldre lagens upphävande utgå med belopp och för period, som ursprungligen beslutats. I övrigt synas bestämmelserna i den nya lagen böra tillämpas även på de tidigare bidragsförskotten.

För att skapa möjlighet för de förskottsuppbärande barn, vilka därav kunna ha fördel, att så snart som möjligt efter den nya lagens ikraftträdande få förskottet omräknat efter den nya lagens bestämmelser, har kommittén emellertid föreslagit ett stadgande, enligt vilket ansökning må göras om bidragsförskott jämlikt den nya lagen, medan förskott jämlikt den gamla lagen alltjämt utgår. Befinnes vid prövning av sådan ansökning, att förskottet skulle, beräknat efter den nya lagens bestämmelser, utgå med högre månadsbelopp än det redan utgående förskottet, skall det gamla beslutet förklaras förfallet och nytt förskott beviljas på grundval av den nya ansökningen. Av praktiska skäl har föreslagits, att i sådant fall det gamla förskottet skall upphöra och det nya förskottet börja i och med utgången av den vid tiden för nämndens beslut löpande månaden. Det kan naturligtvis inträffa, att det gamla beslutet meddelats av annan barnavårdsnämnd än den, som prövat den nya ansökningen. Den senare nämnden skall då omedelbart lämna meddelande om sitt beslut till den förra nämnden. Har genom det gamla beslutet beviljats gemensamt bidragsförskott för flera barn, bör tydligen ansökningar enligt den nya lagen göras för samtliga dessa barn i ett sammanhang. Med det gamla förskottets månadsbelopp får då jämföras summan av barnens bidragsförskott, för månad räknat, enligt den nya lagen. Särskilda bestämmelser härom synas icke erforderliga. Då den underhållsskyldige under rättas om det nya bidragsförskottets beviljande, bör lämpligen till undvikande av missförstånd meddelas, att detsamma träder i stället för det gamla förskottet. Ej heller härutinnan synes särskilt stadgande erforderligt.

Särskilda övergångsbestämmelser synas bliva nödvändiga beträffande ansökningar om statsbidrag men de torde böra utformas först sedan det avgjorts när den nya lagen skall träda i kraft.

Tillämpningskungörelsen.

1 §.

Paragrafen överensstämmer med 1 § i den gällande kungörelsen.

2 §.

Paragrafen motsvarar 2 § i den gällande kungörelsen. De föreslagna ändringarna innebära i sak, dels att meddelande om beviljande av bidragsförskott

eller avslag å ansökan därom skall, i förekommande fall, tillställas även barnavårdsman för barn i äktenskap, dels ock att meddelande om beslut om indragning av beviljat förskott alltid skall tillställas barnavårdsmannen.

3 §.

Paragrafen motsvarar 21 § andra och tredje styckena bidragsförskottslagen. Enligt förstnämnda stycke skola vid ansökning om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott fogas vissa uppräknade handlingar, innehållande närmare angivna uppgifter och redogörelser. Som särskilt formulär finnes fastställt för avfattandet i en enda handling av dessa uppgifter och redogörelser, har det synts kommittén lämpligast att i kungörelsen direkt hänvisa till sagda formulär. Angående omarbetning av detta formulär har talats i ett tidigare sammanhang. I stället för den nu i lagtexten förekommande specificerade uppräknningen av vad uppgifterna och redogörelserna skola avse (uppräknningen torde för övrigt knappast vara fullständig ens i sitt nuvarande skick), har kommittén föreslagit ett allmänt stadgande, att den enligt formuläret avfattade handlingen skall innehålla nödiga uppgifter och redogörelser för bedömande av kommunens rätt till gottgörelse av statsverket för det för barnet utgivna bidragsförskottet. Användningen av det fastställda formuläret synes böra vara obligatoriskt. Rörande bestyrkandet av vissa uppgifter och redogörelser har av kommittén föreslagits, att, där verkställande tjänsteman finnes anställd hos barnavårdsnämnden, denne må efter nämndens förordnande i berörda hänseende träda i stället för nämndens ordförande. Därmed göres ingen inskränkning i stadgandet, att i vissa fall även annan ledamot i nämnden skall bestyrka uppgifterna i fråga.

Önskemål har framställts om införande av bestämmelser, att det skall åligga barnavårdsnämnd att vid ansökningen foga vissa handlingar, såsom t. ex. de avtal eller rättens beslut, som ligga till grund för underhållsbidragen, utdrag ur taxeringslängden rörande vederbörandes taxering samt polisrapporter i samband med åtgärder för bidragsförskottens återkrävande. Med hänsyn till de skiftande förhållandena synes det emellertid kommittén vara lämpligast, att såsom redan nu är fallet varje länsstyrelse får avgöra, i vilka fall och i vilken utsträckning dylika och andra handlingar skola anses erforderliga för utredningen om viss kommuns rätt till statsbidrag samt i vad mån handlingarna böra tillhandahållas av barnavårdsnämnden eller, då så kan ske, införskaffas direkt av länsstyrelsen.

Angående 4 § hänvisas till vad därom anförts i den allmänna motiveringen.

Lag den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn.

1 §.

Barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, äger att, sedan förfallodag för bidraget förflutit utan att bidraget guldits, med belopp och under villkor som nedan sägs av allmänna medel erhålla förskott å bidraget (*bidragsförskott*).

Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om barn, vars moder sammanbor med barnets fader.

2 §.

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas här i riket; dock äger Konungen, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av denna lag å dess undersåtar.

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år.

3 §.

Bidragsförskott beviljas av barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder senast blivit mantalsskriven eller, om sådan mantalsskrivningsort ej finnes, den kommun, där barnet stadigvarande vistas.

4 §.

1 mom. Bidragsförskott utgår, där ej nedan annorlunda stadgas, med ett årligt belopp av 240 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 360 kronor i ortsgrupp 3 eller, där moder har vårdnaden om två eller flera till bidragsförskott berättigade barn, med följande årliga belopp i nedan angivna ortsgrupper:

	Ortsgrupp 1.	Ortsgrupp 2.	Ortsgrupp 3.
för två barn	420 kronor	525 kronor	630 kronor
för tre barn	600 »	750 »	900 »
och för varje barn däröver ytterligare ...	120 »	150 »	180 »

Uppgår på grund av stadgandet i 4 mom. första stycket andelen av bidragsförskott, som bestämmes gemensamt för två eller flera barn, för något eller några av dem till lägre belopp än den å barnet eller barnen efter huvudtalet belöpande andelen av det belopp, varmed enligt första stycket av förevarande moment bidragsförskottet utgår, skall skillnaden tillgodoräknas övriga barn, därvid dock icke något av barnen må erhålla högre belopp än som skulle hava utgått till barnet, därest bidragsförskottet ej bestämts gemensamt.

För tiden till och med den månad, under vilken barn fyller två år, ökas bidragsförskottet med ett årligt belopp av 60 kronor.

Överstiger moderns årsinkomst 600 kronor i ortsgrupp 1, 800 kronor i ortsgrupp 2 och 1 000 kronor i ortsgrupp 3, eller har modern, därest hon är gift, tillsammans med sin make en årsinkomst överstigande 900 kronor i ortsgrupp 1, 1 125 kronor i ortsgrupp 2 och 1 350 kronor i ortsgrupp 3, minskas bidragsförskottet med sju tiondelar av årsinkomsten, i vad den överstiger sagda belopp. Hava makar som nyss sagts att försörja barn under sexton år, som icke är berättigat till vare sig barnbidrag enligt vad därom särskilt stadgas eller bidragsförskott, skall det för vederbörande ortsgrupp sist angivna inkomstbeloppet ökas med 100 kronor för varje sådant barn.

2 mom. Bidragsförskott utgår efter den i lagen om folkpensionering avsedda ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken modern senast blivit mantalsskriven. Finnes ej sådan mantalsskrivningsort, utgår bidragsförskottet efter den ortsgrupp, dit den ort hänförts, å vilken barnet stadigvarande vistas, eller, då modern har vårdnaden om flera till bidragsförskott berättigade barn och dessa vistas å orter, som hänförts till olika ortsgrupper, efter den billigaste av dessa. Moder eller barn, som flyttat till ort i dyrare ortsgrupp, skall dock hava tillhört sådan ortsgrupp tre år, innan bidragsförskott må utgå enligt de för denna gällande reglerna, såvida icke på grund av omständigheterna prövas skäligt i särskilt fall medgiva undantag.

Vistas barn stadigvarande å ort, som tillhör billigare ortsgrupp än moderns mantalsskrivningsort, skall på detta barn belöpande andel av bidragsförskott med hänsyn därtill nedsättas.

3 mom. Där Konungen i fråga om ort, vilken gränsar till ort i högre ortsgrupp, jämlikt 6 § 3 mom. första stycket lagen om folkpensionering förordnat om förhöjning av tilläggspension till pensionstagare, vilken är mantalsskriven inom visst intill gränsen liggande område, äger Konungen på därom av vederbörande kommun gjord framställning förordna, att bidragsförskott, som beräknas med hänsyn till mantalsskrivning eller vistelse inom området, skall förhöjas med hälften av skillnaden mellan å ena sidan det belopp, vartill bidragsförskottet skulle uppgå, om mantalsskrivningen skett eller vistelsen ägt rum å orten i den högre ortsgruppen, samt å andra sidan det belopp, vartill bidragsförskottet uppgår å orten i den lägre ortsgruppen.

Vad i 2 mom. första stycket sista punkten stadgas angående bidragsförskott ävensom vad i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering stadgas angående pensionsförhöjning skall äga motsvarande tillämpning å förhöjning, som avses i detta moment.

4 mom. Bidragsförskott må icke utgå med högre belopp än barnets fader enligt rättens beslut eller avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll.

Har underhållsbidrag delvis erlagts, skall det först till betalning förfallna bidragsförskottet minskas med det sålunda erlagda beloppet.

Bidragsförskott skall icke utgå, därest beloppet av detsamma icke uppgår till 60 kronor för år räknat.

5 §.

1 mom. Såsom inkomst, vilken enligt 4 § skall läggas till grund för beräkning av bidragsförskott, anses det för vederbörande senast till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Härvid skall emellertid iakttagas, att därest i detta belopp inräknats värdet av fri kost och fri bostad, sammanlagda värdet av dessa förmåner icke må vid inkomstens beräkning uppskattas högre än till 200 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 400 kronor i ortsgrupp 3.

2 mom. Har barn inkomst, som ej härrör från dess eget arbete, skall den på detta barn belöpande andelen av bidragsförskottet minskas med nämnda inkomst.

6 §.

Ansökning om bidragsförskott göres hos ordföranden i vederbörande barnavårdsnämnd av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne. Ansökning må göras jämväl av barnavårdsman, därest sådan förordnats för barnet.

Ansökning, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av barnets rätt till bidragsförskott ävensom en av sökanden på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med barnets och moderns förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen skola fogas prästbevis enligt fastställt formulär ävensom i

huvudskrift eller styrkt avskrift rättens beslut eller avtal som i 1 § sägs, därest dessa handlingar icke annorledes äro tillgängliga för barnavårdsnämnden.

7 §.

Sedan bidragsförskott sökts, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, omedelbart med allmänna posten till honom avsändas meddelande om ansökningen med föreläggande att inom viss kort tid muntligen eller skriftligen yttra sig med anledning av densamma.

8 §.

Bidragsförskott må ej beviljas, där den underhållsskyldige betalar förfallett belopp och tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som barnavårdsnämnden finner skälig, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet.

9 §.

Bidragsförskott beviljas varje gång för ett år, där ej rätten till förskott upphör tidigare, samt utgår ej för längre tid tillbaka än två månader före den månad, under vilken förskottet söktes.

För tid, under vilken barn är intaget å allmän uppfostringsanstalt eller straffanstalt, utgår icke bidragsförskott.

Under tid, då barn från viss ort, vilka under löpande kalenderår fylla lägst sju och högst fjorton år, på grund av åläggande eller uppmaning, som avses i 3 § förordningen om utrymningshjälp, uppehålla sig å annan ort, utgår ej bidragsförskott till barn i angivna ålder, vilka äro från förstnämnda ort. Vad nu sagts gäller dock ej, därest den, till vilken bidragsförskottet skolat utbetalas, genom anmälan hos ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet, gör sannolikt, att barnet ej åtnjuter utrymningshjälp. Sådan anmälan må ock göras hos ordföranden i annan barnavårdsnämnd, och har denne att om han på grund av den gjorda anmälan finner bidragsförskottet böra utgå därom omedelbart underrätta ordföranden i den barnavårdsnämnd, som beviljat bidragsförskottet.

Bidragsförskott, som belöper å tid, under vilken barn är omhändertaget för skyddsuppfostran eller samhällsvård eller på allmän bekostnad vårdas å anstalt i andra fall än förut i denna paragraf avses, utbetalas till det kommunala organ, som svarar för vårdkostnaden. Av vad sålunda utbetalas må nämnda kostnad täckas, varvid densamma skall beräknas efter de grunder, som angivas i 51 § lagen om fattigvården.

10 §.

Sedan bidragsförskott beviljats, skall, därest den underhållsskyldiges postadress är känd eller kan utrönas, genom rekommenderat brev eller eljest bevisligen tillställas honom skriftligt meddelande härom, därvid underrättelse tillika skall lämnas om stadgandet i 18 § sista punkten.

11 §.

Bidragsförskott utbetalas månadsvis och må, förutom i det fall, som avses i 9 § tredje stycket, lyftas av barnets moder eller, där särskilt förordnad förmyndare finnes, av denne; dock äger barnavårdsnämnden, därest barnet vistas hos annan än modern eller förmyndaren, att, då särskilda skäl därtill äro, förordna, att bidragsförskott skall utbetalas till den, hos vilken barnet vistas, eller till annan lämplig person.

Belopp, som ej lyftats inom tre månader efter den månad, under vilken det samma förfallit till betalning, vare förverkat.

12 §.

Befinnes barn, för vilket bidragsförskott utgår, icke vidare vara svensk medborgare eller stadigvarande vistas här i riket, skall förskottet indragas, såvida icke detta med hänsyn till omständigheterna prövas oskäligt.

13 §.

Har moder utan vederlag eller mot uppenbarligen otillräckligt vederlag avhänt sig eller barnet egendom i sådan myckenhet, att avhändelsen avsevärt inverkar vid beräkning av bidragsförskott, ehuru hon bort förutse, att avhändelsen skulle föranleda behov av dylikt förskott, eller har särskilt förordnad förmyndare låtit sådant förfarande komma sig till last med avseende å myndlingens egendom, eller

har i fråga om moderns eller barnets inkomst eller egendom eller eljest åberopats oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, ehuru skäligen kunnat fordras att uppgiften varit riktig,

skall ansökning om bidragsförskott avslås eller redan beviljat förskott indragas; dock att, där annat ej finnes påkallat, viss tid skall bestämmas, efter vars förlopp den omständighet, som föranlett beslutet, icke skall utgöra hinder mot bifall till ansökning om bidragsförskott.

14 §.

Hava förfallna underhållsbidrag guldits, och ställer den underhållsskyldige pant eller borgen, som i 8 § sägs, eller visar sannolika skäl, att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet, skall bidragsförskott upphöra att utgå.

Sedan underhållsskyldigheten upphört, skall bidragsförskott ej vidare utgå.

15 §.

Barnavårdsnämnden har att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo.

16 §.

Rätt till bidragsförskott kan ej överlätas och må förty icke tagas i mät för gäld.

17 §.

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern.

Rätten att återkräva bidragsförskott må av barnavårdsnämnden eftergivnas, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskottet eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot återkrävande av förskottet.

18 §.

Sedan den underhållsskyldige erhållit meddelande, som i 10 § sägs, har han att, så länge bidragsförskott utgår, till barnavårdsnämnden erlægga å förskottet belöpande andel av underhållsbidragen, allt eftersom dessa förfalla till betalning. Gentemot barnavårdsnämnden må icke åberopas betalning av underhållsbidrag, som erlagts annorledes än nu sagts.

19 §.

Barnavårdsnämnden bör bereda modern eller annan, som äger föra talan för barnet, tillfälle att i samband med återkrävandet av bidragsförskott utkräva den del av oguldna underhållsbidrag, som må överskjuta bidragsförskottets belopp.

20 §.

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

21 §.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader under visst kalenderår, skall göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskottet utgivits. Konungen må dock, när skäl därtill äro, förordna, att ansökning skall av länsstyrelsen upptagas till prövning, ändå att den göres senare.

Vid ansökningen skola fogas följande handlingar:

a) uppgift beträffande varje barn om namn, födelsedag och vistelseort samt föräldrarnas namn och vistelseort;

b) specificerad uppgift å nämndens kostnader för bidragsförskott med angivande särskilt för varje barn av förskottets belopp och tidpunkten för dess utbetalande; där uppgiften ej åtföljes av behöriga verifikationer, skall den vara till riktigheten styrkt av ordföranden och annan ledamot i nämnden eller, då kassaförvaltare finnes, av denne jämte ytterligare en ledamot;

c) fullständig redogörelse för barnens och deras föräldrars ekonomiska ställning; samt

d) redogörelse för de åtgärder, som vidtagits för bidragsförskottens återkrävande, jämte härutinnan meddelade utslag eller beslut ävensom, i fall där tvångsmedel mot den underhållsskyldige icke anlåtats, uppgift om anledningen härtill.

De under c) och d) omförmälda redogörelserna skola vara till riktigheten styrkta av barnavårdsnämndens ordförande.

Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behöfelig, har länsstyrelsen att meddela beslut i ärendet samt att utanordna beviljat belopp.

22 §.

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden mottagit gottgörelse av statsverket för bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om sådan gottgörelse, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen.

23 §.

Har barnets moder ingått äktenskap med annan än barnets fader, skall, därest fadern avlidit, vad i denna lag sägs om fader gälla maken.

Hava makar eller någon av dem adoptivbarn, skall vid tillämpningen av denna lag med barnets fader avses mannen och med barnets moder hustrun.

24 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i ärende rörande beviljande eller indragning av bidragsförskott eller rörande eftergivande av rätten att återkräva sådant förskott må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det han av beslutet erhållit del.

25 §.

Klagan över länsstyrelses beslut i ärende enligt denna lag föres hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöi del av beslutet.

26 §.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Det alla etc.

**Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 november 1937 med vissa bestämmelser
angående tillämpningen av lagen den 18 juni 1937 om
förskottering av underhållsbidrag till barn.**

Kungl. Maj:t har med stöd av 26 § lagen den 18 juni 1937 om förskottering av underhållsbidrag till barn funnit gott förordna som följer:

1 §.

Sådana meddelanden, som avses i 7 och 10 §§ ovannämnda lag, skola ombesörjas av barnavårdsnämndens ordförande eller den nämndens ledamot eller tjänsteman, åt vilken ordföranden uppdragit bestyret härmed.

2 §.

Meddelande om beviljat bidragsförskott eller om avslag å ansökan om bidragsförskott skall genom ordförandens i barnavårdsnämnden försorg tillställas sökanden ävensom, i fråga om barn utom äktenskap, barnavårdsmannen.

Då beslut fattats om indragning av bidragsförskott, skall meddelande om beslutet genom ordförandens i barnavårdsnämnden försorg tillställas den, på vars ansökning bidragsförskottet beviljats.

3 §.

Länsstyrelserna hava att före den 1 juli året efter det, då ansökning jämlikt 21 § ovannämnda lag om gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott gjorts, till Kungl. Maj:t inkomma med uppgift å de statsbidrag, som i anledning av ingivna sådana ansökningar utanordnats, ävensom å de ersättningsbelopp, vilka jämlikt 22 § samma lag i samband med nämnda ansökningar redovisats till statsverket.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1938.

Det alla etc.

P. M. angående bidragsförskotten under år 1940.

Till 1940 års barnavårdsstatistik har socialstyrelsen från barnavårdsnämnderna i riket inhämtat bland annat vissa uppgifter angående bidragsförskotten under 1940. Därvid ha erhållits uppgifter om: 1) i huru många fall och till huru många barn bidragsförskott utgått under året eller någon del därav samt huru stort belopp (statsbidraget inräknat), som utbetalats i bidragsförskott kommunvis; 2) antalet ersättningspliktiga fäder, fördelade med hänsyn till om deras vistelseort var känd för nämnden under året eller icke och om de i senare fallet efterlysts och anträffats; 3) från huru många fäder och med huru stort belopp ersättning influtit till barnavårdsnämnderna under 1940 för under detta och tidigare år av dem förskotterade underhållsbidrag.

En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i sammandrag i tab 1, varjämte på grundval av dessa siffror framräknats vissa procenttal i tab. 2. De absoluta siffrorna i tab. 1 ha erhållits vid en första sammanräkning av de inkomna uppgifterna och äro endast preliminära, enär någon mera ingående granskning av uppgifterna icke verkställts före deras sammanställande.

Härutöver har senare, sedan uppgifterna vederbörligen granskats, rättats och fullständigats, sammanställts likartade uppgifter rörande bidragsförskotten i ett antal representativt utvalda kommuner i riket i tab. 3 och 4. De kommuner, som utvalts för denna undersökning, utgöras av 350 landskommuner och 28 städer, desamma som omfattades av 1928 års pensionsförsäkringskommittés statistiska undersökning rörande pensionstagarnas ställning till fattigvården och socialvårdskommitténs undersökning rörande fattigvårdens understödsverksamhet. Vid sammanställningen av dessa uppgifter ha vissa av de större städerna redovisats särskilt och landskommunerna fördelats efter näringskaraktär. Härvid har ur primärmaterialet till 1940 års barnavårdsstatistik även sammanställts uppgifter angående antalet barn i de utvalda kommunerna för vilka barnavårdsman var förordnad av resp. barnavårdsnämnder vid utgången av år 1940. Dessa uppgifter ha det värdet, att de göra det möjligt att beräkna i vilken utsträckning bidragsförskottslagen tillämpas i resp. kommuner och kommuntyper.

Antalet mödrar resp. barn med bidragsförskott.

Man finner av tab. 1, att bidragsförskott under år 1940 utgått i omkring 25 000 fall, därav 14 000 på landsbygden och 11 000 i städerna. Antalet barn, som åtnjutit bidragsförskott under någon del av året, uppgick till ungefär 30 000, varav i landskommunerna 16 000 och i städerna 14 000.

Den relativa omfattning i vilken bidragsförskottslagen tillämpas.

Vill man ha ett ungefärligt mått på i vilken utsträckning bidragsförskottslagen tillämpas, kan antalet barn med bidragsförskott, av vilka flertalet äro

Tab. 1. Preliminära uppgifter angående bidragsförskotten i rikets stads- och landskommuner under år 1940.

Kommungrupper	Utbetalade bidragsförskott			Ersättning för utbet. bidragsförskott		Antal fäder				
	till antal		belopp tusen kronor	från antal fäder	belopp tusen kronor	med känd vistelseort	efterlysta		icke anträffade vid årets utgång	hela antalet
	fall	barn					hela antalet	därav anträffade		
<i>Landsbygd</i>	13 919	16 100	3 007	6 047	733	12 836	815	340	1 062	14 238
Därav:										
Mälardalskapen....	1 985	2 321	470	878	108	1 805	169	74	172	2 051
Östra Götaland	1 838	2 083	364	739	87	1 699	139	59	169	1 927
Skåne, Halland och Blekinge	2 208	2 507	433	986	110	1 985	146	65	182	2 232
Vänerlandskapen....	2 012	2 350	429	837	99	1 851	125	41	179	2 071
Dalarna och Norrland	5 876	6 839	1 311	2 607	329	5 496	236	101	360	5 957
<i>Städer</i>	10 792	13 512	2 723	5 727	809	9 689	471	202	754	10 645
Därav med										
över 30 000 inv. ...	7 368	9 346	1 956	4 059	578	6 700	339	151	533	7 384
under 30 000 » ..	3 424	4 166	767	1 668	231	2 989	132	51	221	3 261
<i>Hela riket</i>	24 711	29 612	5 730	11 774	1 542	22 525	1 286	542	1 816	24 883

Tab. 2. Antalet fäder till barn med bidragsförskott i rikets städer och landskommuner år 1940, fördelade (i %) med avseende på om deras vistelseort var känd eller icke, samt frekvensen av återbetalade bidragsförskott.

Kommungrupper	Hela antalet fäder	Därav i %				Antal fäder, som till barnavårdsnämnden inbetalat ersättning under året i % av		Återbetalat belopp i % av utbetalade bidragsförskott under 1940
		med känd vistelseort	efterlysta	efterlysta och anträffade	icke anträffade vid årets utgång	hela antalet fäder	fäder, som varit anträffade någon gång under året	
<i>Landsbygd</i>	14 238	90.1	5.7	2.4	7.5	42.5	45.9	24.4
Mälardalskapen....	2 051	88.0	8.2	3.6	8.4	42.8	46.7	23.0
Östra Götaland	1 927	88.2	7.2	3.0	8.8	38.3	42.0	23.9
Skåne, Halland och Blekinge	2 232	88.9	6.5	2.9	8.2	44.2	48.1	25.4
Vänerlandskapen....	2 071	89.4	6.0	2.0	8.6	40.4	44.2	23.1
Dalarna och Norrland	5 957	92.2	4.0	1.7	6.1	43.8	46.6	25.1
<i>Städer</i>	10 645	91.0	4.4	1.9	7.1	53.8	57.9	29.7
Över 30 000 inv. ...	7 384	90.7	4.6	2.1	7.2	55.0	59.2	29.6
Under 30 000 » ..	3 261	91.6	4.0	1.6	6.8	48.7	54.9	30.1

Tab. 3. Uppgifter angående barnvårdsmannaskap och bidragsförskott under år 1940 i 378 representativt utvalda stads- och landskommuner.

Kommungrupper	Folk- mängden 31/12 1940					Antal barn med förordnad barnvårdsman 31/12 1940				Bidragsförskott ha ut- betalats				Ersättning för utbetalade bi- dragsförskott ha inffutit				Antal fäder			
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
																					i % av u. ä. folk- mäng- den
<i>Landsbygd.</i>																					
Jordbrukskommuner	160 778	1 970	1·2	84	2 034	1·3	536	608	30·9	112 346	238	26 724	498	33	11	35	544	509			
Skogskommuner	22 016	594	2·7	1	595	2·7	146	153	25·8	29 538	70	8 123	128	13	5	13	146	133			
Blandade kommuner	232 047	3 899	1·7	124	4 023	1·7	970	1 105	28·3	192 503	388	44 260	888	36	12	74	974	900			
Industrikommuner	139 211	1 495	1·1	23	1 518	1·1	320	348	23·3	67 889	135	15 931	275	20	10	36	321	286			
Tättbebyggda kom- muner	94 409	1 957	2·1	12	1 969	2·1	232	279	14·3	58 969	109	15 552	206	10	5	24	235	211			
<i>Städer.</i>																					
Stockholm	590 543	8 400	1·4	281	8 681	1·5	3 089	3 952	47·0	893 207	1 558	258 686	2 802	123	35	319	3 156	2 837			
Göteborg	281 302	4 234	1·5	168	4 402	1·6	1 501	2 005	47·4	427 822	799	100 685	1 439	28	17	62	1 518	1 456			
Malmö	155 465	2 741	1·8	477	3 218	2·1	879	1 083	39·5	197 943	515	69 738	755	124	67	57	879	822			
Norrköping	70 835	1 083	1·5	160	1 243	1·8	308	385	35·5	70 863	217	24 527	278	13	3	19	300	281			
Borås	48 328	801	1·7	124	925	1·9	158	217	27·1	35 546	88	8 904	134	13	7	11	152	141			
Eskilstuna	40 703	471	1·2	52	523	1·3	128	150	31·8	30 738	120	14 190	120	8	7	2	129	127			
Övriga städer	277 696	4 028	1·5	86	4 114	1·5	981	1 225	30·4	224 359	490	68 362	887	41	18	47	952	905			

Tab. 4. Antalet fäder till barn med bidragsförskott i 378 representativt utvalda stads- och landskommuner år 1940 fördelade (i %) med avseende på om deras vistelseort var känd eller icke, samt frekvensen av återbetalade bidragsförskott.

Kommungrupper	Hela antalet fäder	Därav i %				Antal fäder, som till barnavårdsnämnd inbetalat ersättning under året i % av		Återbetalat belopp i % av utbetalade bidragsförskott under 1940
		med känd vistelseort	efterlysta	efterlysta och anträffade	icke anträffade vid årets utgång	hela antalet fäder	fäder, som varit anträffade någon gång under året	
<i>Landsbygd.</i>								
Jordbrukskommuner	544	91.5	6.1	2.1	6.4	43.8	46.8	23.8
Skogskommuner	146	87.7	8.9	3.4	8.9	48.0	52.6	27.5
Blandade kommuner	974	91.2	3.7	1.2	7.6	39.8	43.1	23.0
Industrikommuner	321	85.7	6.2	3.1	11.2	42.1	47.2	23.5
Tättbebyggda kommuner	235	87.7	4.3	2.1	10.2	46.4	51.7	26.4
<i>Städer.</i>								
Stockholm	3 156	88.8	3.9	1.1	10.1	49.4	54.9	29.0
Göteborg	1 518	94.8	1.9	1.1	4.1	52.6	54.9	23.5
Malmö	879	85.9	14.1	7.6	6.5	58.6	62.7	35.2
Norrköping	300	92.7	4.3	1.0	6.3	72.3	77.2	34.6
Borås	152	88.2	8.6	4.6	7.2	57.9	62.4	25.0
Eskilstuna	129	93.0	6.2	5.4	1.6	93.0	94.5	46.2
Övriga städer	952	93.2	4.3	1.9	4.9	51.5	54.1	30.5

födda utom äktenskapet, sättas i relation till antalet utomäktenskapliga barn, för vilka barnavårdsman förordnats av barnavårdsnämnderna. Antalet utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman redovisas för de representativa kommunerna i kol. 3 i tab. 3 och dessa siffror ha i kol. 4 satts i relation till totala folkmängden. På grundval av procentsiffrorna i kol. 4 kan antalet utomäktenskapliga barn med förordnad barnavårdsman vid utgången av 1940 beräknas till omkring 99 000 i hela riket, varav 62 000 i landskommunerna och 37 000 i städerna. I relation härtill utgör antalet barn med bidragsförskott på landsbygden cirka 26 % och i städerna 37 % eller i hela riket 30 %. Motsvarande procenttal för olika kommuner och kommuntyper i riket framgår av kol. 10 i tab. 3. De högsta siffrorna ha Stockholm och Göteborg med 47 %, därefter Malmö med 40 % och Norrköping med 36 %, under det att genomsnittet för övriga städer är ungefär 30 %. Genomsnittssiffran för landskommunerna är låg i jämförelse med städernas. Osedvanligt lågt procenttal uppvisa tätorterna på landsbygden (14 %), vilket möjligtvis sammanhänger med urvalet av kommuner. Medeltalet för jordbrukskommunerna (31 %), det högsta för landskommunerna, ligger på ungefär samma nivå som för gruppen övriga städer (30 %), under det att medel-

talen för blandade kommunerna (28 %), för skogskommunerna (26 %) och industrikommunerna (23 %) ligger i närheten av genomsnittstalet för samtliga landskommuner (26 %).

De stora differenser, som här framträda mellan olika kommuner och kommungrupper, i avseende på den omfattning, vari bidragsförskottslagen tillämpas, torde förskriva sig från flera orsaker, varom tills vidare endast förmodanden kunna framkastas. Det ligger nära till hands att av dessa siffror sluta sig till att bidragsförskottslagen ännu år 1940 icke varit tillräckligt känd eller av andra orsaker icke skulle ha tillämpats i full utsträckning inom vissa kommungrupper. För ett dylikt antagande kan man dock knappast anses ha belägg enbart ur ovanstående siffror. För att kunna styrka ett dylikt förhållande skulle erfordras jämförelsesiffror för ytterligare ett eller ett par år. Det är närmast differensen mellan de allmänna medeltalssiffrorna för städer och landskommuner, som kan föranleda den förmodan, att bidragsförskottslagen icke ännu kommit i full tillämpning i landskommunerna. Saken kommer dock i ett annat ljus därigenom att differensen mellan siffrorna för de största städerna, Stockholm, Göteborg och Malmö, å ena sidan och övriga rikets städer å den andra är fullt ut så stor som mellan de allmänna medeltalen för städer resp. landskommuner. Därför torde man få söka anledningen till differensen i andra faktorer.

Att landskommunerna i allmänhet ha en lägre medeltalssiffra än städerna torde, åtminstone delvis, ha sin förklaring i det förhållandet, att på vissa håll på den svenska landsbygden av ålder ett utomäktenskapligt barn ofta utgör inledningen till en förbindelse, som åtminstone avsikten är att förr eller senare legalisera, stundom sammanbo föräldrarna en längre tid utan att vara gifta eller fullgör barnafadern på annat sätt viss underhållningsskyldighet gentemot modern och barnet eller ha föräldrarnas närmaste anhöriga tills vidare tagit vårdnaden om barnet. Dylika förhållanden ha i en del fall till följd att förutsättningarna för bidragsförskott icke alls föreligga och utöva i andra fall ett återhållande inflytande på sökandet av bidragsförskott. Anledningen till den större relativa frekvensen av bidragsförskott i de tre största städerna torde vara att söka däri, att »lösare» förbindelser där äro talrikare än i de mindre städerna och i landskommunerna.

Beloppet av utbetalade och återbetalade bidragsförskott.

De belopp, som barnavårdsnämnderna utbetalat i bidragsförskott under 1940, uppgingo — såsom framgår av tab. 1 — tillsammans till 5·7 milj. kr., varav på landsbygden ungefär 3·0 milj. kr. och i städerna cirka 2·7 milj. kr. Ersättning för bidragsförskott, som utbetalats under år 1940 eller tidigare, inflöt under redovisningsåret i landskommunerna från cirka 6 000 fäder och i städerna från drygt 5 700 fäder. I relation till hela antalet fäder (se tab. 2) motsvarade dessa tal 43 resp. 54 %. Sättas de i relation till det antal fäder, vars vistelseort var känd någon gång under året, vilket torde vara det mest relevanta, bli procenttalen 46 resp. 58 %. På landsbygden hade drygt 0·7 milj. kr. och i städerna 0·8 milj. kr. återbetalats av de ersätt-

ningspliktiga fäderna. I relation till beloppet av de under 1940 utbetalade bidragsförskotten utgöra dessa summor 24 resp. 30 % (se tab. 2). Orsaken till den lägre återbetalningsfrekvensen i landskommunerna torde, åtminstone delvis, vara att söka i den lägre inkomststandarden.

Antalet fäder med känd resp. okänd vistelseort.

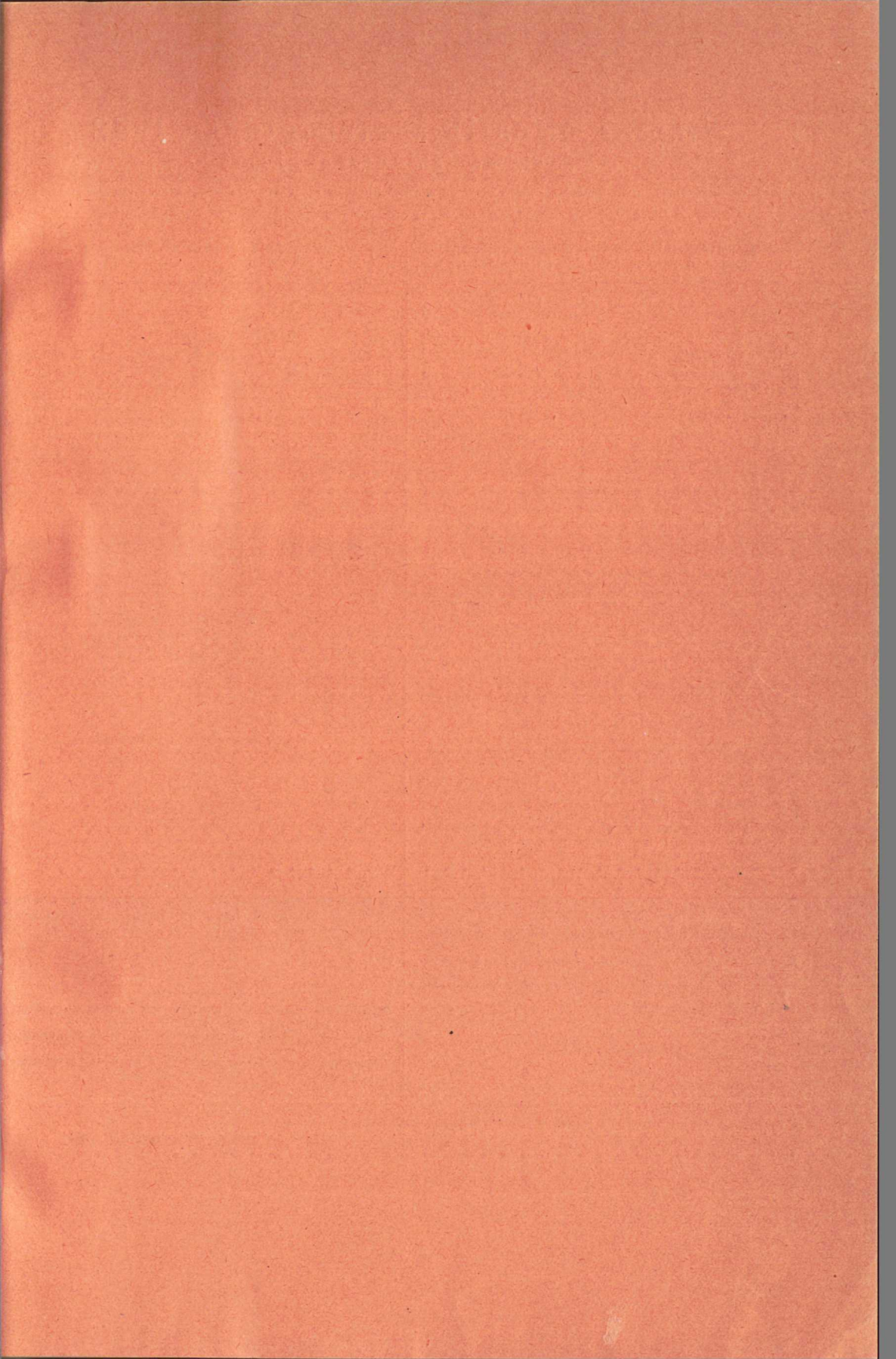
För omkring 90 % av de redovisade fäderna till barnen med bidragsförskott var vistelseorten känd för barnvårdsnämnderna under hela år 1940 (se tab. 2). I 5 à 6 % av samtliga fall företogs efterlysning. Knappt varannan efterlysning synes ha lett till resultat. Antalet vid årets slut ej anträffade fäder utgjorde på landsbygden omkring 7 1/2 %, i städerna ungefär 7 % av samtliga fall.

Antalet barn med bidragsförskott i fattigvårdsunderstödda familjer.

Till 1940 års fattigvårdsstatistik har socialstyrelsen inhämtat uppgifter från fattigvårdsstyrelserna om bland annat huru många barn i de familjer, som erhållit fattigvårdsunderstöd i någon form under år 1940 eller någon del därav, åtnjutit bidragsförskott. Antalet sådana barn utgjorde — enligt publicerade preliminära uppgifter angående fattigvården 1940 (i Sociala Meddelanden 1942: 2, sid. 130) — i hela riket 8 499, varav i landskommunerna 3 492 och i städerna 5 007. Dessa siffror äro något för låga beroende på ofullständiga uppgifter i en del fall. I relation till hela antalet barn med bidragsförskott under året utgöra dessa siffror för hela riket drygt 28 %, för landskommunerna cirka 22 % och för städerna 36 %.

Stockholm i mars 1942.

Gustaf Holmstedt.

Statens offentliga utredningar 1942

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.
Strafflagberedningens promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. [28]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare i statens tjänst. [8]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till folkskolans avlöningsreglemente m. m. [9]
Beskattningsorganisationssakkunnigas betänkande med förslag till ändrad organisation av kammarrätten. [18]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsreglemente för de högre kommunala skolorna. [26]

Kommunalförvaltning.

Stadsplanutredningen 1942. 1. Förslag till åtgärder för snabbare handläggning av stadsplane- och tomtindelningssärenden m. m. [27]

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. [2]
Betänkande med förslag till främjande av utskyldsbetalning genom erkända skatteförmedlingskassor. [21]

Politi.

Betänkande med förslag till brandlag och brandstadga m. m. [10]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Promemoria rörande bostadsförsörjningen. [3]
Promemoria ang. hyresreglering. [14]
Betänkande med utredning och förslag ang. semester för husmödrar. [19]
Utredning ang. värmekostnaden i hyreshus. [20]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 2. Tiden juli 1940—juni 1941. [25]
Socialvårdskommitténs betänkande. 4. Förslag till ändrad bidragsförskotts lag m. m. [29]

Hälsa- och sjukvård.

De yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden. [4]
Betänkande med utredning och förslag ang. barnmorskaväsendet. [17]
Förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten m. m. [22]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Promemoria med förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 1. Allmänna uppgifter ang. den tekniskt-vetenskapliga forskningsverksamhetens nuvarande läge m. m. — Allmänna synpunkter rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningen. — Erforderliga åtgärder för den tekniskt-vetenskapliga forskningens främjande och statens medverkan därvid. [6] 2. Förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga forskningen på byggnadsområdet. [7] 3. Förslag till åtgärder för skogsproduktforskningens ordnande. [12]

Handel och sjöfart.

Promemoria med förslag ang. registrering av landets företagare m. m. [23]

Kommunikationsväsen.

Betänkande och förslag ang. förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 4. Järnvägsstyrelsen. [13]
Betänkande ang. bilregistrering m. m. [24]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoviäsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.
Betänkande med utredning och förslag ang. betygssättningen i folkskolan. [11]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till plan för organisationsarbetet inom försvarsväsendet. [1]
Betänkande med förslag till lag om vapenfria värnpliktiga. [15]
Betänkande med förslag rörande den centrala förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet. [16]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.